

ถิราพร ศุภสิริรุฒิ. (2548). ปัจจัยด้านลักษณะทางจิต ด้านสภาพแวดล้อม และด้านชีวสังคม ที่เกี่ยวข้อง กับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร. ปรินญานินพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร.พรณี บุญประกอบ และ อาจารย์ ดร.วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี.

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูแล เกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร กับปัจจัยด้านลักษณะทางจิต และด้านสภาพแวดล้อม 2) เพื่อค้นหาตัวแปรที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรที่มีปัจจัยด้านชีวสังคมต่างกัน และ 4) เพื่อศึกษา ปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านลักษณะทางจิต และด้านสภาพแวดล้อมที่มีต่อพฤติกรรมการดูแล เกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู/อาจารย์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชนที่มีขนาดใหญ่ ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งชายและหญิง ที่มีอายุระหว่าง 30-50 ปี ที่อาศัย อยู่กับบิดาและ/หรือมารดาที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยใช้วิธีการสุ่มเขต และเลือกครู/อาจารย์ที่มีคุณสมบัติ ตามเกณฑ์ จำนวน 280 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามทฤษฎีทาง จิตวิทยา และสังคมวิทยา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แบบสอบถามด้านชีวสังคม แบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ แบบสอบถามค่านิยมในเรื่องความกตัญญู- กตเวที แบบสอบถามตัวแบบจากบิดามารดา แบบสอบถามตัวแบบจากสื่อมวลชน และแบบสอบถาม การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาสูงอายุ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation) การวิเคราะห์การ ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Analysis of Variance) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two way Analysis of Variance)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ค่านิยมในเรื่องความ กตัญญูกตเวที ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ เป็นตัวแปรที่สำคัญที่สามารถทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุในกลุ่มรวมได้สูงที่สุด รองลงมาคือ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที ตัวแบบจากสื่อมวลชน และตัวแบบจากบิดามารดา โดยร่วมกันทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรได้ร้อยละ 36.4

3. บุตรที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่าบุตรเพศหญิงมีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมากกว่าบุตรเพศชาย บุตรที่มีระดับการศึกษาและรายได้ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุไม่แตกต่างกัน

4. พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านลักษณะทางจิตกับด้านสภาพแวดล้อม กล่าวคือ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีมีปฏิสัมพันธ์กับการเป็นตัวแบบจากสื่อมวลชน พบผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มเพศหญิง โดยผลของปฏิสัมพันธ์ที่พบ คือ 1) บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำและมีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีต่ำ จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำกว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำแต่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูงและมีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีสูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูงแต่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีต่ำและได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำ จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำกว่า บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีต่ำแต่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีสูง และได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่า บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีสูง แต่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ยังพบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ มีกับตัวแบบจากสื่อมวลชน พบผลในกลุ่มรวม โดยผลของปฏิสัมพันธ์ที่พบ คือ 1) บุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาต่ำและมีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำ จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำกว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาต่ำแต่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) บุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูงและมีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูงแต่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ

ต่ำและได้รับตัวแบบจากบิดามารดาต่ำ จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุน้อยกว่า บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ต่ำแต่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง และได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่า บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง แต่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยยังพบว่า บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูคุณ徳เวที การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ การได้รับตัวแบบจากบิดามารดา และการได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูงจะมีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีลักษณะตรงข้าม

PSYCHOLOGICAL, ENVIRONMENTAL, AND BIO-SOCIAL FACTORS
RELATED TO CARING BEHAVIOR FOR ELDERLY PARENTS

AN ABSTRACT

BY

THIRAPORN SUPASIRIVUT

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Science degree in Applied Behavioral Science Research
at Srinakharinwirot University
September 2005

Thiraporn Supasirivut. (2005). *Psychological, Environmental, and Bio-social Factors Related to Caring Behavior for Elderly Parents*. Master thesis, M.Sc. (Applied Behavioral Science Research). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Dr. Pannee Boonprakob , Dr. Wiladlak Chuawanlee

The purposes of this study were : (1) to study the relationship between psychological and environmental factors with caring behavior for elderly parents , (2) to predict caring behavior for elderly parents from psychological and environmental factors, (3) to compare caring behavior for elderly parents of participants with different bio-social background and (4) to investigate interactive effects of psychological and environmental on caring behavior for elderly parents.

The sample consisted of 280 male and female teachers, aged 30-50 years old from large schools under the Office of the Private Education Commission in Bangkok ,living with father and/or mother aged 60 years old or older. The sample was selected by random sampling from districts and then selected teachers whose characteristics related to the criteria.

The instruments used were questionnaires consisted of caring behavior for elderly parents ,value on gratefulness ,modeling of parents, ,modeling of media and perceived self-efficacy in caring behavior for elderly parents. The data were analyzed by applying Pearson product-moment correlation, multiple regression , t-test, one-way analysis of variance and two-way analysis of variance.

The prominent results were as follows :

1. Perceived self-efficacy in caring behavior for elderly parents, value on gratefulness ,modeling of parents, and modeling of media were positively correlated to caring behavior for elderly parents at the significance level of .01.

2. Perceived self-efficacy in caring behavior for elderly parents was the most important predictor that could predict caring behavior for elderly parents for whole group, followed by value on gratefulness ,modeling of parents, and modeling of media. They altogether predicted 36.4% of the variance of caring behavior.

3. Male and female children had significant difference in caring behavior for elderly parents. It was found that female children had higher caring behavior for elderly parents than male. Child with different level of education and income, were not different in caring behavior for elderly parents.

4. There were interactions between psychological variables and environmental variables. It was found that value on gratefulness interacted with model of media in the whole group and the female group. The results were as follow 1) Children who received low model from media and had low value on gratefulness had lower caring behavior for elderly parents than children who received low model from media but had high value on gratefulness at the significance level of .01 2) Children who received high model from media and had high value on gratefulness had higher caring behavior for elderly parents than children who received high model from media but had low value on gratefulness at the significance level of .01 3) Children who had low value on gratefulness and received low model from media had lower caring behavior for elderly parents than children who had low value on gratefulness but received high model from media at the significance level of .01 4) Children who had high value on gratefulness and received high model from media had higher caring behavior for elderly parents than children who had high value on gratefulness but received low model from media at the significance level of .01.

Besides, there were interactions between perceived self-efficacy in caring behavior for elderly parents and model of parents in the whole group. There were results as follow 1) Children who received low model from parents and had low perceived self-efficacy in caring behavior for elderly parents had lower caring behavior for elderly parents than children who received low model from parents but had high perceived self-efficacy in caring behavior for elderly parents at the significance level of .01 2) Children who received high model from parents and had high perceived self-efficacy in caring behavior for elderly parents had higher caring behavior for elderly parents than children who received high model from parents but had low perceived self-efficacy in caring behavior for elderly parents at the significance level of .01 3) Children who had low perceived self-efficacy in caring behavior for elderly parents and received low model from had lower caring behavior for elderly parents than children who had low perceived self-efficacy in caring behavior for

elderly parents but received high model from parents at the significance level of .01 4)
Children who had high perceived self-efficacy in caring behavior for elderly parents and received high model from parents had higher caring behavior for elderly parents than children who had high perceived self-efficacy in caring behavior for elderly parents but received low model from parents at the significance level of .01.

Furthermore, the research findings revealed that male and female children who had high value on gratefulness, perceived self-efficacy, modeling of parents ,and modeling of media expressed caring behavior higher than the lower groups.

ปัจจัยด้านลักษณะทางจิต ด้านสภาพแวดล้อม และด้านชีวสังคม ที่เกี่ยวข้องกับ
พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร

ปริญญานิพนธ์

ของ

ธีราพร ศุภสิริวุฒิ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

กันยายน 2548

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์

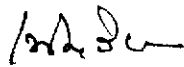
เรื่อง

ปัจจัยด้านลักษณะทางจิต ด้านสภาพแวดล้อม และด้านชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับ
พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร

ของ

ธิดาพร ศุภสิริวุฒิ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

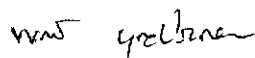


..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ ๒๑ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๘

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์



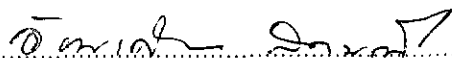
..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.พรณี บุญประกอบ)



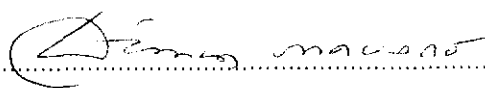
..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี)



..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อ้อมเดือน สดมณี)



..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา ภาคบงกช)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ ดร.พรณี บุญประกอบ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร.วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำในการทำวิจัย พร้อมทั้งตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในการทำปริญญานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา ภาคบงกช และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อ้อมเดือน สดมณี ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านของสถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์ที่กรุณาอบรมสั่งสอนผู้วิจัย จนมีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาการวิจัยพฤกษศาสตร์และนำมาใช้ในการจัดทำปริญญานิพนธ์

ขอขอบพระคุณครู/อาจารย์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดามารดา รวมทั้งครูอาจารย์ของผู้วิจัยทุกท่าน และมอบความดีนี้ไว้แก่ทุกๆท่านที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่ดีให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

ธิดาพร ศุภศิริวุฒิ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลังและความเป็นมาของปัญหา	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนนุพการี	6
ความหมายและความสำคัญของการดูแลเกื้อหนุนนุพการี	6
รูปแบบของการดูแลเกื้อหนุนนุพการี.....	10
การศึกษานำร่อง	15
ทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนนุพการี	19
แนวคิดที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดทางสังคม	19
ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม	27
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนนุพการี.....	29
ลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนนุพการี	29
ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทน	29
การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนนุพการี.....	33
ลักษณะทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนนุพการี.....	39
ตัวแบบจากบิดามารดา.....	39
ตัวแบบจากสื่อมวลชน	42
ลักษณะทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนนุพการี.....	45
เพศ	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ระดับการศึกษา.....	46
รายได้.....	46
นิยมปฏิบัติตามของตัวแปร.....	47
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	50
สมมติฐานของการวิจัย.....	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
ประชากร.....	52
กลุ่มตัวอย่าง.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	57
การรวบรวมข้อมูล.....	57
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง.....	60
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา.....	61
การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น.....	62
การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง.....	65
การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง.....	67
5 สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	80
สังเขปจุดมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย.....	80
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	80

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
5 (ต่อ)		
	สมมติฐานของการวิจัย	80
	วิธีดำเนินการวิจัย	81
	การสรุปผลการวิจัย	83
	การอภิปรายผลการวิจัย	84
	การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 1	84
	การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 2	87
	การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 3	89
	การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 4	91
	การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 5	92
	การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 6	95
	การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 7	97
	ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้	99
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	101
	บรรณานุกรม	103
	ภาคผนวก	112
	ภาคผนวก ก ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม	113
	ภาคผนวก ข คำอธิบายจำแนกของแบบสอบถาม	121
	ภาคผนวก ค แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	127
	ภาคผนวก ง รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	143
	ประวัติย่อผู้วิจัย	145

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนร้อยละของครู/อาจารย์ จำแนกตามปัจจัยชีวิตสังคม	60
2	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	61
3	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านลักษณะทางจิตและด้าน สภาพแวดล้อม กับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ	62
4	ร้อยละการทํานาย และลำดับความสำคัญของตัวทํานายของตัวแปรอิสระ 2 ด้าน คือ ด้านลักษณะทางจิตและด้านสภาพแวดล้อมที่มีต่อพฤติกรรมการดูแล เกื้อหนุนบุพการีสูงอายุทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย	63
5	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร จำแนกตามตัวแปรเพศ	65
6	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ของบุตร จำแนกตามระดับการศึกษา และรายได้.....	66
7	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ พิจารณาตาม ตัวแปรค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเที และตัวแบบจากบิดามารดา.....	68
8	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี สูงอายุ พิจารณาตามตัวแปรค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเที และตัวแบบ จากบิดามารดา.....	68
9	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ พิจารณาตาม ตัวแปรค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเที และตัวแบบจากสื่อมวลชน	69
10	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี สูงอายุ พิจารณาตามตัวแปรค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเที และตัวแบบ จากสื่อมวลชน	70
11	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี สูงอายุ ที่มีต่อค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเที และตัวแบบจากสื่อมวลชน แตกต่างกัน เมื่อตัวแปรหนึ่งคงที่	71

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
12	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ พิจารณาตามตัวแปรค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวที และตัวแบบจาก สื่อมวลชนในกลุ่มเพศหญิง.....	72
13	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี สูงอายุ พิจารณาตามตัวแปรค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวที และตัวแบบ จากสื่อมวลชน ในกลุ่มเพศหญิง.....	73
14	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี สูงอายุ ที่มีต่อค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวที และตัวแบบจากสื่อมวลชน แตกต่างกัน เมื่อตัวแปรหนึ่งคงที่ ในกลุ่มเพศหญิง.....	74
15	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ พิจารณาตาม ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และ ตัวแบบจากบิดามารดา.....	75
16	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี สูงอายุ พิจารณาตามตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุน บุพการีสูงอายุ และตัวแบบจากบิดามารดา.....	76
17	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี สูงอายุ ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแบบจากบิดามารดา แตกต่างกัน เมื่อตัวแปรหนึ่งคงที่.....	77
18	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ พิจารณาตาม ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และ ตัวแบบจากสื่อมวลชน.....	78
19	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี สูงอายุ พิจารณาตามตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุน บุพการีสูงอายุ และตัวแบบจากสื่อมวลชน.....	79

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลังและความเป็นมาของปัญหา

จากการที่ประเทศไทยได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะด้านการแพทย์และการสาธารณสุข ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น และมีผลต่ออายุขัยที่เพิ่มขึ้นของประชาชน การที่ประชาชนมีอายุยืนยาวขึ้นเป็นผลให้มีการเพิ่มจำนวนประชากรผู้สูงอายุมากขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากร กล่าวคือ ประชากรวัยสูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต ทั้งนี้จากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย (พ.ศ.2543-2546) พบว่า สัดส่วนของประชากรสูงอายุนั้นเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.43 ในปี 2543 เป็นร้อยละ 19.99 ในปี พ.ศ. 2568 (เกื้อ วงศ์บุญสิน และคณะ. 2546) การที่จำนวนและสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นนี้ ทำให้เกิดความห่วงใยกันอย่างกว้างขวางถึงแนวโน้มของระบบการเกื้อหนุนโดยครอบครัวแก่ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการอยู่อาศัยกับบุตรที่เป็นผู้ใหญ่ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของการดูแลเกื้อหนุนโดยครอบครัวแก่ผู้สูงอายุ (นภาพร ชัยวรรณ และจอห์น โนเดล .2542) เนื่องจากบุตรที่เป็นผู้ใหญ่ (อายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป) เป็นกลุ่มที่สำเร็จการศึกษา มีงานอาชีพทำ และมีรายได้เป็นของตนเอง จึงมีความสามารถที่จะดูแลเลี้ยงดูบิดามารดาที่สูงอายุได้ (ศิริวรรณ ศิริบุญ. 2535 : 26)

สังคมไทยโดยทั่วไปมักคาดหวังว่า บุตรมีหน้าที่ที่จะต้องให้การอุปถัมภ์หรือดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาที่สูงอายุ ซึ่งความคาดหวังดังกล่าวนี้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เนื่องจากบิดามารดาเป็นผู้ที่มีพระคุณต่อบุตร ทั้งทางความเป็นต้นแบบทางกาย คือ การเป็นแบบอย่างที่ดีให้บุตรได้ปฏิบัติตาม และการเป็นต้นแบบทางใจ คือ ให้การอุปการะเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน ให้ความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมแก่บุตร (พระสมชาย ฐานวุฑโฒ. 2533 : 80) ดังนั้นการที่บุตรตอบแทนบุญคุณของบิดามารดาโดยการอุปถัมภ์หรือดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาในยามสูงอายุ ย่อมเป็นเรื่องที่ควรแก่การสรรเสริญ และบ่งบอกถึงความเป็นคนดีตามที่สังคมคาดหวัง จากการเสื่อมสมรรถภาพของร่างกายที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ รวมทั้งการเสียชีวิตของคู่สมรส การพ้นจากการงานอาชีพ และการเริ่มมีปัญหาด้านสุขภาพที่เพิ่มมากขึ้นตามอายุนั้น จึงส่งผลต่อความสามารถที่จะอยู่ตามลำพังตนเองของผู้สูงอายุโดยปราศจากความช่วยเหลือจากบุตรในเรื่องต่างๆ ทั้งนี้จากการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2537 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติเกี่ยวกับความต้องการของผู้สูงอายุในการเลี้ยงดูจากบุคคลอื่นนั้น พบว่า ผู้สูงอายุเกือบทั้งหมดต้องการ

ให้บุตรเป็นผู้เลี้ยงดูตนมากกว่าบุคคลอื่นๆ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2539) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของทรงศรี สนธิทรัพย์ (2541) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการ ความคาดหวัง และทัศนะของผู้บริโภคเกี่ยวกับศูนย์บริการผู้สูงอายุ ที่พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรเข้ามาดูแลตนเองมากกว่าที่ต้องการใช้บริการจากศูนย์บริการผู้สูงอายุ

แต่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว กล่าวคือ การขยายตัวของเมือง การย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมืองของคนหนุ่มสาว การทำงานนอกบ้านของสตรี ประกอบกับการแพร่อย่างรวดเร็วของอิทธิพลตะวันตก ซึ่งเน้นการพึ่งพิงตัวเองภายใต้การสื่อสารยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้เชื่อกันว่าค่านิยมหรือประเพณีปฏิบัติเกี่ยวกับการเกื้อหนุนต่อบิดามารดาอาจจะลดความสำคัญลงขนาดของครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขนาดใหญ่เป็นครอบครัวขนาดเล็ก ทำให้ความเหมาะสมในการดูแลผู้สูงอายุลดลง ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งถูกทอดทิ้งเพราะครอบครัวไม่สามารถรับภาระได้ ยิ่งไปกว่านั้นการขยายตัวของเมืองมากขึ้นทำให้มีแนวโน้มที่จะมีครัวเรือนเดี่ยวเพิ่มมากขึ้นในอนาคต การลดลงของประชากรภาวะเจริญพันธุ์ซึ่งหมายถึงจำนวนลูกที่จะอยู่อาศัยกับบิดามารดาสูงอายุลดน้อยลง และจะมีลูกเพียงไม่กี่คนที่รับภาระดูแลทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และจิตใจแก่บิดามารดาสูงอายุ (มาลินี วงษ์สิทธิ และศิริวรรณ ศิริบุญ. 2541)

จากสภาพดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้สูงอายุได้รับความกระทบกระเทือนทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น เกิดความว้าวุ่น ซึมเศร้า วิตกกังวล เครียดและมีปัญหาสุขภาพจิต เป็นต้น ทั้งนี้ปัญหาของผู้สูงอายุกำลังทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง (นภาพร ชัยวรรณ และคณะ. 2539) ดังนั้น ปัญหาของผู้สูงอายุจึงไม่ใช่ปัญหาของครอบครัวเท่านั้น หากแต่ได้ขยายตัวเป็นปัญหาสังคม

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงเล็งเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นและมีการกำหนดนโยบายและมาตรการสำหรับผู้สูงอายุระยะยาว พ.ศ. 2535-2554 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ คือ นโยบายส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวแบบสังคมไทยดั้งเดิม และได้วางมาตรการในการรณรงค์ให้ประชาชนและสังคมเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการมีสมาชิกหลายรุ่นอายุอยู่ร่วมกันในครอบครัว และให้มีค่านิยมในการเคารพกตัญญูกตเวทิต่อบุพการีและผู้สูงอายุ (คณะทำงานพิจารณานโยบายและมาตรการหลักเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุ. 2535) แต่ทั้งนี้การที่นโยบายต่างๆ ของรัฐจะสำเร็จด้วยดีนั้นย่อมขึ้นอยู่กับสำนึกความรับผิดชอบ และความเป็นผู้ที่มีความกตัญญูกตเวทิต่อบุพการีซึ่งเป็นเครื่องหมายของคนดี ด้วยการแสดงพฤติกรรมในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของตน ซึ่งนอกจากจะเป็นการตอบแทนบุญคุณของบิดามารดาที่ได้เลี้ยงดูเรามาแล้ว ยังเป็นการช่วยให้ปัญหาสังคมในเรื่องการทอดทิ้งผู้สูงอายุลดลงได้ ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือภาระของสังคมและประเทศชาติต่อไป

การศึกษาวิจัยเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งอาจจะมีอยู่ในปริมาณที่แตกต่างกันนั้น มีตัวแปรเชิงเหตุตัวใดบ้าง ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร โดยเฉพาะในเรื่องคุณลักษณะทางจิตที่เป็นปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อพฤติกรรมดังกล่าว นอกเหนือจากปัจจัยภายนอก ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุที่มีผู้ศึกษาไว้ จะเป็นไปในเรื่องของรูปแบบการเกื้อหนุนที่บุตรมีต่อบุพการีสูงอายุเท่านั้น ประกอบกับมีงานวิจัยที่ทำการศึกษเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่แตกต่างกันต่อการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวยังมีจำนวนไม่มากนัก และยังไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรลักษณะทางจิตของบุตรที่เกี่ยวข้องกับการแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร โดยจะศึกษาในกลุ่มของครู/อาจารย์ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อตัวเยาวชนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกครู/อาจารย์ที่อยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่มีขนาดใหญ่ เนื่องจากโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่มีการเรียนการสอนในหลายระดับชั้น จึงพบกลุ่มครู/อาจารย์ที่มีความหลากหลายของภูมิหลัง อาทิ อายุ รายได้ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษา

ในการศึกษาถึงปัจจัยด้านลักษณะทางจิต ด้านสภาพแวดล้อม และด้านชีวสังคม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของครู/อาจารย์จะช่วยให้ได้องค์ความรู้ที่สำคัญที่จะสามารถอธิบายความแตกต่างของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครู/อาจารย์ผู้มืบทบาทของบุตรและจะเป็นตัวแบบให้กับเยาวชน ตลอดจนเป็นแนวทางให้บุตรและบุคคลทั่วไป ผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุรวมทั้งตัวของผู้สูงอายุเอง ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมหรือแก้ไขปัญาที่เกิดขึ้น เพื่อที่ในช่วงปลายของชีวิตผู้สูงอายุจะเป็นผู้ที่มีความสุขใจ สุขกาย เมื่อได้รับการดูแลเกื้อหนุนที่ดีจากบุตร และสามารถเป็นคลังสมองหรือภูมิปัญญาที่สำคัญของลูกหลานและสังคมได้ต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร กับปัจจัยด้านลักษณะทางจิต และด้านสภาพแวดล้อม
2. เพื่อค้นหาตัวแปรที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรที่มีปัจจัยด้านชีวสังคมต่างกัน

4. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านลักษณะทางจิต และด้านสภาพแวดล้อม ที่มีต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อเน้นความสำคัญของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีของบุตรในสภาวะปัจจุบันและรายละเอียดของพฤติกรรมเกื้อหนุนที่บุตรได้แสดงต่อบุพการีของตน
2. เพื่อนำผลวิจัยที่เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยด้านลักษณะทางจิต และด้านสภาพแวดล้อม ที่สามารถอธิบายความแตกต่างของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการส่งเสริมหรือแก้ไขปัญหากับผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการให้การดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่อไป
3. ข้อมูลจากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในด้านการเกื้อหนุนผู้สูงอายุต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู/อาจารย์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่มีขนาดใหญ่ (นักเรียนมากกว่า 1,500 คนขึ้นไป ตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ) ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งชายและหญิง ที่มีอายุระหว่าง 30-50 ปี นับถือศาสนาพุทธ และอาศัยอยู่กับบิดาและ/หรือมารดาที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู/อาจารย์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่มีขนาดใหญ่ (นักเรียนมากกว่า 1,500 คนขึ้นไป ตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ) ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งชายและหญิง ที่มีอายุระหว่าง 30-50 ปี นับถือศาสนาพุทธ และอาศัยอยู่กับบิดาและ/หรือมารดาที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้มาจากการสุ่มจำนวนทั้งสิ้น 280 คน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา แบ่งเป็น
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่
 - 1) ด้านลักษณะทางจิต ได้แก่ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทนและการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ
 - 2) ด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน
 - 3) ด้านชีวสังคม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และรายได้

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร แบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านสังคม และ 4) ด้านเศรษฐกิจ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บุพการีสูงอายุ หมายถึง ผู้เป็นพ่อแม่ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป
2. บุตร หมายถึง ลูกที่มีอายุอยู่ระหว่าง 30-50 ปี ที่นับถือศาสนาพุทธ และอาศัยอยู่กับพ่อและ/หรือแม่ซึ่งปัจจุบันมีอายุ 60 ปี ขึ้นไป
3. สื่อมวลชน หมายถึง โทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ ตำราเรียน นิยาย นิตยสาร วารสาร การ์ตูน ไปสเตอร์ แผ่นพับ เป็นต้น
4. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดที่ได้รับ
5. รายได้ หมายถึง เงินรายได้ปัจจุบันเฉลี่ยที่ได้รับในเวลา 1 เดือน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีเนื้อหาสาระ ดังนี้

1. พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี
 - ความหมายและความสำคัญของการดูแลเกื้อหนุนบุพการี
 - รูปแบบของการดูแลเกื้อหนุนบุพการี
 - การศึกษานำร่อง
2. ทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี
 - แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายทอดทางสังคม
 - ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม
3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี
 - ปัจจัยด้านลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี
 - ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทน
 - การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการี
 - ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี
 - ตัวแบบจากบิดามารดา
 - ตัวแบบจากสื่อมวลชน
 - ปัจจัยทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี
 - เพศ
 - ระดับการศึกษา
 - รายได้

โดยในแต่ละหัวข้อมีรายละเอียด ดังนี้

พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี

ความหมายและความสำคัญของการเกื้อหนุนบุพการี

บุพการีหรือบิดามารดาเป็นผู้ที่มีพระคุณต่อบุตร ทั้งทางกายเป็นต้นแบบทางกาย คือ การเป็นแบบอย่างที่ดีให้บุตรได้ปฏิบัติตาม และการเป็นต้นแบบทางใจ คือ ให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน ให้ความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมแก่บุตร (พระสมชาย ฐานวุฑโฒ. 2533) ซึ่งในทัศนะของพระพุทธศาสนานั้น ได้ให้ความหมายของคำว่า “มารดาและบิดา” ไว้ว่า “มารดา” หมายถึง สตรีผู้ยัง

บุตรให้เกิด หมายถึงผู้แพท้ง (โทณพินี) เพราะทนลำบากด้วยต้องการความมีชีวิตของลูกผู้อยู่ในครรภ์ เป็นผู้มีใจดี (สุหทา) เนื่องจากว่ามารดา พอรู้ว่าลูกมาปฏิสนธิในครรภ์ก็ดีใจเป็นที่สุด เป็นผู้คอย ปลอดภัยบุตร (โตเสนตี) ในยามที่ลูกหิวหรือถูกสัตว์อื่นรบกวน มารดาจะคอยปลอดภัยแก่ลูก ประการสุดท้ายคือ มารดาเป็นผู้เลี้ยงดูลูก (โปเสนตี) อีกบุคคลหนึ่งคือ "บิดา" หมายถึง บุรุษผู้ยังบุตรให้ เกิด แม้ว่าบิดาจะไม่ใช้ผู้ให้บุตรเกิดโดยตรงแต่บิดาก็มีความดีเช่นเดียวกับมารดา เพราะฉะนั้นมารดา และบิดาในทัศนะของพระพุทธศาสนาจึงได้หาใช่เป็นผู้เพียงให้บุตรเกิดเท่านั้น หากหมายถึงความเป็นผู้ หวังดี เลี้ยงดู และคอยอบรมสั่งสอนแนะนำลูกของตนให้ตั้งอยู่ในคุณธรรม (พระมหาจำเญียร รักษา ภักดี. 2541)

สมณานามของพ่อแม่ นั้น กล่าวกันว่าท่านเป็นทั้งพระพรหมของลูก เทวดาองค์แรกของลูก ครู คนแรกของลูก และเป็นอาหุไนยบุคคลหรืออรหันต์ของลูก ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังนี้ (อรพันธ์ บวรรักษา และคณะ. 2542)

พ่อแม่เป็นพระพรหมของลูก ความเชื่อดั้งเดิมเชื่อกันว่า พระพรหมเป็นผู้สร้างโลกและสิ่ง ต่างๆในจักรวาล พ่อแม่เป็นผู้ให้กำเนิดลูกหรือสร้างลูกขึ้นมา จึงเปรียบได้กับพระพรหม นอกจากจะเป็น ผู้สร้างลูกขึ้นมาแล้ว พ่อแม่ยังเป็นผู้มีธรรมของพรหม หรือมีพรหมวิหาร 4 ประการ คือ 1) พ่อแม่เป็นผู้มี เมตตา คือ มีความรักใคร่เอ็นดู ปรารถนาดีต่อลูก เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดี ส่งเสริมให้ได้รับ การศึกษาให้ได้มีงานทำ 2) พ่อแม่เป็นผู้มีกรุณา คือ พยายามช่วยให้ลูกพ้นทุกข์ยาก เมื่อเจ็บไข้ก็คอย ดูแลรักษา พยายามปลดเปลื้องความทุกข์ของลูก คอยติดตามช่วยเหลือไม่ทอดทิ้ง 3) พ่อแม่เป็นผู้มี มุทิตา คือ มีความยินดีอย่างจริงใจเมื่อลูกประสบความสำเร็จหรือมีความสุข และ 4) พ่อแม่เป็นผู้มี อุเบกขา คือ วางใจเป็นกลาง ไม่เข้าไปยุ่งวุ่นวายกับชีวิตครอบครัวของลูกจนเกินควร เมื่อลูกทำสิ่งใด ผิดพลาดก็ไม่ซ้ำเติม และพยายามช่วยเหลือลูกในทางที่ถูกที่ควรอย่างเต็มที่

พ่อแม่เป็นเทวดาองค์แรกของลูก เนื่องจากพ่อแม่ประพฤติดนเหมือนเทพที่คอยคุ้มครอง ชีวิตลูก อุปการะเลี้ยงดูลูกก่อนผู้อื่น คำกล่าวที่ว่าพ่อแม่เป็นผู้แสดงโลกนี้แก่ลูกก็คือ พ่อแม่เลี้ยงดูลูกจน เติบโตใหญ่ให้เห็นความเจริญในโลก และให้อยู่ในโลกนี้ได้อย่างปกติสุข รวมทั้งยังคุ้มครองลูกให้อยู่เย็น เป็นสุข หากลูกทำผิดก็คอยว่ากล่าวตักเตือน และให้อภัยลูกเสมอ

พ่อแม่เป็นครูคนแรกของลูก พ่อแม่เป็นครูคนแรกของลูกเพราะท่านทำหน้าที่สั่งสอนลูกก่อน ครูคนอื่นๆ คือ สอนการดำรงชีพ เช่น สอนนั่ง สอนเดิน สอนให้พูด และสอนการพัฒนาชีวิต เช่น สอน มารยาท สอนการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม เป็นต้น

พ่อแม่เป็นอาหุไนยบุคคลของลูก หรือ เป็นพระอรหันต์ของลูก อาหุไนยบุคคล หมายถึง บุคคลผู้ควรรับของค่านับ หรือของที่เขานำมาให้อภัย พ่อแม่เป็นบุคคล ที่ควรได้รับของดังกล่าว เพราะท่านมีคุณธรรม 4 ประการ คือ 1) พ่อแม่เป็นผู้มีอุปการะมาก พ่อแม่เป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูลูก เป็น

ภารกิจที่ยากลำบากที่บุคคลที่ไม่ใช่พ่อแม่ยากที่จะปฏิบัติเช่นนี้ได้ 2) พ่อแม่เป็นผู้มีพระเดชพระคุณมาก มีพระเดชคือพ่อแม่คอยให้ความอบอุ่นแก่ลูก ปกป้องอันตราย ว่ากล่าวตักเตือนเมื่อลูกทำผิด มีพระคุณคือการดูแลเอาใจใส่ ยกย่องให้กำลังใจเมื่อลูกทำความดี 3) พ่อแม่เป็นเนื่อนาบุญของลูก คือ พ่อแม่เป็นผู้มีความบริสุทธิ์ใจต่อลูกอย่างแท้จริง ถ้าลูกปฏิบัติดีต่อท่านก็จะมีแต่ความเจริญรุ่งเรือง ถ้าปฏิบัติผิดต่อท่านก็จะตกอับจนถึงมีโทษหนัก เหมือนพุทธศาสนิกชนปฏิบัติต่อพระอรหันต์ 4) พ่อแม่เป็นผู้ควรรับของค่านับและความเคารพจากลูก เช่น ให้ของกิน ของใช้ ปัจจัย 4 และแสดงความเคารพโดยการกราบไหว้บูชา ทั้งของค่านับและความเคารพบูชา ซึ่งเป็นสิ่งที่พ่อแม่ควรได้รับจากลูก

ตามแนวคิดทางพุทธศาสนาจะเห็นได้ว่าพ่อแม่เป็นผู้มีพระคุณต่อลูกอย่างล้นเหลือ ลูกจึงควรตอบแทนพระคุณของพ่อแม่ คุณธรรมของลูกในเรื่องการทดแทนพระคุณของพ่อแม่มิใช่เรื่องที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เป็นความดีที่เราทำขึ้นด้วยความรู้สึกตัว มิได้เกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติ ดังนั้นคุณธรรมของลูกจึงเริ่มต้นจากการที่ลูกรู้จักคุณของพ่อแม่ คือรู้ว่าท่านดีต่อเราอย่างไร สูงขึ้นไปอีกคือตอบแทนพระคุณท่าน (วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2542 : 36) คุณธรรมหรือความดีที่ลูกควรกระทำตามคติพุทธศาสนามี 2 ประการ คือ กตัญญูและกตเวที (อรพินธ์ บวรรักษา และคณะ. 2542 : 16-17)

กตัญญู คำว่ากตัญญู หมายถึง รู้อุปการะที่ท่านทำให้ รู้คุณท่าน (ราชบัณฑิตสถาน. 2542) ความกตัญญูเป็นคุณธรรมพื้นฐานขั้นต้นของลูก เพราะลูกจะต้องรู้จักบุญคุณของพ่อแม่ บุญคุณของพ่อแม่เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าพ่อแม่มีอุปการะต่อเราตั้งแต่แรกเกิด จนกระทั่งเราโต อุปการะที่พ่อแม่มีต่อลูกจะแตกต่างจากบุคคลอื่นๆ เพราะพ่อแม่ไม่ได้หวังว่าเมื่ออุปการะเราแล้วจะได้อะไรตอบแทน เป็นการอุปการะเลื่องด้วยความบริสุทธิ์ใจ พ่อแม่ไม่รู้ว่าเมื่อเราโตขึ้นจะตอบแทนบุญคุณท่านหรือไม่ แต่พ่อแม่ก็เลื่องดูเราทั้งกายและใจอย่างเต็มที่ ยามลูกเจ็บไข้ไม่สบายพ่อแม่ก็เป็นทุกข์ถ้าเจ็บป่วยแทนได้พ่อแม่ก็ยินดีทำ แม้ชีวิตพ่อแม่ก็สละให้ลูกได้ หากพิจารณาแล้วเราจะเห็นว่าพ่อแม่มีพระคุณต่อเราเช่นนี้จึงเรียกว่า เป็นคนกตัญญู

กตเวที คำว่ากตเวที หรือกตเวทิตา หมายถึง สมองคุณท่าน ประกาศคุณท่าน หรือความเป็นผู้สมองคุณท่าน (ราชบัณฑิตสถาน. 2542) กตเวทีเป็นคุณธรรมขั้นที่ 2 ซึ่งสูงกว่ากตัญญู เพราะกตเวทีเป็นการทดแทนพระคุณ ซึ่งลูกอาจทำได้ 2 ทาง คือ

1) ประกาศคุณท่าน หมายถึง การทำให้ผู้อื่นรู้ว่าพ่อแม่มีพระคุณแก่เราอย่างไร เช่น กล่าวสรรเสริญยกย่องพ่อแม่ให้คนอื่นฟังว่าท่านดีต่อเราอย่างไร การประกาศคุณพ่อแม่ที่นิยมทำกันมากคือการเขียนประวัติประกาศคุณของพ่อแม่ในหนังสืองานศพ การประพาดิตนเป็นคนดีก็เป็นการประกาศคุณพ่อแม่อีกวิธีหนึ่ง เพราะโดยทั่วไปแล้วเชื่อกันว่าอุปนิสัยใจคอและความประพฤติของลูกย่อมสะท้อน

ให้เห็นภาพของพ่อแม่ได้ดีที่สุด เนื่องจากพ่อแม่เป็นผู้ใกล้ชิดเรามาตั้งแต่เกิด เป็นผู้อบรมบ่มนิสัยของลูก ความประพฤติของลูกจึงเป็นสิ่งที่ประกาศคุณของพ่อแม่ได้ดี

2) การตอบแทนคุณท่าน สำหรับการตอบแทนคุณพ่อแม่ท่านได้มีกล่าวไว้ในทศทั้ง 6 ในพระศาสนา คือทศเบื้องต้น คือ บิดา มารดา บุตรพึงบำรุงท่านด้วยสถาน 5 คือ (1) ท่านเลี้ยงมาแล้ว เลี้ยงท่านตอบ คือ หมั่นเอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่ของท่าน ท่านเจ็บป่วยก็ดูแลรักษาท่าน (2) ช่วยทำกิจของท่าน คือ ทำการงานที่ท่านมอบหมายให้ทำจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย (3) ดำรงวงศ์ตระกูล คือ ประพฤติ ปฏิบัติ พยายามดูแลรักษาให้วงศ์สกุลมีความรุ่งเรืองสืบไป (4) ประพฤติตนให้เหมาะสมกับความเป็นทายาท เป็นผู้ควรรับทรัพย์มรดก คือ ประพฤติตนให้เป็นคนดี ละเว้นความชั่ว ประพฤติแต่สิ่งที่ดีมีประโยชน์ ให้เป็นที่รักและไว้วางใจจากท่าน และ (5) เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ทำบุญอุทิศให้ท่าน ข้อนี้ถือเป็นหน้าที่ของชาวพุทธที่จะต้องอุทิศส่วนกุศลไปให้ท่าน (กนก จันทร์ขจร. 2532 : 177-178)

ซึ่งการประพฤติกปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีความกตัญญูตเวทีต่อบิดามารดา โดยการบำรุงบิดามารดา ตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ย่อมก่อให้เกิดอานิสงส์ ต่างๆ ดังที่ พระสมชาย ฐานวุฑโฒ (2533 : 84-85) ได้กล่าวไว้คือ ทำให้เป็นคนมีความอดทน มีสติรอบคอบ เป็นคนมีเหตุผล ทำให้พ้นทุกข์ พ้นภัย ทำให้ได้ลาภโดยง่าย แคล้วคลาดภัยในยามคับขัน ทำให้เทวดาลงรักษา ได้รับการยกย่องสรรเสริญ มีความเจริญก้าวหน้า ถ้ามีลูกก็จะได้ลูกที่ดี ทำให้มีความสุข และทำให้เป็นแบบอย่างอันดีแก่นุชนรุ่นหลัง นอกจากผลดังกล่าวจะเกิดกับตนเองแล้ว การปฏิบัติดังกล่าวยังเป็นการเสริมสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่าง บิดามารดาและบุตร ทำให้เกิดความสุขทางใจแก่บิดามารดาสูงอายุอีกด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นถึงคุณความดีที่บิดามารดาพึงมีต่อบุตรซึ่งควรแก่การที่บุตรจะตอบแทนพระคุณของท่านโดยการปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีความกตัญญูตเวทีต่อบิดามารดา โดยการบำรุงท่านด้วยสถาน 5 ดังที่กล่าวไว้ในทศเบื้องต้นของทศทั้ง 6 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีความเกี่ยวข้องเป็นอย่างมากกับการบำรุงบิดามารดาด้วยสถานทั้ง 5 โดยเฉพาะในเรื่องท่านเลี้ยงมาแล้ว เลี้ยงท่านตอบ ซึ่งเป็นการตอบแทนพระคุณของบิดามารดา โดยการเป็นที่พึ่งของท่านเมื่อท่านเข้าสู่วัยชรา หมั่นเอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่ของท่าน และการดูแลรักษาเมื่อท่านเจ็บป่วย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของการดูแลเกื้อหนุนนุพการีโดยยึดหลักในเรื่องท่านเลี้ยงเรามา เราเลี้ยงท่านตอบ โดยให้ความหมายว่าการดูแลเกื้อหนุนนุพการี หมายถึง การตอบแทนบุญคุณบิดามารดา โดยการเป็นที่พึ่งของท่านเมื่อท่านเข้าสู่วัยชรา ซึ่งผู้วิจัยจะได้แบ่งด้านของการดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาจากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจะได้กล่าวถึงดังต่อไปนี้

รูปแบบของการดูแลเกื้อหนุนบุพการี

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเกื้อหนุนบุพการีของบุตร โดยผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของผู้สูงอายุ ความสุขทางใจของผู้สูงอายุ ความต้องการของผู้สูงอายุ และให้การดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาของบุตร เพื่อนำข้อมูลต่างๆที่ได้มาใช้ในการกำหนดวิธีการที่บุตรจะพึงปฏิบัติต่อบิดามารดาสูงอายุ เพื่อให้บิดามารดาสูงอายุหรืออีกนัยหนึ่งก็คือผู้สูงอายุในสังคมไทยได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ในปี พ.ศ. 2532 ได้มีโครงการวิจัยผลกระทบทางสังคมเศรษฐกิจของประชากรสูงอายุในประเทศไทย มีผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 3,252 ราย ซึ่งผลการวิจัยเสนอว่า ปัญหาสำคัญของผู้สูงอายุคือ ปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาสุขภาพ และยังพบว่าผู้สูงอายุหญิงอยู่คนเดียวมากกว่าผู้สูงอายุชาย บุตรเป็นแหล่งพึ่งพิงหลักของผู้สูงอายุ และยิ่งผู้สูงอายุมีอายุมากขึ้นเท่าไรก็ยิ่งต้องการความดูแลจากบุตรหลานมากขึ้นเท่านั้น (Napaporn Chayovan and Other. 1988) นอกจากนี้ บรรลุ ศิริพานิช (2538) ได้กล่าวถึงปัญหาของผู้สูงอายุที่เกิดขึ้น คือ

1. ในด้านสังคมผู้สูงอายุไทย ในอดีตสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ผู้สูงอายุเป็นที่เคารพนับถือ และเชื่อถือของบุคคลในสังคม การอยู่อาศัยเป็นการอยู่อาศัยในลักษณะครอบครัวขยายและผู้สูงอายุยังเป็นผู้ให้ทุกอย่างแก่ลูกหลาน เช่น ให้ชีวิต ให้ความรู้ในการเลี้ยงชีพ ให้ทรัพย์สิน ซึ่งแนววิถีชีวิตครอบครัว ตัดสินข้อพิพาทต่างๆ ฯลฯ ผู้สูงอายุในอดีตจึงเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมค่อนข้างสูง แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไป ประเทศไทยเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ในเรื่องต่างๆเกิดขึ้นจากโรงเรียนแทนการเรียนรู้จากผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุมีความรู้เฉพาะเรื่องน้อยกว่าคนรุ่นใหม่ การติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วยิ่งทำให้การเรียนรู้ทั้งทางที่ดีและไม่ดีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ผลจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้ผู้สูงอายุที่เคยเป็นที่เคารพนับถือและเชื่อถือลดลง เป็นเหตุให้ผู้สูงอายุไม่ค่อยมีส่วนร่วมในสังคมเท่าที่ควร

2. ในด้านที่อยู่อาศัย ผลของการเคลื่อนย้ายแรงงานในสังคมปัจจุบันทำให้แรงงานหนุ่มสาวเข้าสู่โรงงานซึ่งมีอยู่ตามเมืองใหญ่ๆ หรือแม้แต่ต่างประเทศ ทำให้บ้านที่เคยอบอุ่นด้วยลูกในชนบทคงเหลือแต่คนสูงอายุและเด็กมากขึ้น ซึ่งผลดังกล่าวอาจดูได้จากเหตุการณ์ที่คนหนุ่มสาวผู้ใช้แรงงานเดินทางกลับบ้านมากมายในวันสงกรานต์

3. ในด้านเศรษฐกิจ-รายได้ ผู้สูงอายุโดยทั่วไปมีรายได้ลดลงโดยเฉพาะในเมื่ออาชีพคนไทยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร เมื่อมีอายุสูงขึ้นแรงงานที่จะทำให้ได้อย่างเก่าลดลงยิ่งอายุมากขึ้นยิ่งหมดแรงที่จะทำเกษตรกรรม ผู้สูงอายุบางคนจึงต้องหยุดทำงาน ส่วนผู้สูงอายุในอาชีพอื่นๆ ก็ต้องเข้าสู่ช่วงของการเกษียณอายุการทำงาน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีเงินออมจึงเกิดปัญหาเรื่องรายได้ไม่พอเพียง ผลดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญในการครองชีพ และเป็นปัจจัยที่ทำให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในสภาพที่ต่ำลง

4. ในด้านสุขภาพอนามัย ผู้สูงอายุทุกคนมีความเสื่อมลงในด้านกายภาพ และสรีรวิทยา ซึ่งแตกต่างกันไปตามวิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ยิ่งอายุมากขึ้นความเสื่อมของร่างกายก็มากขึ้นตาม ผลของการเสื่อมทำให้สุขภาพอนามัยเลวลง ภูมิคุ้มกันต่ำลง การเจ็บป่วยแต่เพียงเล็กน้อยก็กลายเป็นหนัก ยากต่อการเยียวยา

ทั้งนี้ในการศึกษาเรื่องความสุขทางใจของผู้สูงอายุไทย (จิราพร เกศพิชญวัฒนา และจันทร์เพ็ญ แสงเทียนฉาย, 2543) ให้ข้อสรุปไว้ว่า ความสุขทางใจของผู้สูงอายุไทยเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ลูกหลาน นั้นเกิดขึ้นได้ใน 5 มิติ คือ 1) ความสามัคคีปรองดอง เป็นความสุขใจที่เกิดขึ้นเมื่อภายในครอบครัวมีความราบรื่นด้วยสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สูงอายุกับลูกหลาน และระหว่างลูกหลานด้วยกันเอง ต่างก็มีความปรองดองกลมเกลียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าลูกหลานดำเนินชีวิตไปได้ด้วยดี มีความสำเร็จในการศึกษา ก้าวหน้าในการทำงานและมีครอบครัวเป็นปึกแผ่น จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขและสบายใจ 2) ความสงบสุขและการยอมรับ เป็นความสุขทางใจที่เกิดจากการทำจิตใจให้สงบ ปล่อยวางปัญหาที่ไม่อาจแก้ไขและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต เมื่อใดที่ใจไม่มีความวิตกกังวล ไม่ครุ่นคิดถึงแต่ปัญหา ย่อมทำให้ใจสงบ และสบายใจ เกิดเป็นความสุขอยู่ในใจในที่สุด 3) การพึ่งพาอาศัยกัน เป็นความสุขใจที่ตนเองและลูกหลานพึ่งพากันได้ สุขใจที่ตนเองยังมีประโยชน์ต่อครอบครัวได้ช่วยเหลือลูกหลาน และสุขใจที่ลูกหลานเป็นที่พึ่งได้ ลูกหลานเลี้ยงดูส่งเสริม ดูแลเอาใจใส่ไม่ทอดทิ้งโดยเฉพาะในยามเจ็บป่วย หรือเมื่อต้องการความช่วยเหลือ ความสุขและสบายใจยังเกิดขึ้นได้เมื่อตนยังสามารถช่วยเหลือตนเองได้โดยไม่ต้องเป็นภาระหรือทำความลำบากแก่ลูกหลาน 4) ความเคารพนับถือ เป็นความสุขเมื่อได้รับความเคารพนับถือและการเชิดชูคำสั่งสอนจากลูกหลาน การที่ตนยังมีคนให้ ความเคารพ ให้เกียรติยกย่องในฐานะมีอาวุโส ก่อให้เกิดความสุขทางใจแก่ผู้สูงอายุ และ 5) ความสดชื่นเบิกบานใจ เป็นความสุขที่เกิดจากความรู้สึกสดชื่นเบิกบานใจซึ่งนับเป็นสิ่งหล่อเลี้ยงจิตใจของผู้สูงอายุให้ดำเนินชีวิตไปอย่างมีความสุข ไม่รู้สึกเศร้าหมองหรือท้อแท้ในชีวิต ความสุขดังกล่าวอาจเกิดจากความรู้สึกที่ نرمย์กับสิ่งต่างๆ รอบตัวในชีวิตประจำวันหรือการได้เปลี่ยนบรรยากาศ ได้ทำกิจกรรมที่ชอบ ตลอดจนการได้พบปะสนทนาพูดคุยสนุกสนานกับลูกหลาน บุคคลรอบข้าง หรือเพื่อนฝูงวัยเดียวกัน ทั้งนี้ได้มีการศึกษาต่อยอดจากงานวิจัยชิ้นนี้ในรายงานการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการช่วยเหลือเกื้อหนุนในครอบครัวกับความสุขทางใจของผู้สูงอายุไทย โดยจันทร์เพ็ญ แสงเทียนฉาย และคณะ (2544 : 2-3) ที่ได้ศึกษาโดยวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ระดับลึกจากผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปทั้งหญิงและชายในเขตเมือง (กรุงเทพมหานคร) และเขตชนบท (จังหวัดราชบุรี) ทำให้ได้รหัสของการช่วยเหลือเกื้อหนุนกันภายในครอบครัวที่ได้รับการกล่าวอยู่ในเนื้อหาของมิติต่างๆ แห่งความสุขสบายใจของผู้สูงอายุมีอยู่ 9 ประการ คือ 1) การให้เงิน 2) การให้สิ่งของหรือสิ่งอื่นที่ไม่ใช่เงิน 3) การดูแลยามเจ็บป่วย 4) การทำงานบ้าน 5) การเลี้ยงหลาน 6) การให้การศึกษา 7)

การติดต่อเยี่ยมเยียน 8) การสนใจเอาใจใส่ และ 9) การอบรมสั่งสอน จากนั้นจึงวิเคราะห์เนื้อหาในข้อมูลแต่ละประเภทของความช่วยเหลือเกื้อหนุนประเภทนั้นๆ มีความสัมพันธ์กับความสุขทางใจในมิติต่างๆของผู้สูงอายุอย่างไร โดยแปลความจากความเห็นที่ประมวลได้จากผู้สูงอายุ พบว่า มีเพียงมิติความสุขทางใจด้านการพึ่งพาอาศัยเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับทุกประเภทของการเกื้อหนุนในครอบครัว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประเภทของการเกื้อหนุน	มิติความสุขทางใจ				
	ความสามัคคี	ความสงบสุข	การพึ่งพาอาศัย	ความเคารพนับถือ	ความสดชื่นเบิกบาน
การให้เงิน			✓	✓	
การให้สิ่งของ			✓	✓	✓
การดูแลยามเจ็บป่วย			✓		✓
การทำงานบ้าน		✓	✓		✓
การเลี้ยงหลาน			✓	✓	✓
การให้การศึกษา	✓	✓	✓		
การติดต่อเยี่ยมเยียน			✓	✓	✓
การสนใจเอาใจใส่			✓		✓
การอบรมสั่งสอน	✓	✓	✓	✓	

ที่มา : วารสารประชากรศาสตร์. (2544, กันยายน) 17 (2).

ผลการศึกษาครั้งนี้ยืนยันว่าการช่วยเหลือเกื้อหนุนในครอบครัวมีความสำคัญต่อชีวิตของผู้สูงอายุ นอกจากทำให้เกิดความสบายกายที่ได้รับการดูแลในเรื่องต่างๆแล้ว ยังทำให้ผู้สูงอายุเกิดความสุขทางใจอีกด้วย ความสุขทางใจซึ่งที่แท้ก็คือ ความรู้สึกที่ตนมีหลักประกันความมั่นคงของชีวิตในวัยสูงอายุในด้านต่างๆ เช่น รายได้ ที่อยู่อาศัย การดูแลยามเจ็บป่วย เป็นต้น (จันทร์เพ็ญ แสงเทียนฉาย และคณะ. 2544)

จากงานวิจัยดังกล่าวทำให้พบว่า การที่ผู้สูงอายุไทยได้รับการดูแล ปฏิบัติจากลูกหลานในเรื่องการให้เงิน การให้สิ่งของ การดูแลยามเจ็บป่วย การติดต่อเยี่ยมเยียน และการสนใจเอาใจใส่ ก่อให้เกิดมิติความสุขใจในการพึ่งพาอาศัยทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการขั้นมูลฐานของผู้สูงอายุ (สุพิตรา สุภาพ . 2520 : 42-43) ที่กล่าวว่าผู้สูงอายุมีความต้องการ 5 ประเภท คือ 1) ความต้องการ

ทางด้านเศรษฐกิจ เป็นความต้องการได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน เช่น ลูกหลานหรือญาติอาจให้การเลี้ยงดูตามสมควรแก่อัตภาพถ้าหากผู้สูงอายุไม่มีรายได้อื่นใด 2) ความต้องการในเรื่องที่อยู่อาศัย เป็นการให้ที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุไว้พักพิง 3) ความต้องการในด้านอนามัย ด้วยสภาพร่างกายที่อ่อนแอของผู้สูงอายุ จึงเป็นหน้าที่ของลูกหลานจะต้องให้การเอาใจใส่ 4) ความต้องการด้านการงาน การมีงานทำมีความหมายกับผู้สูงอายุมาก เป็นที่มาของรายได้ และเป็นการใช้เวลาและแรงงานให้เกิดประโยชน์ และ 5) ความต้องการความรัก ความเคารพ ความอบอุ่น และความเอาใจใส่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกวัยใฝ่หา โดยเฉพาะผู้สูงอายุจะมีความต้องการมากขึ้นเพราะเป็นวัยสุดท้ายของชีวิต เป็นวัยที่อยากจะมีคนรักและอยากจะถูกรัก เช่น อยากให้ลูกหลาน นึกถึงตนและเอาใจตนบ้าง นอกจากนี้ทรงศรี สนิธิทรัพย์ (2541) ทำการศึกษาถึงความต้องการได้รับการดูแลในด้านต่างๆของผู้สูงอายุในอนาคต พบว่า ในอนาคตผู้สูงอายุต้องการได้รับการดูแลในด้านจิตใจและความหวังใญ่มากที่สุด รองลงมาคือ การดูแลในเรื่องสุขภาพ

ในการดำเนินการให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น บรรลุ ศิริพานิช (2538) ได้ให้ข้อเสนอแนะโดยครอบครัวสามารถรับเป็นภาระหน้าที่ได้ดังนี้ 1) ในด้านสถานภาพทางสังคมของผู้สูงอายุ ลูกหลานควรให้ความเคารพตามธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม 2) เป็นภาระในเรื่องที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม ให้การช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจการเงิน หรือ การเลี้ยงดูตามฐานานุรูป และ 3) เป็นภาระในเรื่องสุขภาพอนามัยในยามจำเป็นเมื่อผู้สูงอายุมีความพิการช่วยตนเองไม่ได้บางประการ ลูกหลานหรือจะเรียกว่าครอบครัว ต้องถือเป็นภาระให้การดูแล ทั้งนี้ในการศึกษาเกี่ยวกับการตอบสนองจากครอบครัวตามความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุในงานวิจัยของชลลดา ภักดีประพฤทธิ (2541) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางครอบครัวกับการได้รับการตอบสนองจากครอบครัวตามความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการสำรวจผู้สูงอายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป จำนวน 168 คน พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับการตอบสนองจากครอบครัวตามความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 53.0 ด้านต่างๆที่ได้รับการตอบสนองคือ 1) ด้านร่างกาย ได้แก่ การตอบสนองความต้องการเกี่ยวกับอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และการพักผ่อน ส่วนใหญ่ได้รับการตอบสนองจากครอบครัวในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 47.0 2) ด้านความมั่นคงปลอดภัย ได้แก่ การตอบสนองความต้องการเกี่ยวกับ ความปลอดภัยจากอันตรายต่างๆที่จะเกิดกับร่างกาย โดยคำนึงถึง ภาวะเสี่ยงที่จะทำให้เกิดอุบัติเหตุจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การจัดห้องนอน ห้องน้ำ ห้องส้วม แสงสว่าง รวมถึงการจัดอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีภาวะเสี่ยงอันตรายจากการเสื่อมของร่างกาย ส่วนใหญ่ได้รับการตอบสนองจากครอบครัวในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 57.7 3) ด้านความรัก ได้แก่ การตอบสนองความต้องการเกี่ยวกับ การมีความสัมพันธ์ การสื่อสาร การสัมผัส ในครอบครัว การได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งและเป็นคนสำคัญของครอบครัว การได้รับความเอื้อ-

อาหารให้กำลังใจจากครอบครัว ส่วนใหญ่ได้รับการตอบสนองจากครอบครัวในระดับมาก และในระดับน้อยใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 36.3 และ 35.1 ตามลำดับ 4) ด้านการยอมรับนับถือ เป็นการตอบสนองความต้องการเกี่ยวกับการยอมรับนับถือ ได้แก่ การให้คุณค่า ความสำคัญ เคารพยกย่องจากผู้อื่นในครอบครัว ส่วนใหญ่ได้รับการตอบสนองจากครอบครัวในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 47.6 และ 5) ด้านความสำเร็จสมหวังในชีวิต เป็นความรู้สึกในปัจจุบัน เกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต ความพอใจต่อการได้รับในสิ่งที่ต้องการจากครอบครัว ความภาคภูมิใจในครอบครัว ส่วนใหญ่ได้รับการตอบสนองจากครอบครัวในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 62.5 ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบว่า การตอบสนองของครอบครัวต่อความต้องการของผู้สูงอายุที่ดูเหมือนว่ายังได้รับการตอบสนองอยู่ในระดับน้อยใน 2 ด้าน คือ ด้านการให้ความรัก และการยอมรับนับถือ

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการเกื้อหนุนบิดามารดาจากบุตรนั้น พบในงานวิจัยของ นภาพร ชัยวรรณ และคณะ (2535) ที่ทำการศึกษาในเรื่อง ครอบครัวอุปถัมภ์กับขั้นตอนชีวิตของผู้สูงอายุและของบุตร โดยทำการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุจำนวน 3,252 ราย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ระบบครอบครัวอุปถัมภ์เกื้อหนุนแก่ผู้สูงอายุนับว่ายังคงแพร่หลายอยู่ และระบบดังกล่าวนี้เน้นว่าภาระการดูแลให้ความช่วยเหลือด้านวัตถุแก่บิดามารดาสูงอายุเป็นความรับผิดชอบของบุตรที่โตแล้ว การอาศัยอยู่กับบุตรอย่างน้อย 1 คน นับเป็นลักษณะที่สำคัญที่สุดของระบบเกื้อหนุนที่เป็นอยู่ เพราะเมื่อบิดามารดาที่สูงอายุและบุตรอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกันแล้วมักรวมการให้การเกื้อหนุนทุกด้านเข้าไว้ด้วยกัน อย่างไรก็ตาม บุตรที่ไม่ได้อยู่กับผู้สูงอายุ ก็ได้รับการคาดหวังว่าควรให้ความช่วยเหลือด้านวัตถุในรูปของการให้เงิน อาหารและสิ่งของอื่น รวมทั้งให้การดูแลเกื้อหนุนเรื่องอื่นๆที่ไม่ใช่วัตถุแก่บิดามารดาสูงอายุด้วยเช่นกัน (นภาพร ชัยวรรณ และคณะ. 2535 : 20) ทั้งนี้ ศิริวรรณ ศิริบุญ (2535) ได้ศึกษาข้อเท็จจริงและทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลเลี้ยงดูบิดามารดาที่สูงอายุของคนหนุ่มสาวไทย โดยคนหนุ่มสาวที่เป็นตัวอย่างคือประชากรอายุ 15-44 ปี จำนวน 2,113 ราย พบว่า คนหนุ่มสาวส่วนใหญ่ เคยให้การดูแลเลี้ยงดูบิดามารดาที่สูงอายุ รูปแบบของการให้การดูแลเลี้ยงดูในเรื่องที่เกี่ยวกับการพักอาศัยอยู่ด้วยกัน การให้เงิน การให้อาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม รวมทั้งการเยี่ยมเยียนบิดามารดาที่สูงอายุมีความแตกต่างกันในกลุ่มคนหนุ่มสาวที่มีคุณลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมต่างกัน คนหนุ่มสาวส่วนใหญ่ให้การดูแลเลี้ยงดูบิดามารดาที่สูงอายุบ่อยครั้ง (ทุกวันและทุกสัปดาห์) และอย่างสม่ำเสมอ ระยะเวลาที่คนหนุ่มสาวส่วนใหญ่เคยให้การดูแลเลี้ยงดูบิดามารดาที่สูงอายุก็ยาวนานเกินกว่า 5 ปีขึ้นไป และส่วนใหญ่ยังคงมีเจตคติอันแน่วแน่ที่จะให้การดูแลเลี้ยงดูบิดามารดาที่สูงอายุต่อไปจนกว่าผู้สูงอายุและตนเองจะเสียชีวิต นอกเหนือจากการให้การดูแลเลี้ยงดูบิดามารดาที่สูงอายุในรูปของ การให้เงิน อาหาร และวัตถุสิ่งของแล้ว คนหนุ่มสาวมากกว่าครึ่งก็ยังคงไปเยี่ยมเยียนบิดามารดาอย่างสม่ำเสมอและบ่อยครั้งด้วย

นอกจากนี้ จีราพร เกศพิชญวัฒนา (Jiraporn Kespichayawattana .2542) ได้ทำการศึกษา เรื่องความกตัญญูกตเวที และการดูแลบิดามารดาที่เจ็บป่วยสูงอายุในครอบครัวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วม ศึกษากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุตร จำนวน 15 คน ที่ดูแลบิดามารดาที่เจ็บป่วยภายในครอบครัว ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การดูแลบิดามารดาสูงอายุที่เจ็บป่วยในครอบครัว จำแนกลักษณะการดูแลได้เป็น 3 ด้าน คือ การดูแลทางกาย (Physical Caregiving) การดูแลทางจิตใจ (Psychological Caregiving) และการดูแลด้านสิ่งยึดเหนี่ยวความเชื่อทางจิตใจ (Physical Caregiving) ซึ่งการดูแลทางกายจะเน้นด้านการดูแลด้านกิจวัตรประจำวันทั่วๆไปที่บิดามารดาไม่สามารถปฏิบัติเองได้ เช่น การรับประทานอาหาร อาบน้ำ ขับถ่าย เคลื่อนไหว สวมเสื้อผ้า นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการดูแลในลักษณะที่ซับซ้อน ในกรณีที่บิดามารดาเจ็บป่วยหรืออยู่ในอาการหนัก เช่น การให้อาหารทางสายยาง การดูแลแผลจากท่อหายใจที่เจาะเปิดที่หลอดลม การพลิกตะแคงตัว เป็นต้น การดูแลทางด้านจิตใจจะเป็นลักษณะ การพูดคุย การอยู่ด้วยตลอดเวลาทำให้รู้สึกอบอุ่นใกล้ชิด ตลอดจนการใช้อารมณ์ขันพูดคุยกับบิดามารดา ทั้งนี้เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งจากผู้ดูแลและผู้ได้รับการดูแล (บิดามารดา) สำหรับการดูแลด้านสิ่งยึดเหนี่ยวทางความเชื่อทางจิตใจ ได้แก่ การทำบุญ สวดมนต์ ไหว้พระ หรือ การประกอบกิจกรรมทางศาสนา หรือความเชื่อโดยหวังว่าสิ่งที่ดี (ผู้ดูแล) ทำให้ จะส่งผลให้อาการบิดามารดาดีขึ้น

การศึกษานำร่อง

จากการที่ผู้วิจัยมีความต้องการศึกษาตัวแปรตามให้ชัดเจนและมองเห็นขอบเขตข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ตามสภาพจริง เพื่อนำมาพัฒนาเป็นเครื่องมือเชิงปริมาณโดยใช้กรอบจากการประมวลเอกสาร และให้ผู้ตอบให้รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของพฤติกรรมนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษา นำร่องด้วยการออกแบบสอบถามชนิดปลายเปิดโดยสร้างขึ้นจากแนวคิดความต้องการขั้นมูลฐานของผู้สูงอายุของ สุภัตรา สุภาพ (2520) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ประเภท คือ 1) ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ 2) ความต้องการในเรื่องที่อยู่อาศัย 3) ความต้องการในด้านอนามัย 4) ความต้องการด้านการงาน และ 5) ความต้องการความรัก ความเคารพ ความอบอุ่น และความเอาใจใส่ แบบสอบถามที่สร้างเป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการให้การดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาสูงอายุในด้านต่างๆ จากผู้ตอบซึ่งเป็นบุตร จำนวน 30 ราย และแบบสอบถามความคาดหวังในการได้รับการดูแลเกื้อหนุนในด้านต่างๆ จากบุตร จากผู้เป็นบิดามารดาสูงอายุ จำนวน 30 ราย ผลการศึกษาที่ได้คือ ในการดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาสูงอายุในด้านเศรษฐกิจ บุตรส่วนใหญ่ตอบว่าได้ให้การช่วยเหลือด้านการเงินกับบิดามารดาของตน ดังเช่นที่บุตรบางท่านกล่าวว่า

“ให้เงินทองบ้าง เมื่อท่านเดือดร้อน”

“ส่งเงินไปให้บิดามารดาใช้ทุกเดือน ไว้เป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน”

“ช่วยแบ่งเบาค่าเทอมน้องๆบ้างเป็นบางครั้งเพราะน้องยังเรียน ไม่ได้ทำงาน” เป็นต้น ส่วนทางด้านการให้การดูแลเกื้อหนุนด้านที่อยู่อาศัยนั้น บุตรส่วนใหญ่ตอบว่า ช่วยทำงานภายในบ้าน รวมทั้งซ่อมแซมบ้านให้น่าอยู่ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้บิดามารดา ดังเช่นที่บุตรบางท่านกล่าวว่า

“ช่วยซ่อมแซมสิ่งของภายในบ้าน จัดบ้านจัดสวน”

“กลับไปดูบ้าน สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้าน” เป็นต้น

ในด้านการให้การดูแลเกื้อหนุนด้านสุขภาพอนามัยนั้น บุตรส่วนใหญ่ตอบว่า ดูแลรักษาเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล รวมทั้งให้การเอาใจใส่สุขภาพของบิดามารดา ดังเช่นที่บุตรบางท่านกล่าวว่า

“ไต่ถามดูแลสุขภาพของท่านว่าเป็นอย่างไร”

“พาท่านไปตรวจสุขภาพที่โรงพยาบาล และซื้อยาให้ท่าน”

“ค้นหาของดีให้ท่านทาน เพื่อบำรุงร่างกายของท่าน” เป็นต้น

ในด้านการให้การดูแลเกื้อหนุนด้านงานนี้นั้น บุตรส่วนใหญ่ตอบว่า หางานที่เหมาะสมกับสภาพร่างกายให้บิดามารดาทำ รวมทั้งแบ่งเบาภาระงานของท่าน ดังเช่นที่บุตรบางท่านกล่าวว่า

“หางานเบาๆให้ท่านทำ เพื่อคลายเครียด”

“ให้ท่านมีกิจกรรมในบ้านงานเล็กๆน้อยๆ เพื่อให้ได้ออกแรงบ้าง”

“ทำงานแทนท่านในเรื่องงานหนักๆ” เป็นต้น

และในด้านการให้การดูแลเกื้อหนุนด้านความรัก ความเคารพ ความอบอุ่น และความเอาใจใส่นั้น บุตรส่วนใหญ่ตอบว่า เชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา ให้การเยี่ยมเยียนบิดามารดา พาบิดามารดาไปเที่ยวพักผ่อน ดังเช่นที่บุตรบางท่านกล่าวว่า

“พยายามทำทุกอย่างให้ท่านสบายใจและมีความสุขเท่าที่จะทำได้”

“กลับไปให้ความอบอุ่นกับท่านทุกครั้งที่มีโอกาส”

“พาท่านไปทานข้าวนอกบ้านบ้างเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ” เป็นต้น

ในส่วนของบิดามารดานั้นมีความคาดหวังในการได้รับการเกื้อหนุนจากบุตรในด้านต่าง คือ ในด้านเศรษฐกิจ บิดามารดาส่วนใหญ่ตอบว่าคาดหวังให้บุตรช่วยเหลือด้านการเงิน! ดังเช่นที่บางท่านกล่าวว่า

“ให้ค่าใช้จ่ายเป็นรายเดือน มากบ้างน้อยบ้างตามแต่จะมี หรือตามที่พ่อแม่ต้องการ”

“ค่ารักษาพยาบาล และอื่นๆ ตามความจำเป็น” เป็นต้น

ในด้านที่อยู่อาศัย บิดามารดาส่วนใหญ่ตอบว่าคาดหวังให้บุตร อยู่ด้วยกันกับตนที่บ้าน ช่วยค่าใช้จ่ายในการผ่อนบ้าน ซ่อมแซมบ้าน ดังเช่นที่บางท่านกล่าวว่า

“ช่วยผ่อนบ้าน และต่อเติม ซ่อมแซมบ้านให้น่าอยู่”

“ให้ที่พักพ่อแม่เมื่อยามแก่เฒ่า”

“อยู่ด้วยกัน โดยซื้อบ้านให้อยู่” เป็นต้น

และบางท่านไม่ต้องการให้บุตรเกื้อหนุนทางด้านนี้แต่ต้องการให้มาอยู่กับตน “ไม่ต้องการให้บุตรเกื้อหนุน แต่ต้องการเกื้อหนุนบุตร อยากให้อยู่ด้วยกัน” เป็นต้น ส่วนในด้านสุขภาพอนามัยนั้น บิดามารดาส่วนใหญ่ตอบว่าคาดหวังให้บุตร เอาใจใส่ในเรื่องสุขภาพ เป็นธุระในการพาไปพบแพทย์ และต้องการให้บุตรอยู่ใกล้ชิดเมื่อตนเจ็บป่วย ดังเช่นที่บางท่านกล่าวว่า

“จัดหาอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ และข่าวสารที่เกี่ยวกับสุขภาพให้ตนอ่าน”

“สอบถามถึงสุขภาพว่ามีสิ่งใดที่ผิดปกติหรือไม่ ถ้ามีให้พาไปพบแพทย์”

“ดูแลใกล้ชิดเมื่อไม่สบาย” เป็นต้น

ในด้านการงานนั้น บิดามารดาส่วนใหญ่ตอบว่าคาดหวังให้บุตรช่วยงานในส่วนที่ตนต้องการให้ช่วยเหลือ งานที่ขอให้ทำ รวมทั้งให้ข้อมูลข่าวสารหรือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำงาน ดังเช่นที่บางท่านกล่าวว่า

“ช่วยดูแลและทำงานแทนพ่อแม่ ในส่วนที่ท่านร้องขอ”

“ให้พ่อแม่ได้ทำงานที่ชอบ”

“สนับสนุนด้านความรู้เกี่ยวกับงานด้านอาชีพเกษตรกร”

“ให้คำปรึกษาแก่พ่อแม่เมื่อไม่เข้าใจในบางเรื่อง” เป็นต้น

และในการให้การดูแลเกื้อหนุนด้านความรัก ความเคารพ ความอบอุ่น และความเอาใจใส่นั้น บิดามารดาส่วนใหญ่ตอบว่าคาดหวังให้บุตร ไปหาเพื่อเยี่ยมเยียนตน อยากให้บุตรได้อยู่ใกล้ชิดกับตน การทำกิจกรรมร่วมกัน แสดงออกถึงความรักที่มีต่อตน รวมทั้งให้บุตรปฏิบัติตนเป็นคนดี

“ไปเยี่ยมเยียนด้วยตนเอง เมื่อมีเวลารว่างหรือวันหยุด”

“ทำให้พ่อแม่สบายใจ คลายกังวล”

“ต้องการให้อยู่ใกล้ชิดพ่อแม่ พุดคุยเป็นเพื่อน”

“มีกิจกรรมในครอบครัวทำร่วมกันในช่วงวันหยุด”

“ชื่อของขวัญในโอกาสสำคัญ เช่น วันพ่อ วันแม่ ปีใหม่”

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ตลอดจนการสำรวจข้อมูลที่มีผู้วิจัยได้สร้างขึ้นสามารถสรุปรูปแบบของการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรที่จะตอบสนองความต้องการของบิดามารดาสูงอายุ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้านใหญ่ๆ คือ 1) ด้านร่างกาย ได้แก่ การจัดหาและดูแลเรื่องอาหารการกิน เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นต่างๆ รวมทั้งที่อยู่อาศัยให้อยู่อย่างเหมาะสม ตลอดจนดูแลเรื่องอนามัยส่วนบุคคล ดูแลสุขภาพอนามัยเมื่อยามเจ็บป่วยและให้การรักษาพยาบาล อำนวยความสะดวกเรื่องพาหนะเดินทาง และช่วยเหลือด้านแรงงานแก่บิดามารดา 2) ด้านจิตใจ ได้แก่ การให้ความรัก ความเอาใจใส่ ความเคารพนับถือ ให้เกียรติ ให้กำลังใจ ให้ความยกย่อง โดยมีการให้การสัมผัส พุดคุย ซึ่งก่อให้เกิดความอบอุ่นใจแก่บิดามารดา สนับสนุนให้ปฏิบัติงานตามความสามารถ และงานอดิเรกตาม

สมควร ดูแลให้ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา และดูแลให้ได้รับความบันเทิงต่างๆ ตามควรแก่วัยของ บิดามารดา รวมทั้งการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี สามารถพึ่งพาตนเองได้เพื่อให้บิดามารดาเกิดความ ภาคภูมิใจ 3) ด้านสังคม ได้แก่ สนับสนุนให้ได้พบญาติและเพื่อนฝูง ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของ ครอบครัวและสังคมภายนอก ตลอดจนการดูแลให้ได้รับข่าวสารเพื่อรับรู้ความเป็นไปของสังคม และ 4) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การช่วยเหลือด้านการเงิน ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของบิดามารดา ตลอดจนช่วยควบคุม ดูแลธุรกิจ หรือผลประโยชน์แทนบิดามารดา

สำหรับการวัดเกี่ยวกับการดูแลเกื้อหนุนผู้สูงอายุนั้น พบในงานวิจัยของ มาลินี วงษ์สิทธิ์ และ ศิริวรรณ ศิริบุญ (2541) ที่ศึกษาในเรื่องครอบครัวและผู้สูงอายุ ศึกษากรณีกรุงเทพมหานครและจังหวัด พระนครศรีอยุธยา โดยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุ เป็นแบบสอบถามที่ร่างโดยที่ปรึกษา ของโครงการและผ่านการตกลงร่วมกันในการประชุมผู้อำนวยการโครงการของประเทศต่างๆ (Study Directors Meeting on Family Structure and the Elderly) และในส่วนของประเทศไทยได้เพิ่มข้อคำถาม บางข้อ แบบสอบถามผู้สูงอายุ ที่ใช้สัมภาษณ์ผู้สูงอายุ เน้นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลของ ครอบครัว การเกื้อหนุนและแลกเปลี่ยนการเกื้อหนุน การทำงานและการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ของผู้สูงอายุ และแบบสอบถามผู้ดูแลผู้สูงอายุ ที่ใช้สัมภาษณ์ผู้ดูแลผู้สูงอายุ เกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแล ผู้สูงอายุ นอกจากนี้ จิราพร เกศพิชญวัฒนา (Jiraporn Kespichayawattana .2542) ได้ทำการศึกษา เรื่องความกตัญญูทวดเวที และการดูแลบิดามารดาที่เจ็บป่วยสูงอายุในครอบครัวไทยในเขต กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยการวิเคราะห์กลุ่มสังคม (Social Setting Analysis) ตามวิธีของ Lofland และ Lofland (1995) เป็นวิธีการสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วม ซึ่งในการวัดการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรในงานวิจัยนี้ สามารถวัดได้ โดยใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบวัด จำนวน 28 ข้อ มีประโยคข้อความ ประกอบด้วยมาตราส่วน ประเมินค่า 6 ระดับ จาก "บ่อยครั้งที่สุด" ถึง "น้อยครั้งที่สุด" พิสัยของค่าตัวแปรนี้อยู่ระหว่าง 28 ถึง 168 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่า มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่า ผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

ทฤษฎี แนวคิด ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์ดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร

แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายทอดทางสังคม

การถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) หรือบางครั้งเรียกการขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และจากการเรียนรู้้นั้น บุคคลจะมีพฤติกรรมและความนึกคิดที่เป็นลักษณะสอดคล้องกับวัฒนธรรมในสังคมของตน (วันเพ็ญ พิศาลพงษ์. 2540 : 53 ; อ้างอิงจาก Munn, Fernald and Fernald. 1969) ซึ่งจัดเป็นประสบการณ์ทางสังคมของบุคคล ที่จะมีผลต่อบุคลิกภาพ ค่านิยม เจตคติ แรงจูงใจ (ลาดทองใบ ภูอภิรมย์. 2531 : 29 ; อ้างอิงจาก Mussen and Rosenzweig. 1973) กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมเป็นการเชื่อมโยงบุคคลเข้ากับสังคมและวัฒนธรรม บุคคลจะเรียนรู้และซึมซาบเอาความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม และปทัสถานของสังคมที่เขาเป็นสมาชิกอยู่เข้าไปเพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดแนวความคิดและพฤติกรรม การถ่ายทอดทางสังคมเป็นกระบวนการที่มีโครงสร้างและส่งผลกระทบต่อบุคคลในลักษณะที่คล้ายคลึงกันไม่ว่าจะเกิด ณ ที่แห่งใด แต่อาจมีเนื้อหาสาระที่แตกต่างกันไป จึงเป็นกระบวนการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลที่ส่งวนไว้ซึ่งเอกลักษณ์เฉพาะตนและค่านิยมของวัฒนธรรมย่อย นอกจากนี้การถ่ายทอดทางสังคมยังเป็นกระบวนการแบบสลับกลับสองทิศทาง ผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอดต่างมีอิทธิพลต่อกันและกัน (งามตา วรินทร์านนท์ : 2545) โดยผ่านตัวแทนในการถ่ายทอดทางสังคม (Agent of socializing) เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และกลุ่มเพื่อน เป็นต้น (ศิริน สุสุข. 2532 ; อ้างอิงจาก Stewart. 1978) การถ่ายทอดทางสังคมในวัยเด็ก บางครั้งเรียกว่า "การถ่ายทอดทางสังคมขั้นปฐมภูมิ" (Primary Socialization) เป็นการถ่ายทอดทางสังคมที่ไม่ได้เสร็จสมบูรณ์ในวัยเด็ก เมื่อเจริญเติบโตขึ้นจะมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ ความรับผิดชอบ แนวคิดและเจตคติใหม่ๆ ซึ่งเรียกว่า "การถ่ายทอดทางสังคมขั้นทุติยภูมิ" (Secondary Socialization) หรือการถ่ายทอดทางสังคมในหมู่ผู้ใหญ่ (Adult Socialization) (ศิริน สุสุข. 2532 ; อ้างอิงจาก Stewart. 1978 : 93-94) การถ่ายทอดทางสังคมถือได้ว่าเป็นกระบวนการซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลตลอดช่วงชีวิตนับตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ ครอบคลุมกระทั่งวัยชรา ซึ่งขั้นตอนของกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมของแต่ละบุคคลเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีความสัมพันธ์กับขั้นตอนของชีวิต

แนวคิดที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดทางสังคมที่แตกต่างกันมี 4 แนวทาง คือ นักมานุษยวิทยา มีความเห็นว่า การถ่ายทอดทางสังคม เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรม (enculturation) ไปยังชนรุ่นหลัง หรือการนำสมาชิกใหม่เข้าสู่สังคม นักจิตวิทยามีแนวคิดว่า การถ่ายทอดทางสังคมคือการเรียนรู้ในการควบคุมแรงกระตุ้นหรือแรงขับ ส่วนนักสังคมวิทยามีความเห็นว่าการถ่ายทอดทางสังคมเป็นการฝึกบทบาท หรือการฝึกบุคคลให้มีส่วนร่วมในสังคม และนักการศึกษา ถือว่าการศึกษาเป็นการถ่ายทอดทางสังคม

แก่บุคคลในสังคมอย่างมีแบบแผน ทั้งนี้เมื่อรวมทั้ง 4 แนวทางดังกล่าวแล้ว ก็จะเป็น การถ่ายทอดทางสังคมในแนวพฤติกรรมศาสตร์ (วันเพ็ญ พิศาลพงษ์. 2540 : 57) ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดของแต่ละแนวทางดังนี้

ตามแนวคิดของนักมานุษยวิทยานั้น มีความเห็นว่า ปัญหาขั้นมูลฐานในชีวิตของคนเรา คือ การดำรงไว้ และการสืบทอดรูปแบบของวัฒนธรรมจากชนรุ่นหนึ่งไปยังชนอีกรุ่นหลังชนรุ่นหลังได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากสิ่งแวดล้อมของบุคคลเป็นสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม เพราะฉะนั้นเมื่อบุคคลเกิดมาจึงพร้อมที่จะรับประสบการณ์ทางวัฒนธรรมในทุกแง่มุม (วันเพ็ญ พิศาลพงษ์. 2540 : 57)

ส่วนแนวคิดของนักจิตวิทยาและนักจิตวิทยาวิเคราะห์ มองว่าการถ่ายทอดทางสังคม คือ การเรียนรู้ที่จะควบคุมแรงขับหรือแรงกระตุ้น พวกเขาเชื่อตามทฤษฎีแรงขับ (Drive theory) ว่า มนุษย์ทุกคนมีแรงขับมาตั้งแต่เกิด ซึ่งก็คือ อิด (id) อันเป็นบุคลิกภาพที่ซ่อนเร้นและอยู่ในภาวะจิตไร้สำนึกของคนเรา แรงขับหรือ อิด (id) ที่ว่านี้สามารถทำลายบุคคลและสังคมได้ อย่างไรก็ตาม เราสามารถเปลี่ยนแรงขับที่อาจก่อให้เกิดความยุ่งยากนี้ให้อยู่ในรูปของพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้โดยผ่านทางกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม คือสร้าง ซูเปอร์อีโก้ (superego) อันเป็นตัวแทนของกฎข้อบังคับต่างๆ ทางศีลธรรมทั้งหมดเพื่อคอยเตือน อีโก้ (ego) ที่ทำหน้าที่เป็นสติปัญญาและอยู่ในภาวะจิตสำนึกของคนเราให้รู้ว่าอะไรควรทำหรือไม่ควรทำเพื่อควบคุม อิด (id) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า เด็กที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคม แม้จะมีแรงขับอยู่ในตัว แต่ก็อยู่ภายใต้ข้อบังคับและถูกควบคุมโดยระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคม (ลาดทองใบ ภูอภิรมย์. 2531)

ตามแนวคิดของนักสังคมวิทยา การถ่ายทอดทางสังคมเป็นการเปลี่ยนสภาพของบุคคลจากสภาพทางชีววิทยา (biological person) มาเป็นบุคคลของสังคม (social person) โดยสังคมจะกำหนดรูปแบบและหล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคลให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ ซึ่งสถาบันพื้นฐานทางสังคมอันดับแรกที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคม คือสถาบันครอบครัว จากกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมบุคคลจะได้เรียนรู้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นต่อการอยู่รอดและการบำบัดความต้องการ รวมทั้งเรียนรู้คุณค่า กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนของกลุ่มหรือสังคมหนึ่งๆ เพื่อให้บุคคลนั้นมีแบบแผนความประพฤติที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม สามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ ปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตของกลุ่มได้ และดำรงอยู่ในกลุ่มอย่างเป็นระเบียบ นอกจากนี้การถ่ายทอดทางสังคมจะทำให้เกิดความรู้สึกเกี่ยวกับตน (self) คือรู้สึกว่าเป็นมนุษย์ต่างจากคนอื่น สามารถควบคุมความรู้สึกนึกคิด และสามารถประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือตามความเหมาะสมในกลุ่มอื่นๆ ได้ (สุพัตรา สุภาพ. 2537)

และตามแนวคิดของนักการศึกษา มีความเห็นว่า การศึกษาเป็นการถ่ายทอดทางสังคมอีกแนวทางหนึ่งซึ่ง เดอร์ไคม์ มีความเห็นว่าการศึกษาเป็นการถ่ายทอดทางสังคมให้แก่ผู้นั้นอย่างมีแบบ

แผน (วันเพ็ญ พิศาลพงษ์. 2540 : 63 ; อ้างอิงจาก Brembeck. 1968 : 13) ทั้งนี้เพราะการศึกษาในโรงเรียนมีการจัดหลักสูตร มีการบริหารอย่างเป็นระบบ มีบุคลากรที่มีวุฒิทางการศึกษา มีการบรรจุวิชาที่เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน และมีการประเมินผลเมื่อบุคคลผ่านการเรียนในวิชาต่างๆ เพื่อเป็นการตรวจสอบว่า บุคคลได้เรียนรู้ในสิ่งที่ได้เรียนมากน้อยเพียงไร (วันเพ็ญ พิศาลพงษ์. 2540 : 63)

กล่าวโดยสรุปก็คือ การถ่ายทอดทางสังคมเป็นกระบวนการเชื่อมโยงบุคคลเข้ากับสังคมและวัฒนธรรมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอด เป็นไปทั้งในทางตรงและทางอ้อม ทำให้บุคคลที่เป็นสมาชิกในสังคมนั้นๆ ได้เรียนรู้ทักษะ วิธีปฏิบัติต่างๆ อันจะทำให้บุคคลมีเจตคติ ค่านิยม มีพฤติกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัฒนธรรมในสังคมของตนและสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้

จุดมุ่งหมายของการถ่ายทอดทางสังคม

จุดมุ่งหมายหลักของการถ่ายทอดทางสังคมมี 5 ประการคือ (Berns.1997:44-49)

1. พัฒนามโนภาพแห่งตน (develop self-concept)

จากประสบการณ์การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เด็กจะเริ่มแยกแยะตนเองออกจากผู้อื่นซึ่งเด็กจะเรียกตนเองว่า “ฉัน” (“I,” “me”) และเมื่อเด็กเริ่มกระทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างอิสระ พวกเขาจะค่อยๆ ตระหนักว่าบุคคลอื่นกำลังประเมินและตัดสินเกี่ยวกับพฤติกรรมของพวกเขาด้วย กฎระเบียบหรือมาตรฐานบางอย่าง ซึ่งกฎระเบียบและมาตรฐานเหล่านั้นเด็กจำเป็นต้องเรียนรู้และเข้าใจก่อนที่จะสามารถประเมินตนเองได้ ในขณะที่เด็กค่อยๆ เรียนรู้เกี่ยวกับเกณฑ์ดังกล่าว แต่ละคนจะค่อยๆ พัฒนามโนภาพแห่งตน โดยในมโนภาพนี้จะสะท้อนถึงเจตคติของบุคคลอื่นที่มีต่อเด็กแต่ละคน หรือที่เรียกว่าการมองตนเองสะท้อนจากกระจกเงา (the looking glass self) กล่าวคือ เป็นการมองตนเองโดยใช้สายตาของผู้อื่น เหมือนมองตัวเองจากกระจกเงาและบุคคลจะตัดสินใจเกี่ยวกับการกระทำของตนหรือคุณค่าของตนเอง โดยเอาความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่มองพวกเขามาเป็นเกณฑ์สำคัญ (Berns.1997 : 44-45 ; citing Cooley.1964.Human nature and the social order.)

2. ปลูกฝังการฝึกฝนวินัยในตนเอง (instill self-discipline)

วินัยในตนเองครอบคลุมถึงเรื่องความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมที่ควรจะทำ การฝึกฝนคือ การเลื่อนหรือขยายเวลาที่จะได้รับความพึงพอใจในทันทีออกไปเพื่อประโยชน์ในการบรรลุจุดมุ่งหมายที่ดีกว่าหรือสำคัญกว่าในอนาคต เรียกว่าการอดได้รอได้ (postpone gratification) ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้แสดงนัยของการที่สามารถควบคุมตนเอง โดยสามารถอดทนต่อความขัดข้องใจหรือสิ่งที่เป็นอุปสรรคได้ ตัวอย่างเช่น แม่ระงับอารมณ์ไม่ตลกที่แสดงความเกรี้ยวกราดโดยขว้างจานใส่อาหารลงพื้น เพราะแม่ต้องการแสดงตัวอย่างวิธีการจัดการกับความขัดข้องใจให้ลูกเห็น หรือเวลาที่เรายพยายามจะควบคุมน้ำหนัก เราต้องอดทนกับความรู้สึกอยากกินจนกว่าจะถึงมื้ออาหาร

หรือผู้หญิงที่ไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน เพราะเป็นข้อห้ามทางศาสนาหรือเพราะเป็นเป้าหมายส่วนบุคคล อีกตัวอย่างเช่น ตัวเราเป็นคนที่ไม่ชอบตื่นเช้า แต่ก็ตั้งนาฬิกาปลุกเพื่อให้ตื่นและไปทำงานทันเวลาเพราะเป็นหัวหน้าควบคุมดูแลงาน

3. ปลูกฝังความทะเยอทะยาน (instill ambitions)

การถ่ายทอดทางสังคมจะทำให้เด็กได้เป็นในสิ่งที่พวกเขาอยากจะเป็นอย่างที่ตั้งเป้าหมายไว้เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ เช่น อยากเป็นครู ตำรวจ หรือนักธุรกิจ ซึ่งเป้าหมายเหล่านี้จะเป็นเหตุผลที่ทำให้เด็กต้องเข้าเรียนหนังสือที่โรงเรียน ผูกมิตรไมตรีกับบุคคลอื่น ทำตามกฎระเบียบของสังคม และอื่นๆ กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การถ่ายทอดทางสังคมทำให้การเติบโตเป็นผู้ใหญ่มีความหมาย มีเป้าหมายชัดเจน ซึ่งเด็กจะต้องผ่านกระบวนการนี้เป็นระยะเวลายาวนานเพื่อไปถึงเป้าหมายของตน ตัวอย่างเช่น เด็กที่ไฝฝันอยากเป็นหมอจะต้องขยันและตั้งใจเรียน ซึ่งจะต้องใช้เวลาเรียนนานกว่าสาขาวิชาอื่นๆ คือ เรียนในระดับปริญญาตรีถึง 6 ปี และต้องเรียนเพื่อเป็นหมอเชี่ยวชาญเฉพาะทางอีกอย่างน้อย 3 ปี ต้องทำงานวิชาการ เข้ารับการอบรมและศึกษาความรู้ใหม่ๆ ในวงวิชาชีพของตนอยู่เสมอ

4. สอนบทบาททางสังคม (teach social roles)

การเป็นสมาชิกของกลุ่ม บุคคลจะมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเพื่อทำให้กลุ่มสมบูรณ์และสามารถดำรงอยู่ได้ ตัวอย่างเช่น ในกลุ่มคนทำงาน ผู้เป็นหัวหน้ามีบทบาทหน้าที่นำลูกน้องในการปฏิบัติงาน ในกลุ่มครอบครัว พ่อแม่มีบทบาทหน้าที่อบรมเลี้ยงดูลูก ในกลุ่มเพื่อน บทบาทหน้าที่ของเพื่อนคือการสนับสนุนทางอารมณ์ซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ตลอดชีวิตของคนเรามีบทบาททางสังคมหลายอย่าง บทบาทบางอย่างก็เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน ซึ่งเราจะต้องแสดงพฤติกรรมตามบทบาทให้เหมาะสมในแต่ละโอกาส ตัวอย่างเช่น คนๆ หนึ่งอาจจะจะเป็นทั้งภรรยา แม่ ลูก ครู และเป็นเพื่อนในเวลาเดียวกัน โดยในฐานะภรรยาจะต้องเป็นเพื่อนคู่คิดที่ดีของสามี ในฐานะแม่จะต้องเลี้ยงดูลูก ในฐานะลูกจะต้องเป็นคนที่น่าอ่อนน้อมง่าย ในฐานะครูจะต้องคอยสนับสนุนลูกศิษย์ ในฐานะเพื่อนจะต้องเป็นผู้สนับสนุนทางอารมณ์

5. สอนทักษะทางพัฒนาการ (teach developmental skills)

การสอนทักษะทางสังคม ทางอารมณ์ และทางสติปัญญาให้แก่เด็กโดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมก็เพื่อให้พวกเขาปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ในสังคม โดยทักษะทางสังคมจะเกี่ยวกับการเรียนรู้วิธีการรับข่าวสารข้อมูลจากบุคคลอื่น วิธีการใช้โทรศัพท์ การต่อรองทางธุรกิจ และอื่นๆ ทักษะทางอารมณ์นั้นเกี่ยวกับการควบคุมแรงกระตุ้นในทางก้าวร้าว การเรียนรู้ที่จะจัดการกับความรู้สึกขัดข้องใจโดยหาเป้าหมายอื่นมาทดแทนเป้าหมายเดิมที่ถูกขัดขวาง หรือการแสดงความรักนิยมนับถือ ความผิดพลาดที่ตนเป็นผู้กระทำ เป็นต้น ส่วนทักษะทางสติปัญญาจะเกี่ยวกับการอ่าน การคิดเลข การเขียน การแก้ปัญหา ความรู้ด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

ทั้งนี้ได้มีผู้ที่สนใจศึกษากระบวนการถ่ายทอดทางสังคมอย่างกว้างขวาง ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีวิธีต่างๆในการถ่ายทอด พรพิมล วรภูมิพุทธพงศ์ (วันชัย มีกลาง. 2530 : 29-32 ; อ้างอิงจาก พรพิมล วรภูมิพุทธพงศ์. 2528) ได้กล่าวไว้คือ

1. การถ่ายทอดทางสังคมด้วยวิธีการให้รางวัล

รางวัล หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่ผู้รับมีความพึงพอใจที่ได้รับ ดังนั้นจึงสามารถนำรางวัลมาเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตามที่ผู้ให้รางวัลต้องการได้ และมีโอกาสที่ผู้รับรางวัลจะกระทำการพฤติกรรมเช่นเดิมอีกในอนาคตเพื่อให้ได้รับรางวัลที่เคยได้รับมาแล้ว แมคเดวิดและฮาวารีกล่าวว่า การได้รับรางวัลจะทำให้ผู้รับสร้างค่านิยมและเจตคติทางบวกเพิ่มขึ้น ซึ่งเจตคติทางบวกนี้จะแพร่กระจายไปสู่สถานการณ์ทั้งหลายในขณะเรียนรู้ด้วย รางวัลจึงไม่เพียงแต่จะช่วยขัดเกลานิสัยของแต่ละบุคคลเท่านั้น การได้รับรางวัลยังเป็นรากฐานในการสร้างทัศนคติและค่านิยมด้วย ประเภทของรางวัลนั้นอาจจะเป็นสิ่งของที่จับต้องได้เช่น อาหาร ของเล่น หรือจับต้องไม่ได้เช่น คำชม การยอมรับ ความสบายใจ เป็นต้น

2. การถ่ายทอดทางสังคมด้วยวิธีการลงโทษ

วิธีการควบคุมให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อแม่ หรือตามกฎเกณฑ์ของสังคมที่ได้วางไว้อย่างหนึ่งก็คือ การใช้การลงโทษมาเป็นเครื่องมือควบคุม การลงโทษจะช่วยระงับหรือกลับกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่ถูกลงโทษนั้นเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีผู้เห็นว่าการลงโทษเป็นวิธีที่เร็วที่สุดและมีประสิทธิภาพที่สุดในการที่จะกำจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาของบุคคลให้หมดสิ้นไปเมื่อเป็นเช่นนี้จึงต้องมีการพิจารณาให้รอบคอบว่าการลงโทษอาจจะเป็นการลงโทษทางกาย เช่น ฆาตกรรม หรือการลงโทษที่ไม่ใช่ทางกาย เช่น การตำหนิ การไม่ยอมรับ หรือการหยุดให้ความสนใจก็ตาม ซึ่งผู้ให้การลงโทษจะเลือกใช้วิธีใดนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานการณ์และลักษณะของพฤติกรรมที่ต้องการระงับหรือส่งเสริมให้เกิดขึ้น

3. การถ่ายทอดทางสังคมด้วยการเรียนรู้โดยบังเอิญ

การเรียนรู้โดยบังเอิญเกิดขึ้นโดยที่ผู้ได้รับการถ่ายทอดไม่ได้ตั้งใจจะรับการถ่ายทอด ผู้ให้การถ่ายทอดก็ไม่ได้ตั้งใจจะถ่ายทอดสิ่งนั้นๆ แต่บังเอิญการกระทำที่เกิดขึ้นปรากฏขึ้นพร้อมกับความสนใจความสบายใจ หรือความทุกข์ใจ คับข้องใจ ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับสิ่งตอบแทนจึงบังเกิดขึ้น เช่น การที่บิดามารดาพาไปทำบุญที่วัดต่างๆที่ไม่เคยคิดจะไป แต่เมื่อได้ไปแล้วได้รับผล คือความสบายใจจากความสงบร่มเย็นที่เกิดขึ้นภายในวัด จึงทำให้ไปทำบุญที่วัดเป็นประจำ หรือถ้าเกิดผลตรงข้ามก็จะทำให้ไม่ปรารถนาจะไปทำบุญที่วัดอีก เป็นต้น

4. การถ่ายทอดทางสังคมด้วยการเลียนแบบ

การเลียนแบบเป็นกระบวนการขัดเกลาสมาชิกในสังคมให้มีการประพฤติปฏิบัติตามรูปแบบที่สังคมคาดหวัง บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการเลียนแบบอย่างยิ่ง คือผู้ที่เป็นตัวแบบและผู้ที่ถูกเลียนแบบ โดยเฉพาะเด็กมีความโน้มเอียงที่จะยึดการแสดงออกของผู้อื่นเป็นแบบอย่างในการกระทำอยู่แล้ว การศึกษาในจิตวิทยาบางแขนงจึงเน้นการปฏิบัติตนของตัวแบบว่าควรปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีอย่างไรเพื่อผู้เลียนแบบจะได้ปฏิบัติตาม จากการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบกับผู้เลียนแบบเป็นปัจจัยสำคัญมากที่จะกระตุ้นให้มีการเลียนแบบเกิดขึ้น เช่น ถ้าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบกับผู้เลียนแบบมีความสนิทสนมคุ้นเคยการเลียนแบบก็จะเกิดขึ้นได้โดยง่าย และโดยไม่หวังผลรางวัลใดๆที่จะเกิดจากการกระทำของตัวแบบ จากลักษณะดังกล่าวจะเห็นว่าบิดามารดากับบุตรเป็นไปโดยความสนิทสนมอบอุ่น โอกาสที่บุตรจะยึดบิดามารดาเป็นตัวแบบในการประพฤติปฏิบัติก็ยิ่งมีมากยิ่งขึ้น

5. การเรียนรู้บทบาท บรรทัดฐาน และค่านิยมทางสังคม

การเรียนรู้บทบาททางสังคมเป็นการเรียนรู้ที่จะประพฤติปฏิบัติ มีความรู้สึกและมองโลกในแง่บวกเช่นเดียวกับบุคคลอื่นในสังคมซึ่งมีบทบาทเช่นตน การเรียนรู้ทางสังคมเหล่านี้ ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับการสร้างและเปลี่ยนเจตคติเรื่องการคล้อยตามกลุ่ม สังคมมักจะคาดหวังให้บุคคลมีบทบาทที่เป็นไปตามที่สังคมวางไว้ จากการที่บุคคลล้านี้กว่าต้องทำตามความคาดหวังของสังคมนี้องค์ทำให้บุคคลรู้สึกไม่สบายใจเมื่อได้ทำตนเบี่ยงเบนไปจากกลุ่ม ความไม่สบายใจดังกล่าวจะเป็นตัวผลักดันให้บุคคลพยายามทำตามตามที่สังคมคาดหวัง ครอบครัวถือว่าเป็นหน่วยสังคมที่เล็กที่สุดและมีความสำคัญที่สุด ดังนั้นความคาดหวังของครอบครัวที่จะให้สมาชิกในครอบครัวมีบทบาทในสังคมเช่นไรนั้น จึงมีอิทธิพลต่อสมาชิกเป็นอย่างยิ่ง

บรรทัดฐานทางสังคมเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่บุคคลต้องเรียนรู้เพื่อให้มีการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานดังกล่าว บรรทัดฐานทางสังคมในบุคคลจะเกิดจากการที่บุคคลได้มีการเกี่ยวข้องกับสังสรรค์กับสมาชิกอื่นในสังคม และครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมแรกที่ทำให้การเรียนรู้แก่สมาชิกเกี่ยวกับการปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม การปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคมจะทำให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มซึ่งทำให้บุคคลไม่มีความวิตกกังวล และเหตุผลนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคคลจำเป็นต้องเรียนรู้และปฏิบัติตาม

สำหรับค่านิยมทางสังคมนั้น เป็นสิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ โดยมีการประเมินคุณค่าความถูกหรือผิดของแนวทางนั้นด้วย ค่านิยมในเรื่องต่างๆของบุคคลสามารถเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยได้ เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับอาชีพก็สามารถเรียงลำดับความสำคัญของอาชีพต่างๆได้ ค่านิยมเกี่ยวกับความเคร่งทางศาสนาซึ่งแต่ละสังคมหรือแต่ละบุคคลก็มีความเคร่งในศาสนาต่างกันน้อยแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามครอบครัวเป็นหน่วยแรกที่จะปลูกฝังค่านิยม

ต่างๆให้กับสมาชิกและมีความคาดหวังให้สมาชิกปฏิบัติตามค่านิยมที่ครอบครัวยึดถืออยู่ ดังนั้นการประพฤติปฏิบัติของสมาชิกในครอบครัวจึงเป็นผลจากการถ่ายทอดค่านิยมของสถาบันครอบครัวทั้งทางตรงและทางอ้อมนั่นเอง

คนในสังคมทุกคนเป็นผลลัพธ์ของกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม ในกระบวนการดังกล่าวบุคคลจะได้ปฏิสัมพันธ์กับตัวแทนการถ่ายทอดที่สำคัญ ผู้ซึ่งหล่อหลอมให้พวกเขามีคุณสมบัติตามที่สังคมต้องการ สังคมโดยรวมประกอบด้วยกลุ่มทางสังคมหลายๆ กลุ่มที่มีส่วนในการขัดเกลาบุคคล เช่น พ่อแม่ ครู เพื่อน สื่อมวลชน ชุมชนที่บุคคลอาศัยอยู่ เป็นต้น โดยกลุ่มต่างๆ เหล่านี้ หรือที่เรียกว่า ตัวแทนการถ่ายทอดทางสังคม จะแสดงอิทธิพลในวิถีทางต่างกันและต่างเวลากัน กล่าวได้ว่า ตัวแทนการถ่ายทอดแต่ละกลุ่มมีบทบาทหน้าที่เฉพาะของตนในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (Berns,1997 : 51) สำหรับในช่วงต้นของชีวิตตั้งแต่แรกเกิดกลุ่มทางสังคมกลุ่มแรกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเด็กก็คือ ครอบครัว โดยมีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ (อัจฉรา สุขารมณ. 2531:54) ภายในครอบครัวบุคคลที่มีหน้าที่หลักในการเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนลูกก็คือ พ่อแม่ ในกระบวนการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ปฏิสัมพันธ์กับลูกด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งทางกายหรือทางวาจาเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูก (parents-child relation-ship) ซึ่งความสัมพันธ์ตามบทบาทที่ว่ามีอิทธิพลต่อลูกอย่างมาก การเรียนรู้ครั้งแรกของลูกขึ้นอยู่กับกรอบสั่งสอนของพ่อแม่ดังคำกล่าวที่ว่า "พ่อแม่คือครูคนแรกของลูก" (อำไพพรรณ ปัญญาโรจน์. 2545 : 29-31) ซึ่งบทบาทของทั้งพ่อและแม่ในการดูแลเด็กจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกผูกพันที่เด็กมีต่อ พ่อแม่ แต่แม่จะมีโอกาสเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดในช่วงต้นมากกว่าพ่อ โดยทั้งการให้การสัมผัสทางกายอย่าง อบอุ่น เช่น กอด อุ้ม การให้นมลูก การให้ความสนใจ เช่น ตอบสนองความต้องการเมื่อเด็กร้อง พูดคุย เล่นด้วย (สุมนอมรวิวัฒน์และคณะ. 2534 : 273)

วิธีการถ่ายทอดทางสังคมของพ่อแม่สามารถกระทำได้โดยอาศัยการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งนับเป็นสิ่งสำคัญเบื้องต้นที่สุดที่เด็กได้รับเพราะเป็นการอบรมจากผู้ใกล้ชิดที่มีความผูกพันกันลึกซึ้ง ซึ่งจะมีอิทธิพลต่ออารมณ์ เจตคติและแบบความประพฤติของเด็กเป็นอย่างยิ่ง การอบรมแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ (สุพัตรา สุภาพ. 2537 : 59)

1. การอบรมทางตรง ด้วยการบอกกล่าวอย่างชัดเจนว่า อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ อะไรผิด อะไรถูก เป็นต้น วิธีการนี้มีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพมาก เนื่องจากมีการชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติโดยเจตนา เพื่อให้เด็กวางตัวได้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์หนึ่งๆ เช่น สอนให้เด็กกิน เล่น และนอนเป็นเวลา เมื่อพบผู้ใหญ่ต้องยกมือไหว้ พูดจาไพเราะ เป็นต้น

2. การอบรมทางอ้อม เป็นการอบรมโดยไม่รู้ตัว เป็นสิ่งที่เด็กได้รู้ได้เห็น และซึมซาบเข้าไปในจิตใจ ซึ่งเด็กอาจจะนำไปปฏิบัติในอนาคต หรือมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เช่น พ่อแม่ชอบใช้คำหยาบ เด็กก็จะใช้คำหยาบตาม เป็นต้น

สรุปได้ว่า ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่หล่อหลอมพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งการมีความกตัญญูต่องานที่ต่อบุพการีของเด็กมาตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยผู้ใหญ่ การที่บุคคลมีบุคลิกภาพและอุดมคติเฉพาะตัวเพราะครอบครัวให้การเรียนรู้ให้สิ่งแวดล้อม ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ โดยเด็กจะถูกอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดค่านิยม อุดมคติ ทางด้านศีลธรรมจริยธรรม คุณงามความดี แยกแยะผิดชอบชั่วดีตามเกณฑ์มาตรฐานของสังคมจากครอบครัวทั้งที่เป็นการถ่ายทอดโดยการอบรมสั่งสอนให้สมาชิกรุ่นใหม่อันเป็นการถ่ายทอดทางสังคมโดยตรงหรือการลอกเลียนแบบแผนการดำเนินชีวิต ค่านิยม อุดมคติ ความเชื่อ ตลอดจนการวางตัวเพื่อให้ปรับตัวเข้ากับสังคมใหญ่อย่างกลมกลืนด้วยวิธีสังเกตจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเอามาประพฤติปฏิบัติโดยผู้ที่เป็นแบบแผนไม่ได้ตั้งใจจะให้เป็นการสั่งสอน ซึ่งเราเรียกว่า การขัดเกลาทางสังคมโดยอ้อมก็ตาม

นอกจากสถาบันทางครอบครัวที่ทำหน้าที่การถ่ายทอดทางสังคมให้กับบุคคลแล้ว สื่อมวลชนก็เป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดทางสังคมรูปแบบหนึ่งให้กับบุคคลเช่นกัน เนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยีทางการสื่อสารพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว สื่อมวลชนได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของบุคคลและมีบทบาทในการถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรมมากขึ้น หน้าที่พื้นฐานของสื่อมวลชนคือการเลือกสรรและแพร่กระจายข่าวสารต่างๆ ให้สมาชิกในสังคมได้รับทราบ ข่าวสารเหล่านี้มีลักษณะต่างๆ กัน เช่น ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต ข่าวสารที่มีลักษณะโน้มนำความคิดหรืออุดมการณ์ต่างๆ การโฆษณาชวนเชื่อ ข่าวสารที่มีลักษณะให้ข้อมูลเกี่ยวกับปทัสถานทางสังคมหรือการตัดสินคุณค่าต่างๆ เป็นต้น ในแง่นี้สื่อมวลชนมีบทบาทคล้ายสถาบันการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง (งามตา วรินทร์านนท์, 2545 : 174) เพราะมีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ความคิดเห็น ค่านิยม เจตคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ ของคนในสังคม (วันเพ็ญ พิศาลพงษ์, 2540) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากโลกของเรามีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ สื่อมวลชนจึงเป็นเสมือนเสียงที่มีอิทธิพล (Authoritative Voice) ในขณะที่สถาบันอื่นๆ มีอิทธิพลลดลง นอกจากนี้ปัจจัยเรื่องเวลาก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ที่พบว่าในปัจจุบันคนเราใช้เวลาคลุกคลีกับสื่อมวลชนประเภทต่างๆ มาก จนทำให้สื่อมวลชนเป็นตัวแทนของสังคม (Social Agent) ซึ่งมีอิทธิพลในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมเป็นอย่างมาก (เมตตา กฤตวิทย์, 2530)

ทั้งนี้การที่บุคคลจะเป็นผู้ที่มีความกตัญญูต่องานที่ได้นั้น ย่อมต้องผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมที่ได้รับจากครอบครัวมาตั้งแต่วัยเด็ก โดยผ่านตัวแบบจากบิดามารดา ตัวแบบจากสื่อมวลชน ที่

ทำให้บุคคลได้เกิดการเลียนแบบและปฏิบัติตามในที่สุด ซึ่งถือเป็นการถ่ายทอดโดยตรงและทางอ้อม การแสดงความกตัญญูตเวทีต่อบิดามารดา ด้วยการแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาบุคคลเหล่านี้ย่อมมีวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม เจตคติ ที่เป็นไปตามที่สังคมคาดหวังและบุคคลเห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้จะได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการถ่ายทอดทางสังคมต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ โดยศึกษาตัวแปรด้านลักษณะทางจิต 2 ตัวแปร คือ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที และการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการี ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อม 2 ตัวแปร คือ ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน ซึ่งในด้านตัวแปรสภาพแวดล้อมยังสามารถใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมเป็นแนวคิดในการอธิบายตัวแปรดังกล่าวได้อีกทางหนึ่งนอกเหนือจากแนวคิดการถ่ายทอดทางสังคม ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวถึงดังต่อไปนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูรา มีแนวคิดว่าพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ ส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบการกระทำของผู้อื่น ซึ่งแบนดูรา (Bandura) กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนอันเกิดขึ้นจากการที่บุคคลได้เห็นพฤติกรรมของผู้อื่น และพฤติกรรมนั้นๆ จะชี้้นำให้เลียนแบบ กระบวนการนี้เรียกว่า กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 4 กระบวนการ คือ (ประทีป จินนี, 2540 ; อ้างอิงจาก Bandura, 1986)

1. **กระบวนการใส่ใจ (Attention Process)** เป็นกระบวนการรับรู้ลักษณะสำคัญๆ ของตัวแบบ โดยการสังเกต และสามารถสรุปรวบรวมสิ่งที่รับรู้มาได้อย่างเป็นขั้นตอน สิ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการของความใส่ใจในการเรียนรู้ด้วยการสังเกต ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะของผู้สังเกตในการรับรู้ การรวบรวมและการแปลความหมายสิ่งที่ได้สังเกต อันเป็นผลมาจากประสบการณ์เดิมของผู้สังเกต และปัจจัยเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ตัวแบบเป็นลักษณะหรือการแสดงออกของตัวแบบที่แปลกหรือดึงดูดความสนใจ มีความชัดเจนหรือมีความซับซ้อนของตัวแบบ เป็นต้น

2. **กระบวนการเก็บจำ (Retention Process)** เป็นกระบวนการของการจำอันเกิดจากการรวมพฤติกรรมของตัวแบบที่ได้สังเกตไว้ทุกครั้ง การเก็บจำนี้มี 2 ปัจจัยหลักคือ ปัจจัยที่เป็นการเก็บจำ และปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะของผู้สังเกต จะกระทำในรูปสัญลักษณ์ ซึ่งกระบวนการในการสร้างสัญลักษณ์นี้จะช่วยให้จำพฤติกรรมของตัวแบบได้ แม้ว่าจะได้เห็นตัวแบบในระยะเวลาอันสั้น

3. **กระบวนการกระทำ (Production Process)** เป็นกระบวนการดัดแปลงสัญลักษณ์ซึ่งเป็นตัวแบบพฤติกรรมมาเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม มีปัจจัยหลัก 2 ปัจจัยคือ ปัจจัยที่เป็นการกระทำ และปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะของผู้สังเกต เมื่อบุคคลมีข้อมูลที่เป็นสัญลักษณ์อยู่ในความจำแล้วจะมีการ

แสดงพฤติกรรมเหล่านั้นออกมาภายหลังได้ ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกมาในครั้งแรกๆ อาจจะยังไม่ถูกต้องทีเดียว เพียงแต่แสดงให้เห็นใกล้เคียงกับพฤติกรรมของตัวแบบเท่านั้น แล้วค่อยๆ ปรับแก้ไขพฤติกรรมของตนเองจนกว่าจะได้รับผลที่พึงพอใจ

4. **กระบวนการจูงใจ (Motivational Process)** เป็นกระบวนการที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างความรู้ที่ได้รับมากับการแสดงออก ในการเรียนรู้ทางสังคมนั้นบุคคลไม่อาจแสดงออกได้ตามที่ตนรับรู้มาทั้งหมด แต่จะเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบที่จะก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองมากกว่าเลือกในทางที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อตนเอง และจะประเมินคุณค่าของตัวแบบโดยการรับเอาสิ่งที่ตนพึงพอใจและไม่ยอมรับเอาสิ่งที่ตนไม่พึงพอใจ ดังนั้นองค์ประกอบอีกประการหนึ่งในการใช้ตัวแบบต้องมีการจูงใจโดยการให้รางวัลหรือการเสริมแรงทางบวก เพื่อกระตุ้นให้ผู้สังเกตแสดงพฤติกรรมการเลียนแบบออกมาและเป็นการเสริมให้พฤติกรรมนั้นเกิดมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นในการเรียนรู้จากการเลียนแบบ องค์ประกอบทั้ง 4 ประการดังกล่าวนี้เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นจะขาดไม่ได้ ถ้าขาดกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งจะทำให้การเรียนรู้จากการเลียนแบบขาดความสมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะการเรียนรู้จากตัวแบบจะต้องมีความใส่ใจในตัวแบบจนกระทั่งสามารถจำและแปลงระบบสัญลักษณ์ไปสู่การกระทำในภายหลังได้ โดยมีองค์ประกอบสุดท้ายคือแรงจูงใจที่จูงใจให้ผู้สังเกตแสดงการกระทำตามตัวแบบนั้นออกมาในที่สุด (ประเทือง ภูมิภักทราคม. 2540 : 64)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ได้เรียนรู้มากับการแสดงออกเพราะในชีวิตจริงบุคคลไม่สามารถจะกระทำตามตัวแบบได้ทั้งหมด บุคคลจึงเลือกที่จะกระทำตามตัวแบบ เมื่อการกระทำนั้นก่อให้เกิดผลดีมากกว่าพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลเสีย การประเมินคุณค่าของพฤติกรรมของตัวแบบโดยผู้สังเกตเป็นไปในรูปของการรับเอาสิ่งที่ตนพอใจและไม่ยอมรับสิ่งที่ตนไม่เห็นด้วย การเห็นตัวแบบมีพฤติกรรมเหมาะสมและได้รับผลตอบแทนที่ดีจากพฤติกรรมนั้น จะก่อให้เกิดการเลียนแบบ รวมทั้งพฤติกรรมที่ทำซ้ำแล้วซ้ำอีกและพยายามปรับปรุงข้อบกพร่องจนได้รับรางวัลเป็นการตอบแทนก็ช่วยให้เกิดการเลียนแบบได้เช่นเดียวกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกไปนั้น มาจากการที่บุคคลได้เรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ โดยผ่านกระบวนการ 4 ประการ คือ การใส่ใจ การจำ การแสดงออกทางพฤติกรรม และการจูงใจ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมเป็นกรอบในการศึกษาตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมร่วมกับแนวคิดการถ่ายทอดทางสังคม ใน 2 ตัวแปร คือ ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน ซึ่งรายละเอียดจะได้กล่าวถึงในลำดับต่อไป

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี

ลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี

ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวที

ในเรื่องความหมายของค่านิยมนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะ ดังเช่นที่กู๊ด (Good, 1973 : 636) ได้ให้ความหมายของค่านิยมว่าเป็นความนิยมชมชอบ การประเมินค่า และตัดสินใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยพิจารณาจากคุณลักษณะของสิ่งนั้นในเชิงจิตวิทยา สังคมวิทยา จริยศาสตร์ ความรู้หรือวิชาการศาสนา และสุนทรียศาสตร์ เมื่อบุคคลพิจารณา ประเมินค่าและตัดสินใจสิ่งนั้นๆ แล้ว ก็จะยึดถือคุณลักษณะนั้นๆต่อไป ส่วน โค้ด คักครอน ได้อธิบายความหมายของค่านิยมไว้ว่า ค่านิยม คือความคิด ความปรารถนาจะได้สิ่งหนึ่งสิ่งใดของบุคคลในสังคม เป็นมาตรการในการตัดสินใจว่าบุคคลควรจะทำอย่างไร ค่านิยมเป็นสิ่งที่เราทราบถึงเป้าหมายต่างๆ ที่บุคคลในสังคมแสวงหาทำให้เราทราบถึงระบบความเชื่อตลอดจนสิ่งที่เป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มคนในสังคมนั้นๆ (อ้อมเดือน สดมณี และคณะ. 2543 ; อ้างอิงจาก Clyde Kluckhohn. 1958) ซึ่งสอดคล้องกับ สุนทร โคมิน และสนธิ สมัครการ (2522 : 37, 355) ที่ได้กล่าวว่า ค่านิยม เป็นระบบความเชื่ออย่างหนึ่งที่มีลักษณะถาวร ลดหลั่นลงไปตามลำดับความสำคัญ ใช้เป็นตัวกำหนดรูปแบบการกระทำหรือปฏิบัติอันเป็นที่ปรารถนาของบุคคลและสังคม เกิดการเชื่อมโยงประสานสัมพันธ์ซึ่งกันว่าเป็นสิ่งที่ดี เห็นชอบสมควรนำไปเป็นวิถีทางประพฤติปฏิบัติที่พึงประสงค์ร่วมกันหรือเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายปลายทางของชีวิตที่พึงปรารถนา ซึ่งบุคคลมีแนวโน้มหรือแนวทางที่จะประพฤติตนไปในแนวใดแนวทางหนึ่งที่ตนพิจารณาไตร่ตรองแล้วว่าเป็นสิ่งที่ดีสำหรับตน และปฏิบัติตามแนวคิดนั้นๆอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยก็ช่วงระยะเวลาหนึ่ง (พิชญพร รุโจปการ. 2541; อ้างอิงจาก พันธ์ หันนาคินทร์. 2523) และค่านิยมมักจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย บุคคล และสภาพแวดล้อมในสังคม (ก่อ สวัสดิพานิชย์. 2518 : 16) นอกจากนี้ค่านิยมยังเป็นรากฐาน ในการที่จะทำให้บุคคลตีค่าของสิ่งต่างๆ ขณะเดียวกันบุคคลก็จะถูกตีค่าจากผู้อื่นด้วยและสิ่งใดที่มีคุณค่าแก่บุคคลนั้นอย่างสูง ก็เรียกได้ว่า มีค่านิยมต่อสิ่งนั้นสูง ในทางตรงกันข้ามถ้าสิ่งใดมีคุณค่าน้อย หรือไม่มีคุณค่าเลย เรียกว่าสิ่งนั้นมีค่านิยมต่ำ (วัชร ฐวธรรม. 2525 : 7-9)

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ค่านิยม หมายถึง ความคิด ความเชื่อที่บุคคลยึดถือเป็นตัวกำหนดแนวทางในการช่วยตัดสินใจเลือกกระทำสิ่งต่างๆ ให้เป็นไปตามที่บุคคลและสังคมปรารถนา โดยอาจมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอหรือในช่วงระยะเวลาหนึ่งจนกว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ต่างๆที่เปลี่ยนไป

ค่านิยมจัดเป็นเครื่องชี้นำทางในการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคม จึงจัดเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากแก่บุคคล ค่านิยมมีบทบาทหน้าที่สำคัญสามประการดังที่โรดซ์ (เพ็ญแข ประจวบปัจจุ

นิก และอ้อมเดือน สดมณี. 2529 ; อ้างอิงจาก Rokeach. 1973) ได้กล่าวไว้ คือ ประการแรก ทำหน้าที่เป็นเครื่องกำหนดหรือเครื่องตัดสินแก่บุคคลในการตัดสินใจ จึงลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตของบุคคลไปได้มาก ประการที่สอง ค่านิยมทำหน้าที่เป็นแผนชีวิต (Blueprint) ให้แก่บุคคล โดยที่ค่านิยมทั้งหมดที่บุคคลยึดถืออยู่จะช่วยบอกให้บุคคลทราบว่า ควรจะดำเนินชีวิตไปเช่นไร ประการที่สาม ค่านิยมทำหน้าที่เป็นเครื่องคุ้มกันมิให้บุคคลประพฤตินอกระเบียบของสังคม หรือทำหน้าที่ด้านการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลนั่นเอง

ประเภทของค่านิยม

ค่านิยมของบุคคลหรือสังคมนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภท คือ 1) ค่านิยมวิถีปฏิบัติ (Instrumental Values) ใช้เป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติ นำไปสู่สภาวะที่คนส่วนใหญ่ถือเป็น "อุดมคติ" แบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ ค่านิยมด้านจริยธรรม (moral values) ให้ความสำคัญกับการประพฤติปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม ด้วยการนำความดีไปประพฤติให้เกิดความถูกต้องชอบธรรมกับหลักศีลธรรม และวัฒนธรรม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูรู้คุณ เป็นต้น ค่านิยมด้านความสามารถ (competence) หรือค่านิยมสร้างตนเอง (self actualization values) ให้ความสำคัญกับความสามารถ และประสิทธิภาพรวมถึงการสร้างบรรทัดฐานทางสังคมร่วมกัน เช่น การประพฤติปฏิบัติอย่างมีเหตุผล และการใช้ความรู้ความสามารถของตนเอง การมีความคิดสร้างสรรค์ มีความทะเยอทะยาน และ 2) ค่านิยมจุดหมายปลายทาง (Terminal Values) แสดงออกถึงจุดหมายปลายทางของการกระทำ (end of action) อันเป็นที่พึงปรารถนา แบ่งออกเป็นสองจุด คือ มีศูนย์กลางอยู่ที่ตัวบุคคล (self-centered) หรือภายในตัวบุคคล (interpersonal) นิยมเรียกว่า "อุดมคติ" (ideal) กับศูนย์กลางอยู่ที่สังคม (society-centered) หรือระหว่างบุคคล นิยมเรียกว่า "คตินิยม" หรือ "อุดมการณ์" (ideology) เช่น ความมั่งคั่ง ร่ำรวย การมีชีวิตที่เป็นปีกแผ่นมั่นคง การมีชีวิตที่เป็นสุข เป็นต้น ซึ่งบุคคลย่อมมีค่านิยมทั้งสองประเภทนี้อยู่ด้วยกัน (สุนทร โคมิน และสนธิ สมัครงการ. 2522 : 18)

ซึ่งจากการศึกษาของสุนทร โคมิน และสนธิ สมัครงการ (2522) ที่ได้ศึกษาค่านิยมและระบบค่านิยมไทย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นคนไทยในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด จำนวน 2,569 คน มีอายุ 18-80 ปี และมีอาชีพที่แตกต่างกันนั้น ผลการศึกษาค่านิยมของคนไทยพบว่า ในด้านค่านิยมจุดหมายปลายทาง คนไทยให้ความสำคัญโดยเรียงใน 5 ลำดับแรก ดังนี้ 1) ความมั่นคงของชาติ 2) ความสุขในชีวิตครอบครัว 3) ความภาคภูมิใจในตนเอง 4) ความสำเร็จในชีวิต และ 5) การมีชีวิตที่สบายพอควร ในด้านค่านิยมวิถีปฏิบัติ คนไทยให้ความสำคัญตามลำดับ คือ 1) ความเป็นตัวของตัวเอง 2) ความซื่อสัตย์ 3) ความรับผิดชอบ 4) ความกตัญญูรู้คุณ และ 5) การปรับตัวเข้ากับโอกาสจังหวะสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณาผลการศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมของคนไทยโดย สุนทร โคมิน และสนธิ สมัครงการ พบว่าค่านิยมในเรื่องความกตัญญูรู้คุณจัดเป็นค่านิยมที่สำคัญที่คนไทยยังให้ความสำคัญอยู่ใน

ลำดับต้นๆ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษม เกษมนุกิจกุล (2534) ที่ศึกษาในเรื่องค่านิยม จุดหมายปลายทางและค่านิยมวิถีปฏิบัติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย จำนวน 592 คน พบผลการศึกษาที่สอดคล้องกันในเรื่องค่านิยมความกตัญญูรู้คุณ คือ กลุ่มตัวอย่างยังคงจัดลำดับความสำคัญของค่านิยมดังกล่าวอยู่ในลำดับที่สามซึ่งเป็นลำดับต้นๆเช่นเดียวกัน จากการศึกษาดังกล่าวสามารถยืนยันได้ว่าคนไทยยังคงให้ความสำคัญกับค่านิยมจริยธรรมในเรื่องความกตัญญูอยู่มากในสังคมไทย

ทั้งนี้เป็นผลมาจากการปลูกฝังค่านิยมและการอบรมให้สมาชิกของสังคมไว้เบบสังคม (socialization) ในสังคมไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน ยังคงมีความเกี่ยวเนื่องและสอดคล้องต่อกันโดยตลอด โดยค่านิยมและระเบียบสังคมที่คนไทยในอดีตและปัจจุบันยอมรับ และยกย่องว่าเหมาะสมที่คนไทยจะยึดถือเป็นหลักหรือแนวทางปฏิบัติในการดำเนินชีวิตทางสังคมร่วมกันคือ การยึดถือระบบอาวุโส (seniority) เป็นหลักเกณฑ์ในการดำเนินชีวิต คนไทยจะถูกอบรมสั่งสอนมาตั้งแต่เยาว์วัยให้มีความเคารพนับถือและเชื่อฟังผู้ที่มีอายุสูงกว่า ผู้สูงอายุได้ถูกจัดให้อยู่ในประเภทของบุชนิยบุคคลที่จะต้องได้รับเกียรติและความนับถือจากสมาชิกของสังคมที่อ่อนอาวุโสกว่า โดยเฉพาะบิดามารดานั้นจะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มบุคคลที่จะต้องได้รับความนับถืออย่างยิ่งจากบุตรธิดา เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่มีพุทธ-ศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ อิทธิพลของหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่ให้ความสำคัญต่อความเคารพนับถือบิดามารดาได้ช่วยหล่อหลอมจิตใจคนไทยให้มีความผูกพันและยกย่องนับถือบิดามารดาในระดับที่ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับค่านิยมในเรื่องเดียวกันนี้กับประเทศในซีกโลกตะวันตก ในทางพุทธศาสนานั้นถือว่า บิดามารดาเป็นพรหมของบุตร เพราะเป็นผู้ให้ชีวิต เลี้ยงดู และอบรมสั่งสอนให้บุตรของตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ตามหลักพุทธศาสนานั้นได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าหน้าที่ของกุลบุตรกุลธิดาคือ การดูแลเลี้ยงดูบิดามารดาเมื่อท่านอยู่ในวัยชรา ทั้งนี้เพราะบิดามารดาได้เลี้ยงเรามา เราจึงต้องเลี้ยงท่านตอบ (ศิริวรรณ ศิริบุญ, 2535) ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุพัตรา สุภาพ (2520) ได้กล่าวไว้ คือ ค่านิยมความกตัญญูกตเวทิตะที่เป็นค่านิยมที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในทุกยุคทุกสมัย เป็นสิ่งที่ทุกสถาบันตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน ศาสนา รัฐ ฯลฯ จะพยายามถ่ายทอดคุณธรรมนี้ ซึ่งก็เป็นสิ่งที่ควรจะมี ในทุกคน เพราะแต่ละคนควรจะมี ความกตัญญูรู้คุณคน จึงจะนับได้ว่าเป็นคนอย่างแท้จริง เช่น รู้จักบุญคุณบิดามารดา ครูบาอาจารย์ ผู้มีอุปการะคุณ เป็นต้น นอกจากนี้สังคมยังมีพิธีการต่างๆที่คอยกระตุ้นความรู้สึกอันนี้ให้คงอยู่ เช่น ลูกชาย บวชให้บิดามารดาได้เห็นชายผ้าเหลือง ไม่ดูหมิ่นบิดามารดา ครูบาอาจารย์ และผู้มีอุปการะคุณ ตลอดจนรู้จักพระคุณท่านและหาทางตอบแทนหรือพยายามช่วยท่านในยามทุกข์ยาก

สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ให้ความหมายของ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวทิตะ ซึ่งเป็นหนึ่งในค่านิยมวิถีปฏิบัติที่สำคัญดังงานวิจัยข้างต้น ว่าหมายถึง ความเชื่อในวิธีปฏิบัติหรือเป้าหมายแห่งการ

ดำรงชีวิตในเรื่องการรับรู้คุณค่าของบิดามารดาที่มีต่อบุตร และการตอบแทนคุณค่าของบิดามารดาที่บุคคลยึดเป็นหลักประจำใจเพื่อช่วยในการตัดสินใจในการเลือกกระทำพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ (ทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ) และเมื่อกระทำแล้วตนเองมีความสุขและสังคมนิยมยกย่องว่าถูกต้อง

ในการศึกษาคำนิยมกับพฤติกรรมนั้น บาร์ธอน และ มิลเล (Barthol and Mille, 1970) ได้กล่าวถึงค่านิยมกับการทำนายพฤติกรรมว่า โดยธรรมชาติของมนุษย์ย่อมปฏิบัติในสิ่งที่ตนชอบหรือเห็นว่าดี มีคุณค่าและนิยมแสดงพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ พฤติกรรมที่แต่ละคนแสดงออกจึงอยู่ภายใต้มาตรฐานของสังคม ดังนั้น ถ้าเราทราบความนิยมชมชอบของบุคคล และมาตรฐานของสังคมว่ามีลักษณะหรือแนวโน้มเป็นอย่างไรใด ก็สามารถทำนายพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมได้ เนื่องจากความนิยมชมชอบของบุคคลก็ดี มาตรฐานของสังคมก็ดี ล้วนแต่เป็นเครื่องแสดงทิศทางของค่านิยมได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับว่าสอดคล้องกันกับการศึกษาของสุกานดา นิมทองคำ (2535) ในเรื่องตัวแปรเชิงจิตสังคมและชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .153$) และสามารถทำนายพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมได้ 2.33% จากผลการศึกษาดังกล่าวจึงเป็นการยืนยันถึงความสัมพันธ์ของค่านิยมกับพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ดังที่ บาร์ธอน และ มิลเล ได้กล่าวไว้ข้างต้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงคาดว่าค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีย่อมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวถือเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความกตัญญูตเวทีที่บุตรพึงมีต่อบิดามารดาของตน

การวัดค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที

การวัดค่านิยมในเรื่องต่างๆนั้นได้มีผู้สนใจในการศึกษาค่านิยมและวัดด้วยวิธีการต่างๆ อาทิ การศึกษาของเพ็ญแข ประจณปัจจนิก และอ้อมเดือน สดมณี (2529) ได้สร้างแบบวัดค่านิยมทางระเบียบประเพณี เป็นแบบวัดประกอบด้วยข้อคำถาม 30 ข้อ แต่ละประโยคมีมาตรวัด 4 ระดับ จาก "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ถึง "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" คำถามแต่ละข้อจะเป็นข้อความเกี่ยวกับค่านิยมทางระเบียบประเพณี ซึ่งให้ผู้ตอบเลือกตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย นอกจากนี้เกษม เกษมนุกิจกุล (2535) ได้สร้างแบบวัดเกี่ยวกับค่านิยมขึ้น เป็นแบบวัดชนิดเลือกตอบจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่หนึ่งเป็นแบบวัดค่านิยมจุดหมายปลายทาง และตอนที่สองเป็นค่านิยมวิถีปฏิบัติ แบบวัดของแต่ละตอน ประกอบไปด้วยข้อความสถานการณ์ที่สร้างขึ้น ตอนละ 28 ข้อ แต่ละข้อมีทางเลือกอยู่สองทางเลือก และแต่ละทางเลือกจะมีค่านิยมแฝงอยู่หนึ่งค่านิยม และจากการศึกษาของสุกานดา นิมทองคำ (2535) ที่ได้สร้างแบบวัดค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม โดยสร้างขึ้น

ตามแนวแบบสอบถามค่านิยมทางสังคมของ ชฎาพร พัทธวีเชียร (2524) และเนื้อหาจากการศึกษาค่านิยมไทยของสุนทรี โคมิน และสนธิ สมักรการ (2522) โดยนำเนื้อหาที่ค้นพบโดยทั้ง 2 ท่าน มาสร้างเป็นประโยค และมีคำตอบเป็นมาตราส่วนประเมินค่า ประกอบด้วยประโยคคำถามจำนวน 20 ข้อ แต่ละประโยคมีมาตราวัด 6 ระดับ จาก “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” โดยให้กลุ่มตัวอย่างประเมินสถานการณ์ต่างๆ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90

ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวัดค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทน โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นแบบวัด จำนวน 26 ข้อ มีประโยคข้อความประกอบด้วยมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับ จาก “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” พิสัยของค่าตัวแปรนี้อยู่ระหว่าง 26 ถึง 156 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าแสดงว่ามีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทนสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า

การรับรู้ความสามารถของตนต่อการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ

การรับรู้ความสามารถของตน (Perceived Self-Efficacy) หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในสถานการณ์ที่บางครั้งอาจจะมีความคลุมเครือ ไม่ชัดเจน มีความแปลกใหม่ ที่ไม่สามารถอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งสภาพการณ์เหล่านี้มักจะทำให้บุคคลเกิดความเครียดได้ การรับรู้ความสามารถของตัวนี้มีได้ขึ้นอยู่กับทักษะที่บุคคลมีอยู่ในขณะนั้นเท่านั้น หากแต่ยังขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของบุคคลว่าเขาสามารถทำอะไรได้ด้วยทักษะที่เขามีอยู่ (ประทีป จินฉี, 2539 : 6 ; อ้างอิงจาก Bandura, 1989)

การรับรู้ความสามารถของตน มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive theory) ของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Aldert Bandura) โดยแบนดูราเชื่อว่าการรับรู้ความสามารถของตน มีความสำคัญและมีผลต่อการกระทำของบุคคล มีผลต่อการเลือกกิจกรรม การใช้ความพยายาม ความอดทนในการทำงาน การคิด และปฏิกิริยาทางอารมณ์ของบุคคล บุคคลสองคนอาจมีความสามารถไม่แตกต่างกัน แต่อาจแสดงออกในคุณภาพที่แตกต่างกันได้ถ้าพบว่าคนสองคนนี้มีการรับรู้ความสามารถที่แตกต่างกัน ในคนคนเดียวก็เช่นกัน ถ้ารับรู้ความสามารถของตนในแต่ละสภาพการณ์แตกต่างกัน ก็อาจจะแสดงพฤติกรรมออกมาได้แตกต่างกัน แบนดูราเห็นว่าความสามารถของคนเรานั้นไม่ตายตัว หากแต่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ดังนั้น สิ่งที่จะกำหนดคุณภาพของการแสดงออกจึงขึ้นอยู่กับรับรู้ความสามารถของตนในสภาพการณ์นั้นๆ นั่นคือ ถ้าเรามีความเชื่อว่าเรามีความสามารถ เราก็จะแสดงออกถึงความสามารถนั้นออกมา คนที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถจะมีความอดทน อุตสาหะ ไม่ท้อถอยง่าย และประสบความสำเร็จในที่สุด (ประทีป จินฉี, 2539 : 6 ; อ้างอิงจาก Evans, 1989)

การรับรู้ความสามารถของตน มีอิทธิพลต่อความคิด และการกระทำของบุคคล 4 ประการดังที่แบนดูรา (นุชนาถ สะกะมะณี. 2541 : 61-63 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1986 : 393-395) กล่าวไว้คือ

1. การเลือกกระทำพฤติกรรม การที่บุคคลตัดสินใจเลือกการกระทำพฤติกรรม ส่วนหนึ่งมาจากการตัดสินใจความสามารถของตนเอง บุคคลมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงภารกิจ หรือสถานการณ์ที่เขาเชื่อว่าเกินความสามารถของตนเอง แต่จะเลือกและกระทำพฤติกรรมที่คิดว่าตนเองมีความสามารถพอที่จะทำได้ ถ้าพิจารณาความสามารถของบุคคลโดยให้คุณค่ากับความสำเร็จของงาน บุคคลที่ประเมินความสามารถของตนเองไว้สูง เมื่อต้องทำงานที่เกินความสามารถจะรู้สึกว่างานนั้นยากลำบากขาดความเชื่อถือตนเองและรู้สึกว่าความล้มเหลวนี้ไม่สามารถแก้ไขได้ ส่วนบุคคลที่ประเมินความสามารถของตนเองต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง แม้จะทำงานได้สำเร็จ แต่จะไม่ได้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่เป็นการจำกัดความสามารถของตนเอง และมักจะสงสัยในความสามารถของตน ดังนั้นถ้าบุคคล ประเมินความสามารถของตนเองได้ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง จะส่งผลให้พฤติกรรมที่เลือกกระทำนั้นมีโอกาสประสบความสำเร็จ ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาความสามารถของตนเองให้เพิ่มมากขึ้น

2. ความอดทน และความพยายาม การรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลต่อบุคคลเมื่อเผชิญอุปสรรค หรือทำในสิ่งที่ตนเองไม่ชำนาญว่าเขาต้องใช้ความพยายามเท่าใด และอดทนนานเท่าไร บุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูง จะยิ่งใช้ความเพียรพยายาม และความอดทนในการทำงานจนสำเร็จ ในขณะที่เดียวกันบุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำเมื่อประสบกับความยากลำบาก หรืออุปสรรคในการทำงาน จะทำให้ขาดความพยายามหรือละทิ้งงาน

3. แบบแผนความคิด และปฏิกิริยาตอบสนองทางอารมณ์ การตัดสินใจความสามารถของตนเองของบุคคลมีอิทธิพลต่อแบบแผนความคิดและปฏิกิริยาทางอารมณ์ ในระหว่างที่กระทำพฤติกรรมสามารถส่งเสริมหรือยับยั้งการกระทำที่จะเกิดขึ้นในภายหน้า บุคคลที่ประเมินความสามารถของตนเองไว้ต่ำ เมื่อเผชิญกับอุปสรรคจะรู้สึกว่างานนั้นยากลำบากกว่าที่เป็นจริง ต้องอาศัยคนที่มีความสามารถสูงกว่าเขา ทำให้เกิดความเครียด นึกถึงแต่ความล้มเหลว และไม่ได้ใช้ความพยายามที่มีอยู่อย่างเต็มที่ตรงกันข้ามกับบุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูง จะเอาใจใส่และใช้ความพยายามเพื่อต้องการความสำเร็จแม้จะเผชิญอุปสรรค ก็จะใช้ความพยายามมากขึ้น

4. กำหนดการกระทำพฤติกรรมมากกว่าเป็นผู้ทำนายพฤติกรรม บุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูง จะให้ความสนใจและมีความพยายามในการทำงานที่ท้าทายความสามารถ ถ้างานนั้นยังไม่บรรลุเป้าหมายก็จะยิ่งใช้ความพยายามยิ่งขึ้น เข้าใจถึงสาเหตุของความล้มเหลว และนำมาเป็นตัวกระตุ้นทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ โดยไม่หลีกเลี่ยงหรือวิตกกังวล บุคคลเหล่านี้จะกำหนดการกระทำในอนาคตของเขาด้วยตนเอง ได้ง่ายกว่าผู้ที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ ที่มักเลี่ยงงานที่ยุ่งยาก

ขาดความพยายาม และล้มเลิกการทำงานทันทีที่พบกับอุปสรรค บุคคลพวกนี้จะมีความเครียด และวิตกกังวลสูง มักใช้ความสามารถของตนเองเป็นตัวทำนายพฤติกรรมของตน

การที่บุคคลใดมีการรับรู้ความสามารถของตนต่อการกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งสูง บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นสูงด้วยเช่นกัน ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนในการกระทำพฤติกรรมนั้นต่ำ บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นต่ำหรืออาจไม่ทำพฤติกรรมนั้นเลยก็ได้ นอกจากนี้แบนดูรา (ประทีป จินฺงี, 2539 : 7 ; อ้างอิงจาก Bandura, 1986) ได้กล่าวถึง การกระทำพฤติกรรมของบุคคลว่า แม้ว่าบุคคลจะมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง บุคคลก็อาจจะไม่กระทำพฤติกรรมนั้นก็ได้ ถ้ามีปัจจัยดังต่อไปนี้ 1) ขาดสิ่งจูงใจ หรือถูกบังคับจากภายนอกให้กระทำ 2) การตัดสินใจผลกรรมที่ผิดพลาดไป ทำให้บุคคลรู้ว่าไม่คุ้มค่าที่ตนจะกระทำพฤติกรรมนั้น 3) ความไม่ทันการณ์ในการประเมินความสามารถของตน เพราะประสบการณ์ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ถ้าหากบุคคลไม่ได้ประเมินตนเองตลอดเวลาจะทำให้ บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนผิดพลาดไป อันมีผลทำให้บุคคลไม่กระทำพฤติกรรม 4) การประเมินความสามารถของตนผิดพลาด 5) การประเมินความสำคัญของทักษะย่อยๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการกระทำพฤติกรรมนั้นผิดพลาด 6) เป้าหมายของการกระทำมีลักษณะคลุมเครือ ไม่ชัดเจน และเป้าหมายนั้นไม่สามารถปฏิบัติได้ และ 7) การรู้จักตนเองที่ไม่ถูกต้อง

แบนดูรา (นพรัตน์ ศรีแปดริ้ว, 2546 : 33-34 ; อ้างอิงจาก Bandura, 1986 : 399-401) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนนั้นพัฒนามาจากปัจจัย 4 แหล่งที่สำคัญ คือ

1) การประสบความสำเร็จจากการกระทำ (enactive attainment) เป็นปัจจัยแหล่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองมากที่สุด เพราะเป็นประสบการณ์ความสำเร็จที่แท้จริงของบุคคล บุคคลได้รับประสบการณ์นี้โดยตรง การที่บุคคลทำงานแล้วประสบความสำเร็จซ้ำๆ กัน หลายๆ ครั้ง จะทำให้ประเมินตนเองสูง ส่วนบุคคลที่ทำงานแล้วประสบกับความล้มเหลวเสมอๆ จะส่งผลให้บุคคลประเมินตนเองต่ำลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าความล้มเหลวนั้นๆ เกิดขึ้นก่อนที่บุคคลจะสร้างความรู้สึกว่าตนมีความสามารถอย่างดีแล้ว

2) การสังเกตตัวแบบในสถานการณ์ที่ใช้แทนประสบการณ์ (vicarious experience) เป็น การที่เห็นบุคคลอื่นที่คล้ายคลึงกับตนประสบความสำเร็จ ซึ่งจะทำให้บุคคลรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้นได้ ในทางตรงกันข้าม การที่บุคคลเห็นคนที่มีความสามารถคล้ายคลึงกับตนประสบความล้มเหลวทั้งๆ ที่ได้พยายามอย่างเต็มที่แล้ว ก็จะทำให้ขาดความมั่นใจ และทำให้การตัดสินใจความสามารถของตนต่ำลงได้

3) การใช้คำพูดชักจูง (verbal persuasion) การพูดชักจูงเป็นวิธีการที่ใช้กันอย่างแพร่หลายที่จะทำให้บุคคลเชื่อว่า เขามีความสามารถที่จะกระทำกิจกรรมให้สำเร็จได้ การพูดชักจูงที่ได้ผลมากขึ้น

จะต้องเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ การพูดชักจูงในเรื่องที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง อาจทำลายความรู้สึกของผู้ฟังว่าตนมีความสามารถได้ และทำให้ผู้ชักจูงไม่ได้รับความเชื่อถือ

4) **สภาวะทางกายและอารมณ์** (physiological and effective state) บุคคลมักใช้ข้อมูลทางกายและอารมณ์ในการประเมินความสามารถของตน เช่น การตื่นเต้นมากเกินไปทำให้ทำกิจกรรมได้ไม่ดี บุคคลจะคาดการณ์ว่าตนทำได้สำเร็จเมื่อสภาวะทางกายปกติหรือไม่เครียด หรือเหนื่อยอ่อน

ในการวัดการรับรู้ความสามารถของตนนั้น จะไม่ใช่การวัดที่คลุมเครือในเรื่องรวมๆ แต่เป็นการวัดการรับรู้ความสามารถในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างมีบริบท และก็มีใช้การวัดทักษะย่อยๆ ในเรื่องนั้นเช่นกัน เพราะบุคคลอาจรับรู้ความสามารถของตนสูงในแต่ละทักษะย่อย แต่อาจรับรู้ว่าตนมีความสามารถต่ำในทักษะที่บูรณาการแล้วก็ได้ มิติความเชื่อในความสามารถของตนที่แบนดูรากกล่าวถึงมี 3 มิติ คือ 1) ระดับความยากของงาน หรือกิจกรรมที่บุคคลเชื่อว่าตนสามารถปฏิบัติได้ (level of job difficulty) 2) ความมั่นใจของบุคคลที่จะปฏิบัติกิจกรรมที่ระดับความยากหรือเมื่อมีอุปสรรคต่างๆ (strength of confidence) และ 3) การตัดสินใจว่าตนมีความสามารถในกิจกรรมอื่นๆ ด้วย หรือมีความสามารถเฉพาะในขอบเขตของกิจกรรมนั้นๆ (generality of ability) แบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนควรวัดความเชื่อของบุคคลในความสามารถที่จะทำกิจกรรมที่ระดับความยากต่างภายใต้ขอบเขตของเรื่องที่จะศึกษา (วิลาสลักษณ์ ชิววลลี, 2542)

เนื่องจากการรับรู้ความสามารถของตนเป็นการตีความของบุคคลที่เจาะจงต่อพฤติกรรมเฉพาะอย่าง ภายใต้สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ในการวัดการรับรู้ความสามารถของตนนั้น โรส (นูชนาถ สะกะมะณี, 2541 : 68 ; อ้างอิงจาก Ross, 1992 : 99-105) เสนอว่า ควรวัดเจาะจงกับสถานการณ์หรือพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความยุ่งยากและเป็นอุปสรรคต่อการกระทำเพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ โดยการประเมินความมั่นใจในการที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นว่ามีมากน้อยเพียงใด ในการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองมี 2 ขั้นตอนคือ 1) ให้บุคคลประเมินความเชื่อมั่นว่าสามารถกระทำพฤติกรรมเฉพาะอย่างได้สำเร็จหรือไม่ 2) ประเมินระดับความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น

สรุปได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตน หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจว่าตนมีความสามารถที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในสถานการณ์หรือสภาพการณ์ต่างๆ ที่อาจทำให้บุคคลเกิดความเครียดได้

ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงให้ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ว่าหมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจว่าตนมีความสามารถที่จะดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุใน 4

ด้านคือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และเศรษฐกิจ ให้บรรลุตามเป้าหมาย/เจตนารมณ์ที่ตั้งใจไว้ แม้ว่าจะพบกับสภาพการณ์ที่อาจทำให้ตนเกิดความเครียดหรือความยุ่งยากเพียงใด

สำหรับงานวิจัยที่นำแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนมาใช้ในการทำนายพฤติกรรมของบุคคลในเรื่องต่าง ๆ นั้นมีมากมาย อาทิเช่น ในเรื่องของการศึกษาพฤติกรรมสุขภาพ อาทิ งานวิจัยของมณีรัตน์ วิริยะประสพโชค (2536) ได้ศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนต่อการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคเอดส์และการรับรู้ในประสิทธิผลของการปฏิบัติตนต่อการป้องกันโรคเอดส์ของหญิงอาชีพพิเศษที่มารับการตรวจสุขภาพในคลินิกามโรคของสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดเชียงรายและพะเยา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 214 คน จากการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนต่อการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคเอดส์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคเอดส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .005 เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ ศรีสุตา เจริญวงศ์วิวัฒน์ (2538 : 42) ที่ศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนและพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย โดยศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายที่รับการรักษาที่โรงพยาบาลรามาริบัติ จำนวน 60 คน ผลการวิจัยพบว่าการรับรู้ความสามารถของตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r=.76$) ซึ่งเป็นการยืนยันถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนกับพฤติกรรมที่บุคคลกระทำนั้นในงานวิจัยจากต่างประเทศ อาทิ งานวิจัยของ ทรัม และ เบตตา (Hale and Trumbetta, 1996:101-110) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้ความสามารถของตนในสตรี และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในกลุ่มนักศึกษาหญิง จำนวน 308 คน โดยศึกษาเกี่ยวกับความรู้ในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การรับรู้การเสี่ยงต่อโรคทางเพศสัมพันธ์ และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จากการศึกษาพบว่า การรับรู้การเสี่ยงต่อโรค และการรับรู้ความสามารถของตนเองสามารถทำนายพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคได้ร้อยละ 19 ความรู้เรื่องโรคเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำนายพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคได้ กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ความสามารถของตนเองมากที่สุดในเรื่องการบอกถึงการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการรับรู้ความสามารถของตนน้อยที่สุดในเรื่องการปฏิเสธการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การเพิ่มระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการเสี่ยงต่อโรคมีความสำคัญมากกว่าที่จะเน้นเรื่องการให้ความรู้ในการป้องกันโรคอย่างเดียว นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ของการรับรู้ความสามารถของตนกับประสิทธิภาพการทำงานในงานวิจัยของรัชนิกร ประสาร (2547) ที่ทำการศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการทำงานของครูประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ผ่านการรับรองคุณภาพการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนในการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน

ของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .69$) และพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนในการทำงานเป็นตัวทำนายที่มีอิทธิพลสูงสุดในการทำนายประสิทธิภาพการทำงานของครู ($\beta = .69$) นอกจากนี้ยังสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการทำงานของครูได้ร้อยละ 48.1 ในส่วนของ การรับรู้ความสามารถของตนกับพฤติกรรมจริยธรรมนั้น พบในงานวิจัยของกรรณิกา ศิลปพรหมมาศ (2547) ที่ทำการศึกษาปัจจัยด้านจิตลักษณะ และสถานการณ์ทางสังคมของพยาบาลวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพยาบาลจิตเวชที่มีจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานด้านการพยาบาลจิตเวชในโรงพยาบาลจิตเวช สังกัด กรมสุขภาพจิต ที่มีขนาดใหญ่ จำนวน 256 คน ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนต่อพฤติกรรมพยาบาลจิตเวชที่มีจริยธรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมพยาบาลจิตเวชที่มีจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ใน 2 ด้าน คือ พฤติกรรมพยาบาลตามกระบวนการ พยาบาล ($r = .50$) และพฤติกรรมพยาบาลที่เคารพสิทธิผู้ป่วย ($r = .55$)

จากการศึกษาวิจัยดังที่กล่าวไปแล้วนั้นจะเห็นได้ว่าการรับรู้ความสามารถของตนมีความสัมพันธ์ และสามารถทำนายผลในการแสดงออกถึงพฤติกรรมต่างๆของบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนสูงจะมีการตัดสินใจว่าตนมีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมต่างๆได้สำเร็จลุล่วงมากกว่าผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนต่ำ ดังนั้นจึงคาดได้ว่า บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนสูงจะมีการตัดสินใจว่าตนมีความสามารถที่จะดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ สูงกว่าผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนต่ำ

การวัดการรับรู้ความสามารถของตนต่อพฤติกรรมดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ

งานวิจัยที่วัดการรับรู้ความสามารถของตนต่อการทำกิจกรรมหรือการแสดงพฤติกรรมต่างๆ มีดังเช่น งานวิจัยของ นพรัตน์ ศรีแปดริ้ว (2546) ที่ได้สร้างแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนต่อการปฏิบัติตนในโครงการฝึกอบรมทางพุทธศาสนาขึ้น เป็นแบบวัดจำนวน 20 ข้อ มีประโยคข้อความประกอบด้วยมาตราส่วนประเมินค่า 8 ระดับจาก "ไม่สามารถทำได้" ถึง "ทำได้และมั่นใจที่สุด" มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

สำหรับงานวิจัยนี้สามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบวัด จำนวน 21 ข้อ มีประโยคข้อความ ประกอบด้วยมาตราส่วนประเมินค่า 8 ระดับ จาก "ไม่สามารถทำได้" ถึง "ทำได้และมั่นใจที่สุด" พิสัยของค่าตัวแปรนี้อยู่ระหว่าง 0 ถึง 147 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่า มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

ลักษณะทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี

ตัวแบบจากบิดามารดา

ตัวแบบ (Model) หมายถึง สิ่งที่เป็นแบบอย่างที่ดีเป็นบรรทัดฐานได้ เป็นแบบหรือตัวอย่างที่นำมาให้เห็นเพื่อเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบและเป็นแบบอย่างในการเลียนแบบ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2536) ตัวแบบแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริงๆ (Live Modeling) คือ ตัวแบบที่บุคคลได้มีโอกาสสังเกตและปฏิสัมพันธ์โดยตรง และตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Modeling) คือ ตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ การ์ตูน หนังสือ นวนิยาย เป็นต้น (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชีต. 2536)

สวนา พรพัฒน์กุล (2525 : 2-7) กล่าวว่า บุคคลที่เด็กจะเลียนแบบนั้น จะเริ่มต้นจากคนใกล้ชิดที่สุด แล้วค่อยๆ ห่างออกไปจากตัวเด็กตามพัฒนาการทางสังคมของเขา ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้ 1) เลียนแบบจากพ่อแม่และครู ในช่วงที่เด็กเริ่มเลียนแบบได้ เด็กจะเลียนแบบบุคคลที่ใกล้ชิดที่สุด คือ พ่อแม่ ซึ่งมีความหมายถึงผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องดูแลเด็กแทนพ่อแม่ด้วย เมื่อเด็กเริ่มโตขึ้น เด็กไปโรงเรียนใช้เวลาครึ่งหนึ่งของชีวิตในแต่ละวันอยู่กับครู ดังนั้น ความสำคัญของครูในการเป็นตัวแบบจึงพอกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง 2) เลียนแบบจากแบบที่เด็กชอบ จะต้องเป็นแบบที่ก่อให้เกิดความพอใจแก่เด็ก อาจเป็นเพื่อนและบุคคลอื่นๆ ที่แวดล้อมเขาอยู่ 3) เลียนแบบแบบที่ตรงกับความสนใจ การเลียนแบบจะเกิดขึ้นเมื่อตัวแบบนั้นตรงกับความสนใจ เด็กหญิงจะเลียนแบบแตกต่างไปจากเด็กชาย เนื่องจากความสนใจแตกต่างกัน แม้ในกลุ่มเด็กหญิงหรือเด็กชายด้วยกัน ความสนใจก็จะแตกต่างกันไปอีก 4) เลียนแบบจากผู้กล้าหาญ ไม่ว่าจะเป็นเด็กหญิงหรือเด็กชายย่อมจะมีผู้กล้าหาญที่ตนยกย่องและพอใจที่จะเลียนแบบตาม ตัวแบบมาจากเรื่องจริงหรือไม่ก็ได้ ตัวแบบของเด็กมักเป็นบุคคลที่มีอายุมากกว่า 5) เลียนแบบจากตัวละคร ซึ่งเป็นตัวละครจาก ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ เป็นต้น

การเป็นตัวแบบ เป็นลักษณะที่บิดามารดาแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาและมีอิทธิพลให้เด็กได้รู้ได้เห็น ซึ่งเด็กอาจเลียนแบบบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมที่บิดามารดาต้องการหรือไม่ต้องการให้มีในตัวเด็กได้ พฤติกรรมที่บิดามารดาแสดงออกจึงมีผลต่อการปลูกฝังพฤติกรรมให้แก่เด็ก เพราะเด็กจะเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ ด้วยการเลียนแบบการกระทำของบิดามารดาได้ง่ายกว่าคำพูดที่ใช้อบรมสั่งสอน และเมื่อเด็กได้พบเห็นหรือได้แสดงพฤติกรรมเหล่านั้นบ่อยครั้งเข้า ก็จะเป็นความเคยชินที่จะทำเป็นนิสัย (เกษม เกษมบุณกิจกุล. 2535 : 27) ทั้งนี้ผลการวิจัยเชิงทดลองหลายเรื่อง เช่น งานวิจัยของ วิเชียร สุขจันทร์ (2540) , กรุณา ศรีแสน (2546) , ศศิธร บรรลือสินธุ์ (2530) ฯลฯ ที่ชี้ให้เห็นว่า การใช้ตัวแบบเพื่อให้เด็กเลียนแบบ เป็นวิธีการที่สามารถให้ปลูกฝังลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมที่ดีให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี

จากที่กล่าวถึงตัวแบบที่ใช้ในการเลียนแบบข้างต้นนั้น จะพบว่าเริ่มแรกของเด็กนั้นมักจะเลียนแบบพฤติกรรมต่างๆ จากบุคคลที่ใกล้ชิดที่สุดก่อน พ่อแม่ เป็นผู้มีอิทธิพลต่อลูก เป็นตัวแบบที่ลูกสามารถสังเกตได้ตลอดเวลา เป็นผู้ใกล้ชิดกับลูก การที่ลูกได้เลียนแบบพ่อแม่ แล้วได้รับความชื่นชมจากพ่อแม่ จะเป็นตัวสนับสนุนให้ลูกอยากแสดงพฤติกรรมนั้นๆ อีกจนเกิดเป็นความเคยชิน การตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นแบบอย่างของพ่อแม่ โดยพยายามแสดงพฤติกรรมที่ต้องการปลูกฝังให้ลูกได้เห็นอยู่เสมอ พร้อมทั้งชักชวนสมาชิกในครอบครัว เช่น ญาติพี่น้อง หรือพี่เลี้ยงของลูก ให้แสดงพฤติกรรมที่ต้องการปลูกฝัง เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก เพื่อให้ลูกเกิดการเรียนรู้ และปฏิบัติตามได้ในที่สุด (พรณี บุญประกอบ และคณะ. 2547) ทั้งนี้ พระสมชาย ฐานวุฑโฒ (2533) ได้กล่าวถึงการเป็นต้นแบบของบิดามารดาไว้ 2 ประการ คือ 1) การเป็นต้นแบบทางกาย แบบเป็นสิ่งจำเป็นในการทำให้ของทั้งหลายในโลกมีค่าสูงขึ้น ตัวอย่างเช่น ก้อนดินเหนียวธรรมดา หากนำมาใส่แบบพิมพ์แล้วพิมพ์เป็นตุ๊กตา ก็ทำให้อ่อนดินนั้นมีค่าขึ้นมาเป็นเครื่องประดับในบ้านได้ หากได้แบบที่ดีกว่าเช่นแบบเป็นพระพุทธรูปก็จะเห็นว่าก้อนดินนั้นยังมีค่ายิ่งขึ้น ผู้คนได้กราบไหว้ บูชา ทั้งนี้จะเห็นว่าคุณค่าของดินเหนียวนั้นย่อมขึ้นอยู่กับแบบที่พิมพ์นั่นเอง ในทำนองเดียวกันการที่เราเกิดเป็นมนุษย์ได้มีแบบเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นโครงร่างที่ประเสริฐกว่าสัตว์ทั้งหลาย เหมาะกับการทำความดีทุกประการ เราจึงสามารถใช้ความรู้ความสามารถประกอบคุณความดีได้เต็มที่ พระคุณของพ่อแม่ในการเป็นต้นแบบทางกายให้เรา ก็นับว่ามีมากมายยิ่งหาขอบรม เลี้ยงดูเราเป็นต้นแบบทางใจให้ด้วย ก็ยังมีพระคุณมากเป็นอนันต์ 2) การเป็นต้นแบบทางใจ ให้ความอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน ให้ความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมแก่ลูก

ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ได้ให้ความหมายของตัวแบบจากบิดามารดา ว่าหมายถึง ปริมาณการเห็นแบบอย่างของบิดามารดาในการแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุตร (ใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ) แก่บิดามารดาของตนให้บุตรได้เห็นและยึดถือการกระทำนั้นเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติตามได้ต่อไป

สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับการเป็นตัวแบบของบิดามารดาที่ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมตามคุณธรรมในพุทธศาสนาของบุคคลนั้น พบในงานวิจัยเรื่องครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของเยาวชนไทย ของลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชีววลลี (2524) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งชายและหญิงในเขตกรุงเทพฯ จำนวน 979 คน เกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจ (การอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจ หมายถึง การปฏิบัติตามคำสั่งสอนหรือปฏิบัติตามแบบอย่างของบิดามารดาเกี่ยวกับคุณธรรมทางพุทธศาสนาห้าประการ ได้แก่ การมีความกตัญญูต่อบุพการี ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อ การยึดบาปบุญ และการเคารพต่อผู้อาวุโส) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่รายงานว่าได้รับการสั่งสอนและบิดามารดาทำตัวเป็นแบบอย่างให้เห็น มีคุณธรรม

ทางพุทธศาสนาห้ประการดังกล่าวในปริมาณมากเป็นผู้ที่มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจสูงกว่านักเรียนที่มีลักษณะตรงข้าม ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวกับความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนาของ ปาร์กเกอร์ และ เกียร์ ที่ศึกษากับกลุ่มวัยรุ่นเชื้อสายยิว ซึ่งกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา พบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางศาสนาของบิดามารดา เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนาของนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มนี้ได้ถึงร้อยละ 60 (งามตา วรินทร์านนท์, 2536 : 36 ; อ้างอิงจาก Parker และ Gaier 1980 : 361-374) รวมไปถึงงานวิจัยของ ชนนานท์ นิยมกุล (2546) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจจะประพฤติตนตามหลักสัปปุริสธรรมของบุตรวัยรุ่นกับความประพฤติตามหลักสัปปุริสธรรมของบิดาตามการรับรู้ของบุตร จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 427 คน ผลการวิจัยพบว่า ความตั้งใจจะประพฤติตนตามหลักสัปปุริสธรรมของบุตรวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความประพฤติตามหลักสัปปุริสธรรมของบิดาตามการรับรู้ของบุตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในกลุ่มรวม ซึ่งพบความสัมพันธ์กันในการเป็นตัวแทนของมารดาในงานวิจัยของ ฉกาจ ช่วยโต และดวงเดือน พันธุมนาวิน (2533 : 47) ที่ทำการศึกษาถึงลักษณะทางจิตสังคมที่เกี่ยวกับการบวชในพุทธศาสนาของชายไทย จากพระสงฆ์และสามเณร จำนวน 887 รูป รวมทั้งเพื่อนเพศชายของพระและสามเณร 541 คน ผลการศึกษาพบว่า มารดาเป็นแบบอย่างทางพุทธเป็นตัวแทนที่สามารถทำนายความตั้งใจปฏิบัติกิจของสงฆ์ ได้ร้อยละ 19.74 ร่วมกับตัวแปรทางจิตสังคม 4 ตัวแปร โดยการมีมารดาเป็นแบบอย่างทางพุทธเป็นตัวแทนที่เข้าสู่งการทำนายเป็นตัวแปรอันดับแรก นอกจากนี้ มณฑนาวัตี เมธาพัฒนะ (2547) ได้ศึกษาถึงประสบการณ์ในสถานศึกษา แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดาและลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกาปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตภาคกลาง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 จำนวน 247 คน ผลการศึกษาพบว่า แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกาปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .448$)

จากอิทธิพลการเป็นตัวแทนของบิดามารดาที่มีต่อความตั้งใจในการประพฤติตนตามหลักธรรม รวมถึงพฤติกรรมจริยธรรมของบุตรดังงานวิจัยต่างๆ ที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น อาจกล่าวได้ว่า การที่บิดามารดาเป็นแบบอย่างในการแสดงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นผู้มี ความกตัญญูตเวทีต่อบิดามารดาของตน ย่อมเป็นตัวแทนให้บุตรได้เกิดการเรียนรู้โดยการสังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกไปของตัวแทน ทำให้คาดได้ว่า บุตรที่ได้รับปริมาณการเป็นตัวแทนจากบิดามารดาสูงเป็นผู้ที่แสดงพฤติกรรมกาดูแลเกื้อหนุนบุพการีบุพการีสูงกว่าบุตรที่มีลักษณะตรงข้าม

การวัดตัวแบบจากบิดามารดา

ในการวัดตัวแปรการเป็นตัวแบบของบิดามารดานั้น จกาจ ช่วยโต และดวงเดือน พันธุมนาวิน (2533) ที่ทำการศึกษาลักษณะทางจิตสังคมที่เกี่ยวกับการบวชในพุทธศาสนาของชาวไทยในภาคใต้ ได้สร้างแบบวัดแบบอย่างทางพุทธจากบิดา (มารดา) โดยแสดงถึงปริมาณความเลื่อมใสในศรัทธาในพุทธศาสนาของบิดา (มารดา) ของผู้ตอบและการแสดงออกทางด้านการทำบุญ ทำทาน รักษาศีล ไปวัด ฟังธรรมะ และสันทนาธรรมะ เป็นแบบวัดมาตราส่วนประเมินค่า ประกอบด้วยประโยคคำถาม 10 ข้อ แต่ละประโยคมีมาตรวัด 3 ระดับ จาก "น้อย" ไป "มาก"

ในงานวิจัยนี้สามารถวัดได้โดยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบวัดจำนวน 24 ข้อ มีประโยคข้อความ ประกอบด้วยมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับจาก "บ่อยครั้งที่สุด" ถึง "น้อยครั้งที่สุด" พิสัยของค่าตัวแปรนี้อยู่ระหว่าง 24 ถึง 144 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่าได้รับการเป็นตัวแบบจากบิดามารดาสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

นอกจากตัวแบบจากบิดามารดาซึ่งถือเป็นตัวแบบที่เป็นบุคคลจริงที่มีความสำคัญในการแสดงพฤติกรรมต่างๆของบุคคลตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ยังมีตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ คือ ตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่รวมเรียกว่าสื่อมวลชน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมของบุคคลเช่นเดียวกัน โดยจะได้ศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนจากตัวแปรตัวแบบจากสื่อมวลชน มีรายละเอียดดังนี้

ตัวแบบจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชน หมายถึง การสื่อสารผ่านสื่อประเภทต่างๆ ที่สามารถส่งไปถึงผู้รับจำนวนมากในเวลาเดียวกันได้ เช่น วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิดีทัศน์ สไลด์ และสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ รายปักษ์ นิตยสาร วารสาร การ์ตูน โปสเตอร์ แผ่นพับ เป็นต้น (วันเพ็ญพิศาลพงษ์, 2540) สอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (2542 : 31) ได้แบ่งสื่อมวลชนออกเป็น 4 ประเภท คือ สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร สื่อภาพยนตร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อใหม่ ได้แก่ วิดีทัศน์และคอมพิวเตอร์

ทั้งนี้ เดนิส แอคควิล (ดูขุฎี สิ้นเจมิศิริ, 2542 : 11 ; อ้างอิงจาก Denis Acquail, 1983) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนไว้ดังนี้

1. การให้ข่าวสาร (Information) โดยการรายงานข่าวและเสนอข่าวที่เกิดขึ้น แจ้งให้ประชาชนรับทราบ การนำเสนอจะต้องเป็นสารสนเทศหรือข้อเท็จจริงที่ได้จากเหตุการณ์ ช่วยเสริมให้เกิดนวัตกรรม การปรับตัวและความก้าวหน้า การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา

2. การประสานสัมพันธ์ (Correlation) โดยการอภิปราย แปลความหมายและวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความหมายของเหตุการณ์และข่าวสาร ให้ความสนับสนุนแก่อำนาจหน้าที่ และปทัสถานที่ยอมรับแล้ว ทำให้เกิดการสั่งสมและการถ่ายทอดทางสังคม ประสานกิจกรรมต่างๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดความยินยอมพร้อมใจ (Consensus) จัดระเบียบอะไรก่อนอะไรหลัง และบอกให้รู้ว่าสภาพทางสังคมอะไรสำคัญแก่อะไร

3. ความบันเทิงเริงรมย์ (Entertainment) โดยให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และเสนอวิธีการพักผ่อนหย่อนใจเพื่อลดความตึงเครียดทางสังคม

4. การระดมสรรพกำลัง (Mobilization) เป็นการระดมความคิด อันได้แก่ การรณรงค์ต่างๆ ไม่ว่าเป็นการ รณรงค์ด้านการเมือง การสงคราม การพัฒนาเศรษฐกิจ การทำงาน บางครั้ง การศาสนา เพื่อวัตถุประสงค์ส่วนรวม

5. การถ่ายทอดมรดกทางสังคม จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นหลังๆ (Transmission of the Social Heritage from One Generation to the next) เป็นการเผยแพร่ความรู้ ค่านิยมและบรรทัดฐานตลอดจนกฎเกณฑ์ต่างๆ ในทุกด้านของสังคมให้แก่สมาชิกรุ่นใหม่ของสังคม เพื่อสืบสานวิทยาการและวัฒนธรรมของสังคมต่อไป ซึ่งเป็นหน้าที่ในด้านการให้การศึกษา (Education Function)

นอกจากนี้สื่อมวลชนยังมีบทบาทต่อกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมของบุคคล คือ 1) การสร้างค่านิยม มนุษย์จะเรียนรู้ค่านิยมต่างๆ จากสื่อมวลชนได้ เช่น การสะสมทรัพย์สิน การดำเนินชีวิต ศีลธรรมจรรยา ซึ่งสื่อมวลชนที่ดีควรจะเน้นการให้ข่าวสาร เพื่อกระตุ้นเตือนจริยธรรมในบุคคล อันก่อให้เกิดการปฏิบัติตามค่านิยมที่ตั้งมานั้น 2) สร้างเจตคติ เจตคติคือความพร้อมที่จะประพฤติปฏิบัติ ประกอบไปด้วยความรู้ ความรู้สึก และแนวโน้มของพฤติกรรม สื่อมวลชนจะเป็นผู้ให้ข่าวสาร ให้ความรู้ และสอนการประเมินในสิ่งต่างๆ รอบตัว ตลอดจนชี้แนวทางที่จะเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติ ซึ่งสื่อมวลชนมีลักษณะอันเอื้อต่อการจุดความสนใจของบุคคลให้คล้อยตามสิ่งเหล่านั้น 3) การกำหนดปทัสถานของพฤติกรรม ปทัสถาน (Norms) คือ แบบแผนของความประพฤติของคนในสังคม ซึ่งอยู่ร่วมกันเพื่อให้สังคมมีความสงบสุขด้วยการตอกย้ำ ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องให้คนในสังคมปฏิบัติ (เมตตา กฤตวิทย์. 2530)

จากที่กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในด้านต่างๆ อาทิ การให้ข้อมูลข่าวสาร ให้ความบันเทิง เผยแพร่ความรู้ ค่านิยมและบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นผลต่อการเกิดเจตคติ ค่านิยม และการแสดงออกของพฤติกรรมต่างๆ ของคนในสังคมได้ทั้งสิ้น ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ได้ให้ความหมายของตัวแบบจากสื่อมวลชน ว่าหมายถึง ปริมาณการเป็นแบบอย่างของสื่อมวลชนในการเสนอสิ่งที่แสดงถึงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี (ใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ) ให้บุคคลในสังคมได้เห็นและยึดถือการกระทำนั้นเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติตามได้ต่อไป

จากการทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ ของกองสุศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2542) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็น และความต้องการของการรับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ โดยสำรวจข้อมูลจากประชาชนทั่วไปในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ รวม 40 จังหวัด กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5,844 คน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่รับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ และส่วนใหญ่รับข้อมูลข่าวสารจากการชมโทรทัศน์ทุกวัน ร้อยละ 65.02 ส่วนวิทยุและหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่รับฟังและอ่านเกือบทุกวัน ร้อยละ 39.90 และร้อยละ 34.96 ตามลำดับ นอกจากนี้การรับรู้ข่าวสารที่ผ่านทางสื่อต่างๆ ยังมีผลในการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ของบุคคล ดังงานวิจัยของบำรุง สุขพรรณ (2526) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่และปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อเยาวชนไทย โดยศึกษาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาส่วนกลาง กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 104 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนได้รับข่าวสารค่านิยมและคุณธรรม จากสื่อมวลชนประเภทวิทยุและโทรทัศน์มากที่สุด แต่ได้รับข่าวสารจากในหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์และสิ่งพิมพ์น้อย ค่านิยมพื้นฐานและคุณธรรมที่นักเรียนนำไปใช้มากที่สุด คือ การแสดงความรักชาติและเทิดทูนศาสนาและพระมหากษัตริย์ รองลงมาคือ ค่านิยมเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง ความขยันหมั่นเพียรและความรับผิดชอบ การประหยัดและการออม การมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย และการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา นอกจากนี้ยังพบผลของตัวแบบจากสื่อมวลชนที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลในงานวิจัยของ วิไลรัตน์ แสงวนิช (2542) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารการออกกำลังกายและกีฬา กับพฤติกรรมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคเหนือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของวิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคเหนือ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2541 จำนวน 367 คน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารการออกกำลังกายและกีฬา กับพฤติกรรมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคเหนือ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมในการบริโภคเครื่องดื่มของชนาธิป วิหาโน (2546) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อโฆษณา การจดจำ และพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มน้ำนมข้าวยาคุ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริโภคที่เคยเห็นโฆษณาและดื่มเครื่องดื่มข้าวยาคุ จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับสื่อโฆษณาของเครื่องดื่มในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับการจดจำสื่อโฆษณาในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า การจดจำสื่อโฆษณาในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มน้ำนมข้าวยาคุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้การที่สื่อมวลชนเป็นแบบอย่างในการเสนอข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่แสดงออก ถึงความเป็นผู้มีคุณความดีคุณงามความดีที่ต่อบิตามารดาของบุคคล ย่อมเป็นตัวแบบให้บุคคลได้เกิดการเรียนรู้ โดยการสังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกไปของตัวแบบผ่านทางสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ดังที่ได้กล่าว ถึงอิทธิพลการเป็นตัวแทนของสื่อมวลชนจากงานวิจัยต่างๆ ที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ทำให้คาดได้ว่า บุคคล ที่ได้รับปริมาณการเป็นตัวแทนจากสื่อมวลชนสูงเป็นผู้ที่แสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูง กว่าผู้ที่มีลักษณะตรงข้าม

การวัดตัวแบบจากสื่อมวลชน

ในการวัดตัวแปรการเป็นตัวแทนจากสื่อมวลชนนั้น ได้มีผู้นำมาวัดในลักษณะของการจดจำ สื่อโฆษณา ดังเช่นงานวิจัยของ ชนาธิป วิทาโน (2546) ที่สร้างแบบสอบถามการจดจำสื่อโฆษณาของ เครื่องดื่มน้ำนมข้าวยาคุที่มีต่อพฤติกรรมการบริโภคน้ำนมข้าวยาคุ ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 9 ข้อ เป็นการสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดจากสื่อโฆษณาของเครื่องดื่มน้ำนมข้าวยาคุที่จดจำได้ อาทิ ยี่ห้อ คำขวัญ เครื่องหมายการค้า และการดำเนินเรื่องโฆษณา เป็นต้น ลักษณะของคำถามเป็นแบบ มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จาก “มากที่สุด” ถึง “จำไม่ได้” มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .87

สำหรับการวัดในงานวิจัยนี้สามารถวัดได้โดยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบวัดจำนวน 24 ข้อ มีประโยชน์ข้อความ ประกอบด้วยมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับจาก “บ่อยครั้งที่สุด” ถึง “น้อยครั้งที่ สุด” พิสัยของค่าตัวแปรนี้อยู่ระหว่าง 24 ถึง 144 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่าได้รับ การเป็นตัวแทนจากสื่อมวลชนสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

ลักษณะทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้นำตัวแปรทางด้านลักษณะทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุที่ได้จากการค้นคว้ามานำเสนอ มีตัวแปรต่างๆ นำเสนอดังนี้

เพศ

จากการศึกษาสุนันทา ศรีศิริ (2541 : 57) ในเรื่อง ความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุ จากบุตรของสตรีไทย พบว่า สตรีส่วนใหญ่คาดหวังการเกื้อหนุนจากบุตรสาวมากกว่าบุตรชายอย่างชัดเจน ในความคาดหวังด้านที่อยู่อาศัย ด้านการดูแลยามเจ็บป่วย และด้านการเงิน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก วัฒนธรรมไทยมักให้บุตรชายเป็นผู้สืบสกุลและทำงานหาเงินมาจุนเจือครอบครัว ในขณะที่บุตรสาวจะเป็นผู้อยู่บ้าน ช่วยเหลืองานบ้านและคอยเลี้ยงดูบิดามารดาในยามแก่ชรา นอกจากนี้คนไทยมีแนวโน้ม ที่จะพักอาศัยอยู่ร่วมกับบุตรสาวและ/หรือครอบครัวของบุตรสาวที่สมรสแล้วซึ่งได้แก่ บุตรเขย และ หลาน (ลูกของบุตรสาว) เป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง (Bhassorn Llimanonda. 1990) ทั้งนี้เพราะบุตรสาว มักจะมีความใกล้ชิดกับบิดามารดามากกว่าบุตรชาย ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลบ้าน ดูแลสมาชิกในครอบครัว

และผู้สูงอายุ รวมทั้งรับภาระการทำงานบ้านแทนผู้สูงอายุ นอกจากนี้การหลีกเลี่ยงที่จะพักอาศัยกับบุตรชายก็เพื่อป้องกันปัญหาความขัดแย้งที่จะเกิดกับลูกสะใภ้ โดยเฉพาะปัญหาระหว่าง “แม่ผัวลูกสะใภ้” (มาลินี วงษ์สิทธิ์ และศิริวรรณ ศิริบุญ. 2541 ; อ้างอิงจาก Malinee Wongsith. 1996 ; Siriwan Siriboon. 1996)

ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงคาดว่าบุตรเพศหญิงจะมีการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุในปริมาณที่สูงกว่าบุตรเพศชาย

ระดับการศึกษา

จากการศึกษาในเรื่องผลกระทบของการลดภาวะเจริญพันธุ์ต่อระบบครอบครัวอุปถัมภ์ของผู้สูงอายุ ในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรนั้น พบว่า การลดลงของขนาดครอบครัวอันเนื่องมาจากการลดภาวะเจริญพันธุ์จะมีผลเชิงอ้อมโดยตรงในการเพิ่มความสามารถของบิดามารดาที่จะลงทุนในบุตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งการได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นของบุตรนั้นย่อมเป็นการเพิ่มโอกาสในการหารายได้ในการเลี้ยงชีพของบุตร และบุตรเหล่านั้นอาจจะอยู่ในฐานะที่จะให้การเกื้อหนุนด้านวัตถุแก่ครอบครัวของบิดามารดาได้ดีขึ้น (นภาพร ชัยวรรณ และคณะ. 2535 : 21) ทั้งนี้ความแตกต่างของระดับการศึกษาของบุคคลจะเป็นดัชนีที่สำคัญประการหนึ่งในการกำหนดสถานภาพทางสังคมของปัจเจกบุคคล

ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงมีความสนใจที่จะนำระดับการศึกษามาเป็นตัวแปรหนึ่งในลักษณะทางชีวสังคม โดยคาดว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงย่อมมีสถานภาพทางสังคมสูง และมีศักยภาพพอที่จะให้การดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุได้สูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาดำกว่า

รายได้

รายได้เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตอย่างหนึ่งของบุคคล ซึ่งเป็นที่มาของปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของบุคคลในสังคม ซึ่งจากการศึกษาของ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ (2541: 60) ในเรื่องการพัฒนาสถาบันครอบครัว : ปัจจัยสำคัญในการเกื้อหนุน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่ทำงานในหน่วยงานภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจและกลุ่มอาชีพต่างๆ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีผู้สูงอายุอยู่ในครัวเรือน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่เป็นพื้นฐานที่ทำให้ครอบครัวมีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุ คือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ อันได้แก่ การมีอาชีพที่มั่นคง การมีรายได้ประจำเป็นของตนเองและการมีรายได้ของบุคคลอื่นในครอบครัว สอดคล้องกับการศึกษาของ ชลลดา ภักดีประพจน์ (2541) ที่ศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางครอบครัวกับการได้รับการตอบสนองจากครอบครัวตามความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความพอเพียงของ

รายได้ครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการได้รับการตอบสนองจากครอบครัวตามความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยข้างต้นจึงอาจกล่าวได้ว่ารายได้เป็นตัวแปรที่สำคัญตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร เนื่องจากรายได้เป็นปัจจัยหนึ่งที่อำนวยความสะดวกให้บุตรได้ดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาได้

ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงคาดว่าบุตรที่มีรายได้สูงจะมีการดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีรายได้ต่ำกว่า

นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

1. พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ หมายถึง การแสดงออกถึงการตอบแทนบุญคุณของบิดามารดา โดยการเป็นที่พึ่งของท่านเมื่อท่านเข้าสู่วัยชรา แบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ

1) ด้านร่างกาย ได้แก่ การจัดหาและดูแลเรื่องอาหารการกิน เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นต่างๆ รวมทั้งที่อยู่อาศัยให้อยู่อย่างเหมาะสม ตลอดจนดูแลเรื่องอนามัยส่วนบุคคล ดูแลสุขภาพอนามัยเมื่อยามเจ็บป่วยและให้การรักษายาบาล อำนวยความสะดวกเรื่องพาหนะเดินทาง และช่วยเหลือด้านแรงงานแก่บิดามารดา

2) ด้านจิตใจ ได้แก่ การให้ความรัก ความเอาใจใส่ ความเคารพนับถือ ให้เกียรติ ให้กำลังใจ ให้ความยกย่อง โดยมีการให้การสัมผัส พูดคุย ซึ่งก่อให้เกิดความอบอุ่นใจแก่บิดามารดา การสนับสนุนให้บิดามารดามิ้งานทำตามความสามารถ และงานอดิเรกตามสมควร ดูแลให้ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา และดูแลให้ได้รับความบันเทิงต่างๆ ตามควรแก่วัยของบิดามารดา รวมทั้งการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี สามารถพึ่งพาตนเองได้เพื่อให้บิดามารดาเกิดความภาคภูมิใจ

3) ด้านสังคม ได้แก่ สนับสนุนให้ได้พบญาติและเพื่อนฝูง ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวและสังคมภายนอก ตลอดจนการดูแลให้ได้รับข่าวสารเพื่อรับรู้ความเป็นไปของสังคม

4) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การช่วยเหลือด้านการเงิน ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของบิดามารดา ตลอดจนช่วยควบคุมดูแลธุรกิจ หรือผลประโยชน์แทนบิดามารดา

ในการวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุวัดได้จากแบบวัดพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เป็นประโยคข้อความมาตรฐานประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “บ่อยครั้งที่สุด” ถึง “น้อยครั้งที่สุด” จำนวน 28 ข้อ คะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของผู้ตอบแต่ละคนจึงมีพิสัยอยู่ระหว่าง 28-168 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

2. ค่านิยมเรื่องความกตัญญูทดแทน หมายถึง ความเชื่อในวิธีปฏิบัติหรือเป้าหมายแห่งการดำรงชีวิตในเรื่องการรับรู้บุญคุณของบิดามารดาที่มีต่อบุตร และการตอบแทนบุญคุณของบิดามารดา

ที่บุคคลยึดเป็นหลักประจำใจเพื่อช่วยในการตัดสินใจในการเลือกกระทำพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ (ทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ) และเมื่อกระทำแล้วตนเองมีความสุขและสังคมนิยมยกย่องว่าถูกต้อง ซึ่งสามารถวัดได้โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบวัด จำนวน 26 ข้อ มีประโยคข้อความประกอบด้วยมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับ จาก "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ถึง "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" โดยให้ผู้ตอบประเมินสถานการณ์ต่างๆ พิสัยของค่าตัวแปรนี้อยู่ระหว่าง 26 ถึง 156 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่ามีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ในกรณีที่ต้องแบ่งผู้ตอบออกเป็นผู้ที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีสูงและต่ำผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง

3. การรับรู้ความสามารถของตนในการเกื้อหนุนบุพการี หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจว่าตนมีความสามารถที่จะดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุใน 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และเศรษฐกิจ ให้บรรลุตามเป้าหมาย/เจตนารมณ์ที่ตั้งใจไว้แม้ว่าจะพบกับสภาพการณ์ที่อาจทำให้ตนเกิดความเครียดหรือความยุ่งยากได้ ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบวัด จำนวน 21 ข้อ มีประโยคข้อความประกอบด้วยมาตราส่วนประเมินค่า 8 ระดับ จาก "ไม่สามารถทำได้" ถึง "ทำได้และมั่นใจที่สุด" พิสัยของค่าตัวแปรนี้อยู่ระหว่าง 0 ถึง 168 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่ามีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ในกรณีที่ต้องแบ่งผู้ตอบออกเป็นผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงและต่ำผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง

4. ตัวแบบจากบิดามารดา หมายถึง ปริมาณการเห็นแบบอย่างของบิดามารดาในการแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี (ใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ) แก่บิดามารดาของตนให้บุตรได้เห็นและยึดถือการกระทำนั้นเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติตามได้ต่อไป ซึ่งสามารถวัดได้โดยผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบวัดจำนวน 24 ข้อ มีประโยคข้อความประกอบด้วยมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับจาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" พิสัยของค่าตัวแปรนี้อยู่ระหว่าง 24 ถึง 144 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย แสดงว่าได้รับการเป็นต้นแบบของบิดามารดาสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ในกรณีที่ต้องแบ่งผู้ตอบออกเป็นผู้ที่มีการเป็นต้นแบบของบิดามารดามากและน้อยผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง

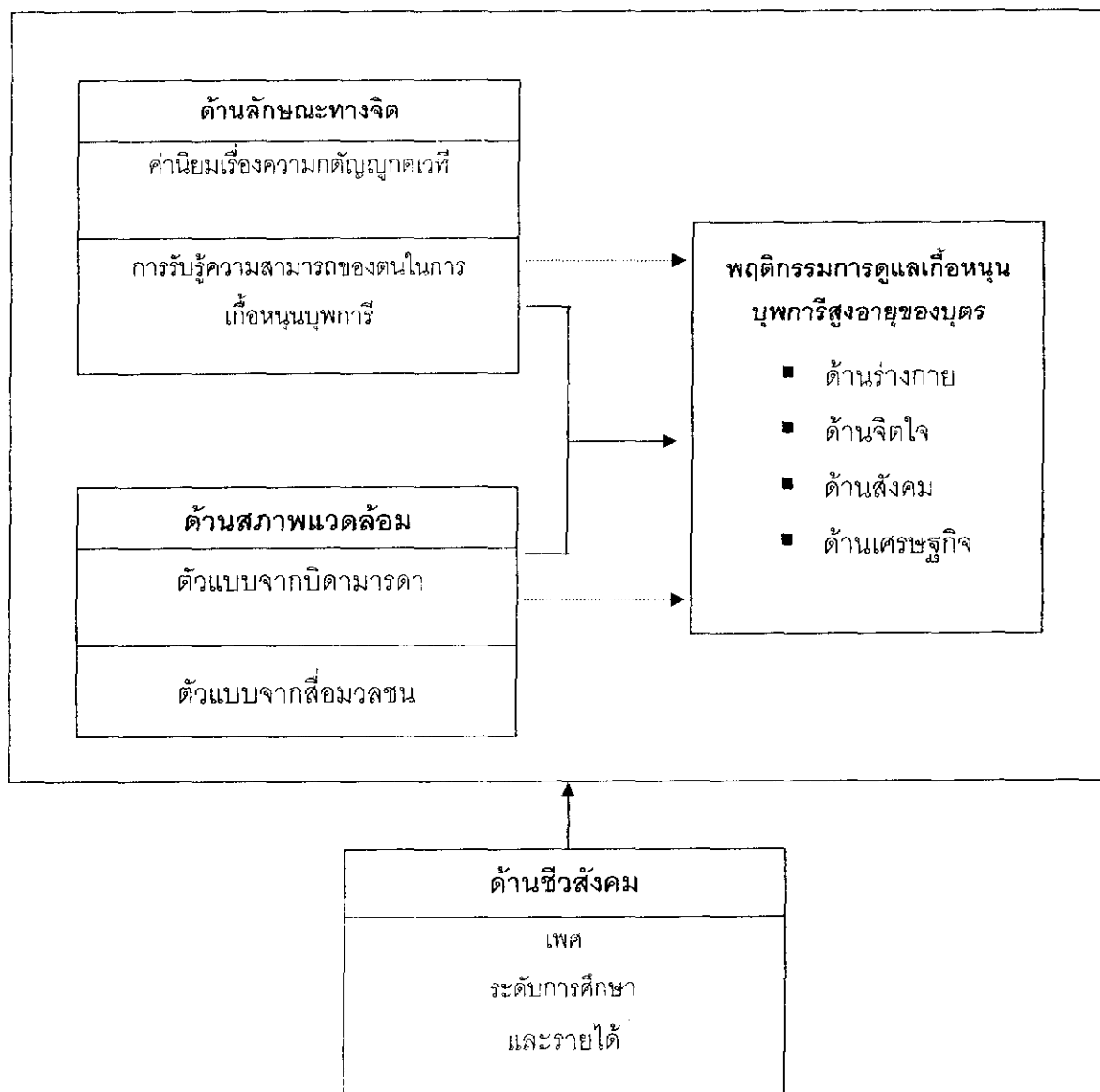
5. ตัวแบบจากสื่อมวลชน หมายถึง ปริมาณการเห็นแบบอย่างของสื่อมวลชนในการเสนอสื่อที่แสดงถึงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี (ใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ) ให้บุคคลในสังคมได้เห็นและยึดถือการกระทำนั้นเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติตามได้ต่อไป ซึ่งสามารถวัดได้โดยผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบวัดจำนวน 28 ข้อ มีประโยคข้อความ ประกอบด้วยมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับจาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" พิสัยของค่าตัวแปรนี้อยู่ระหว่าง 28 ถึง

168 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย แสดงว่าได้รับการเป็นตัวแบบจากสื่อมวลชนสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ในกรณีที่ต้องแบ่งผู้ตอบออกเป็นผู้ที่มีการเป็นตัวแบบจากสื่อมวลชนมาก และน้อยผู้วิจัยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบว่า มีตัวแปรอิสระใดบ้างที่เป็นตัวแปรสำคัญในการทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร โดยผู้วิจัยได้ประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยใช้แนวคิดการถ่ายทอดทางสังคม ของ มัสโลว์ และ โรเซนชวิก ทีกกล่าวถึง กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมว่าเป็นประสบการณ์ทางสังคมของบุคคล ที่จะส่งผลต่อบุคลิกภาพ ค่านิยม เจตคติ แรงจูงใจ ของบุคคล (ลาตทงไบ ภู่อภิรมย์, 2531 : 29 ; อ้างอิงจาก Mussen and Rosenzweig, 1973) และจากแนวคิดการถ่ายทอดทางสังคมในแนวพฤติกรรมศาสตร์ (วันเพ็ญ พิศาลพงษ์, 2540 : 57) ซึ่งได้ศึกษาและให้ความสำคัญกับแนวคิดหลัก 4 แนวทาง คือ นักมานุษยวิทยา นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา และนักการศึกษา ซึ่งกล่าวถึงการถ่ายทอดทางสังคม เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมไปยังชนรุ่นหลัง เป็นการเรียนรู้ในการควบคุมแรงกระตุ้นหรือแรงขับ เป็นการฝึกบทบาทหรือการฝึกบุคคลให้มีส่วนร่วมในสังคม และเป็นการถ่ายทอดอย่างมีแบบแผน แก่บุคคลในสังคม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้นำแนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูรา (Bandura) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ ส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบการกระทำของผู้อื่นมาร่วมศึกษาด้วย จากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยที่สำคัญจากการถ่ายทอดทางสังคมของบุคคลที่ได้รับจากครอบครัวมาตั้งแต่วัยเด็ก โดยผ่านตัวแบบจากบิดามารดา ตัวแบบจากสื่อมวลชน ค่านิยมในเรื่องความกตัญญู กตเวที และการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการี ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางของแนวคิดปฏิสัมพันธ์นิยม (An Interaction Model of Behavior) ที่กล่าวว่าการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมมนุษย์เกิดจากเหตุปัจจัย 2 ด้าน คือ ปัจจัยภายในตัวบุคคล และปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ซึ่งเป็นการศึกษาอิทธิพลร่วมระหว่างลักษณะทางจิตใจของผู้กระทำ 1 ตัวแปรกับสถานการณ์ที่จะกระทำ 1 ตัวแปร ซึ่งส่งผลต่อความแปรเปลี่ยนของคะแนนพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งในบุคคล (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2541 : 105-108) โดยปัจจัยภายในตัวบุคคลที่ทำการศึกษามี 2 ตัวแปร คือ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญู กตเวที และการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการี ส่วนปัจจัยภายนอกตัวบุคคลที่ทำการศึกษามี 2 ตัวแปร คือ ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำตัวแปรด้านชีวสังคม ได้แก่ เพศ การศึกษา และรายได้ มากำหนดเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่มในงานวิจัยนี้ด้วย ซึ่งสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้



กรอบแนวคิดแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆในงานวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและรายงานวิจัย ทั้งหมด สามารถตั้งสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

1. การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ คำนิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวที ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ
2. การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ คำนิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวที ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุได้ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย
3. บุตรที่มีความแตกต่างกันทางด้านเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุแตกต่างกัน
4. บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวทีมาก และได้รับตัวแบบจากบิดามารดามาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีลักษณะตรงข้าม
5. บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวทีมาก และได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนมาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีลักษณะตรงข้าม
6. บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง และได้รับตัวแบบจากบิดามารดามาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีลักษณะตรงข้าม
7. บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง และได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนมาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีลักษณะตรงข้าม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาปัจจัยด้านลักษณะทางจิต ด้านสภาพแวดล้อม และด้านชีวสังคม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร มีรายละเอียดในเรื่องประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การหาคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู/อาจารย์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่มีขนาดใหญ่ (นักเรียนมากกว่า 1,500 คนขึ้นไป ตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ) ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งชายและหญิง ที่มีอายุระหว่าง 30-50 ปี นับถือศาสนาพุทธ และอาศัยอยู่กับบิดาและ/หรือมารดาที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู/อาจารย์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่มีขนาดใหญ่ (นักเรียนมากกว่า 1,500 คนขึ้นไป ตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ) ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งชายและหญิง ที่มีอายุระหว่าง 30-50 ปี นับถือศาสนาพุทธ และอาศัยอยู่กับบิดาและ/หรือมารดาที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 280 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้แบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ทำการสำรวจรายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่มีขนาดใหญ่ ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้จำนวน 30 เขต
2. ทำการสุ่มเลือกโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่มีขนาดใหญ่ จากจำนวน 30 เขต สุ่มมา 10 เขต
3. ทำการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นจากครู/อาจารย์ทุกคนในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ตรงตามเกณฑ์ของกลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษา และสุ่มเขตเพิ่มเติมจนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 280 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ชุด ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านชีวสังคมของบุตร พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทน การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน โดยมีรายละเอียดของการสร้างแบบสอบถามแต่ละชุด ดังต่อไปนี้

แบบสอบถามด้านชีวสังคม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ ระดับการศึกษา และรายได้ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเติมข้อความและให้เลือกตอบ

ตัวอย่างแบบสอบถามด้านชีวสังคม

(0) เพศ

ชาย

หญิง

แบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามนิยามปฏิบัติการ โดยแบ่งพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุไว้ 4 ด้าน คือ

1) **ด้านร่างกาย** ได้แก่ การจัดหาและดูแลเรื่องอาหารการกิน เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นต่างๆ รวมทั้งที่อยู่อาศัยให้อยู่อย่างเหมาะสม ตลอดจนดูแลเรื่องอนามัยส่วนบุคคล ดูแลสุขภาพอนามัยเมื่อยามเจ็บป่วยและให้การรักษาพยาบาล อำนวยความสะดวกเรื่องพาหนะเดินทาง และช่วยเหลือด้านแรงงานแก่บิดามารดา

2) **ด้านจิตใจ** ได้แก่ การให้ความรัก ความเอาใจใส่ ความเคารพนับถือ ให้เกียรติ ให้กำลังใจ ให้ความยกย่อง โดยมีการให้การสัมผัส พูดคุย ซึ่งก่อให้เกิดความอบอุ่นใจแก่บิดามารดา การสนับสนุนให้บิดามารดามีงานทำตามความสามารถ และงานอดิเรกตามสมควร ดูแลให้ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา และดูแลให้ได้รับความบันเทิงต่างๆ ตามควรแก่วัยของบิดามารดา รวมทั้งการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี สามารถพึ่งพาตนเองได้เพื่อให้บิดามารดาเกิดความภาคภูมิใจ

3) **ด้านสังคม** ได้แก่ สนับสนุนให้ได้พบญาติและเพื่อนฝูง ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว และสังคมภายนอก ตลอดจนการดูแลให้ได้รับข่าวสารเพื่อรับรู้ความเป็นไปของสังคม

4) **ด้านเศรษฐกิจ** ได้แก่ การช่วยเหลือด้านการเงิน ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของบิดามารดา ตลอดจนช่วยเหลือควบคุมดูแลธุรกิจ หรือผลประโยชน์แทนบิดามารดา

แบบสอบถามชุดนี้มีข้อความคำถาม จำนวน 28 ข้อ เนื้อหาของแบบสอบถามกล่าวถึงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรว่าแสดงมากหรือน้อยเพียงใด เป็นประโยคข้อความมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “บ่อยครั้งที่สุด” ถึง “น้อยครั้งที่สุด”

ตัวอย่างแบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ

ด้านร่างกาย

(0) จัดหาอาหาร / เครื่องดื่ม บำรุงร่างกายให้บิดา/มารดา

บ่อยครั้งที่สุด	บ่อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อยครั้ง	ค่อนข้างน้อยครั้ง	น้อยครั้ง	น้อยครั้งที่สุด
-----------------	-----------	-------------------	-------------------	-----------	-----------------

ด้านจิตใจ

(0) ถามไถ่ถึงเรื่องสุขภาพร่างกายของบิดา/มารดา ทั้งในยามปกติและเจ็บป่วยอยู่เป็นประจำ

บ่อยครั้งที่สุด	บ่อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อยครั้ง	ค่อนข้างน้อยครั้ง	น้อยครั้ง	น้อยครั้งที่สุด
-----------------	-----------	-------------------	-------------------	-----------	-----------------

ด้านสังคม

(0) พาบิดา/มารดาไปเที่ยวพักผ่อนนอกบ้านทุกครั้งที่มีโอกาส

บ่อยครั้งที่สุด	บ่อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อยครั้ง	ค่อนข้างน้อยครั้ง	น้อยครั้ง	น้อยครั้งที่สุด
-----------------	-----------	-------------------	-------------------	-----------	-----------------

ด้านเศรษฐกิจ

(0) มอบเงินพิเศษไว้ซื้อของตามความต้องการ

บ่อยครั้งที่สุด	บ่อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อยครั้ง	ค่อนข้างน้อยครั้ง	น้อยครั้ง	น้อยครั้งที่สุด
-----------------	-----------	-------------------	-------------------	-----------	-----------------

เกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถาม คือ ผู้ตอบ “บ่อยครั้งที่สุด” จะได้ 6 คะแนน และลดลงตามลำดับจนถึง 1 คะแนน สำหรับผู้ตอบ “น้อยครั้งที่สุด” พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 28-168 ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมจากแบบสอบถามสูงกว่าค่าเฉลี่ย แสดงว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย สำหรับค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามชนิดความสอดคล้องภายในโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .92

แบบสอบถามค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดเวท เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยกำหนดเนื้อหาของค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดเวทใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ดังที่ได้เสนอรายละเอียดไว้แล้ว รวม 26 ข้อ มีประโยคข้อความประกอบด้วยมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับ จาก “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” โดยให้ผู้ตอบประเมินสถานการณ์ต่างๆ

ตัวอย่างแบบสอบถามค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดเวท

(0) บุตรควรเป็นผู้ดูแลในเรื่องการอยู่อาศัยของบิดา/มารดา ในยามแก่ชรา

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เกณฑ์การให้คะแนน สำหรับคำถามที่มีความหมายทางบวก ผู้ตอบ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” จะได้ 6 คะแนน และลดลงตามลำดับจนถึง 1 คะแนน สำหรับผู้ตอบ “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ส่วนข้อคำถามที่มีความหมายทางลบ จะได้คะแนนตรงข้าม ดังนั้นจึงมีพิสัยอยู่ระหว่าง 26-144 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย แสดงว่ามีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดเวทที่สูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย สำหรับค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามชนิดความสอดคล้องภายในโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .91

แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยกำหนดเนื้อหาของการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และอารมณ์ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ดังที่ได้เสนอรายละเอียดไว้แล้ว รวม 21 ข้อ คำถามแต่ละข้อจะมีคำตอบเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 8 ระดับ จาก “ไม่สามารถทำได้” ถึง “ทำได้และมั่นใจที่สุด”

ตัวอย่างแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ

(0) แม้ว่ายังมีงานอีกมากที่ต้องสะสาง ท่านก็จะหาเวลาพาบิดามารดาไปพักผ่อน ท่องเที่ยว

0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่	ทำได้และ		ทำได้และ			ทำได้และ	
สามารถ	มั่นใจ		มั่นใจ			มั่นใจ	
ทำได้	น้อยมาก		ปานกลาง			ที่สุด	

เกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถามคือ ผู้ตอบ "ทำได้และมั่นใจที่สุด" จะได้ 7 คะแนน และลดลงตามลำดับจนถึง 0 คะแนน สำหรับผู้ตอบ "ไม่สามารถทำได้" พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 0-147 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย แสดงว่าเป็นผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแล เกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย สำหรับค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ชนิดความสอดคล้องภายในโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .92

แบบสอบถามการเป็นตัวแบบจากบิดามารดา เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดย กำหนดเนื้อหาของการเป็นตัวแบบจากบิดามารดา ใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ดังที่ได้เสนอรายละเอียดไว้แล้ว รวม 24 ข้อ มีประโยคข้อความประกอบด้วยมาตรา ส่วนประเมินค่า 6 ระดับ จาก "บ่อยครั้งที่สุด" ถึง "น้อยครั้งที่สุด"

ตัวอย่างแบบสอบถามการเป็นตัวแบบจากบิดามารดา

(0) พ่อ/แม่ จะเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขหรือปรนนิบัติปู ยา/ตา ยาย ให้ฉันเห็นอยู่เสมอ

 บ่อยครั้งที่สุด บ่อยครั้ง ค่อนข้างบ่อยครั้ง ค่อนข้างน้อยครั้ง น้อยครั้ง น้อยครั้งที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถามคือ ผู้ตอบ "บ่อยครั้งที่สุด" จะได้ 6 คะแนน และลดลงตามลำดับจนถึง 1 คะแนน สำหรับผู้ตอบ "น้อยครั้งที่สุด" พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 24-144 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย แสดงว่าได้รับการเป็นตัวแบบจากบิดามารดาสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย สำหรับค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามชนิดความสอดคล้องภายในโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .96

แบบสอบถามการเป็นตัวแบบจากสื่อมวลชน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดย กำหนดเนื้อหาของการเป็นตัวแบบจากสื่อมวลชน ใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ดังที่ได้เสนอรายละเอียดไว้แล้ว รวม 28 ข้อ มีประโยคข้อความประกอบด้วยมาตรา ส่วนประเมินค่า 6 ระดับ จาก "บ่อยครั้งที่สุด" ถึง "น้อยครั้งที่สุด"

ตัวอย่างแบบสอบถามการเป็นตัวแบบจากสื่อมวลชน

(0) การกลับไปเยี่ยมพ่อแม่ที่บ้านต่างจังหวัดของลูกๆในเทศกาลต่างๆ

 บ่อยครั้งที่สุด บ่อยครั้ง ค่อนข้างบ่อยครั้ง ค่อนข้างน้อยครั้ง น้อยครั้ง น้อยครั้งที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถามคือ ผู้ตอบ “บ่อยครั้งที่สุด” จะได้ 6 คะแนน และลดลงตามลำดับจนถึง 1 คะแนน สำหรับผู้ตอบ “น้อยครั้งที่สุด” พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 28-168 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย แสดงว่าได้รับการเป็นตัวแทนของบิดามารดาสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย สำหรับค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามชนิดความสอดคล้องภายในโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .96

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดโดยปรับปรุงมาจากผู้อื่น โดยนำมาทำการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity)

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัด (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ รศ.ดร.อรพินทร์ ชูชม, ผศ.ดร.อ้อมเดือน สดมณี และผศ.ดร.จันทนา ภาคบงกช เป็นผู้พิจารณาตรวจแก้ไขเนื้อหาตามนิยามปฏิบัติการของตัวแปรต่างๆ ดังกล่าว เพื่อให้สามารถวัดได้ตรงกับเรื่องที่ศึกษา โดยพิจารณาความคิดเห็นกันของผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 เป็นเกณฑ์ แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมถูกต้องก่อนนำไปใช้

2. การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination)

การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบวัดที่ปรับปรุงใหม่มาหาค่าอำนาจจำแนก โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง และนำมาผลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-test correlation) โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การหาความเชื่อมั่น (Reliability)

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดที่ใช้ในงานวิจัยนี้ทั้งหมดจะหาหลังจากได้หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อแล้ว ได้เลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญ แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha)

การรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อนำไปส่งผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่มีขนาดใหญ่ (ที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่าง) เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2. เมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว นำแบบสอบถามไปให้ครู/อาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและวิธีการตอบแบบสอบถามต่างๆ แก่ครูผู้ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง และขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 2 สัปดาห์

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากแบบวัดทั้งหมด ในการวิจัยครั้งนี้ได้ส่งแบบวัดจำนวน 300 ฉบับ และได้รับตอบกลับมาจำนวน 280 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93

4. ตรวจให้คะแนนแบบวัดตามเกณฑ์ที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนในการใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการศึกษาคุณสมบัติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง
2. หาค่าความสัมพันธ์

1) หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) ของคะแนน ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทนที่ การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

2) วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยมีตัวแปรเกณฑ์ คือ พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ตัวพยากรณ์ คือ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทนที่ การรับรู้ความสามารถของตน ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

3. เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างดังนี้

1) เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ จำแนกตามตัวแปรเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

2) เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ระหว่างระดับการศึกษา และรายได้ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Analysis of Variance) ถ้าพบความแตกต่างทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe ' s Method) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

4. การหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรลักษณะทางจิตกับตัวแปรสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two way Analysis of Variance) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจะทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยการเขียนคำสั่ง MANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 5 6 และ 7

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาปัจจัยด้านลักษณะทางจิต ด้านสภาพแวดล้อม และด้านชีวสังคม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร กับปัจจัยด้านลักษณะทางจิต และด้านสภาพแวดล้อม 2) เพื่อค้นหาตัวแปรที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรที่มีปัจจัยด้านชีวสังคมต่างกัน และ 4) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านลักษณะทางจิต และด้านสภาพแวดล้อม ที่มีต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งตัวแปรที่ศึกษาเป็น 3 ด้าน คือ ด้านลักษณะทางจิต ได้แก่ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทน และการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน และด้านชีวสังคม ได้แก่ เพศ การศึกษา และรายได้ ส่วนตัวแปรตามคือ พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ รวมตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 8 ตัวแปร โดยมีบุคคลเป็นหน่วยในการวิเคราะห์จำนวน 280 คน

ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆที่ใช้ในการศึกษา

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น (Stepwise)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

F แทน ค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ในการแจกแจงแบบเอฟ (F-distribution)

SS แทน ผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง (Sum of Square)

MS แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง (Mean of Square)

df แทน ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of Freedom)

ทั้งนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อช่วยให้เข้าใจการแบ่งประเภทของผู้ตอบออกเป็นกลุ่มในการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งยังเป็นประโยชน์ในการตีความผลการวิจัยและกำหนดขอบเขตการนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ ซึ่งจะกล่าวถึงดังต่อไปนี้

ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ คือ ครู/อาจารย์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 300 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละที่เก็บได้คือ ร้อยละ 93 โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างกล่าวไว้ดังตาราง 1 และ 2 ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนร้อยละของครู/อาจารย์ จำแนกตามปัจจัยชีวิตสังคม ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	29	10.4
หญิง	251	89.6
รวม	280	100.0
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	34	12.1
ปริญญาตรี	225	80.4
สูงกว่าปริญญาตรี	21	7.5
รวม	280	100.0
รายได้เฉลี่ยที่ได้รับในเวลา 1 เดือน		
ต่ำกว่า 7,000 บาท	52	18.6
7,001 – 13,000 บาท	179	63.9
13,001 – 20,000 บาท	40	14.3
สูงกว่า 20,000 บาท	9	3.2
รวม	280	100.0

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า ครู/อาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 89.6 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 80.4 และรายได้เฉลี่ยที่ได้รับในเวลา 1 เดือน คือ 7,001 – 13,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 63.9

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปร	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	พิสัย
ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดเวท	156	140.72	10.71	97 - 156
การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแล เกื้อหนุนบุพการีสุงอายุ	147	111.59	22.60	25 - 147
ตัวแบบจากบิดามารดา	144	100.36	32.43	24 - 144
ตัวแบบจากสื่อมวลชน	168	119.01	28.45	37 - 168
พฤติกรรมในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสุงอายุ	168	124.48	21.60	60 - 166

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า บุตรที่เป็นครู/อาจารย์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยคะแนนค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดเวท และการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสุงอายุ ซึ่งเป็นปัจจัยด้านลักษณะทางจิตเท่ากับ 140.72 และ 111.59 ส่วนค่าเฉลี่ยคะแนนตัวแบบจากบิดามารดาและตัวแบบจากสื่อมวลชน ซึ่งเป็นปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีค่าเท่ากับ 100.36 และ 124.48 และค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสุงอายุมีค่าเท่ากับ 124.48

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดเวท การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการี (ตัวแปรด้านลักษณะทางจิต) ตัวแบบ

จากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน (ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อม) กับพฤติกรรมการดูแล
 เกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ โดยผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านลักษณะทางจิตและด้านสภาพแวดล้อม
 กับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ

ตัวแปร	ค่านิยมฯ	การรับรู้ ความสามารถฯ	ตัวแบบจาก บิดามารดา	ตัวแบบจาก สื่อมวลชน	พฤติกรรม การดูแลฯ
ค่านิยมฯ	1.00	.45**	.27**	.18**	.41**
การรับรู้ความสามารถฯ	-	1.00	.21**	.29**	.55**
ตัวแบบจากบิดามารดา	-	-	1.00	.30**	.28**
ตัวแบบจากสื่อมวลชน	-	-	-	1.00	.30**
พฤติกรรมการดูแลฯ	-	-	-	-	1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านลักษณะทางจิตและด้านสภาพแวดล้อม
 กับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ซึ่งพบว่าตัวแปรต่างๆมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ
 ดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการรับรู้ความสามารถของตนใน
 การดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดังกล่าวมากที่สุด รองลงมาคือ ค่านิยมใน
 เรื่องความกตัญญูต่เวที ตัวแบบจากสื่อมวลชน และตัวแบบจากบิดามารดา ($r = .55, .41, .30$ และ
 $.28$ ตามลำดับ) จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการี
 สูงอายุสูง และมีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีมาก รวมทั้งได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนและตัว
 แบบจากบิดามารดามาก จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมากด้วย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น

สำหรับการวิเคราะห์ในส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์โดยรวมตัวแปรอิสระหลายตัวไว้ใน
 สมการถดถอยเพื่อทำนายตัวแปรตามตัวเดียว ซึ่งจะทำให้ทราบถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัว
 แปรตาม โดยตัวแปรอิสระที่ทำการศึกษามี 4 ตัวแปร คือ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวที การรับรู้

ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการี (ตัวแปรด้านลักษณะทางจิต) ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน (ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อม) โดยมีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี สูงอายุเป็นตัวแปรตาม

ตาราง 4 ร้อยละการทำนาย และลำดับความสำคัญของตัวทำนายของตัวแปรอิสระ 2 ด้าน คือ ด้าน ลักษณะทางจิตและด้านสภาพแวดล้อมที่มีต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุทั้งใน กลุ่มรวม และกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวน (คน)	ร้อยละการ ทำนายรวม	ตัวทำนาย ตามลำดับ ความสำคัญ	ร้อยละการ ทำนายของ ตัวแปรที่ สำคัญที่สุด	ค่าเบต้าของตัว ทำนาย(ตามลำดับ ความสำคัญ)
กลุ่มรวม	280	36.4	2, 1, 4, 3	30.6	.40, .17, .11, .11
เพศชาย	29	14.5	4	14.5	.38
เพศหญิง	251	42.0	2, 1, 3	34.8	.46, .22, .15
ต่ำกว่าปริญญาตรี	34	27.4	2	27.4	.52
ปริญญาตรี	225	38.1	2, 1, 3	31.3	.43, .22, .14
สูงกว่าปริญญาตรี	21	19.0	2	19.0	.44
รายได้ต่ำกว่า 7,000 บ.	52	44.5	2	44.5	.67
7,001-13,000 บ.	179	36.6	2, 1, 3	28.0	.40, .22, .19
13,001-20,000 บ.	40	27.8	2	27.8	.53
สูงกว่า 20,000 บ.	9	-	-	-	-

1 = ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทน

2 = การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ

3 = ตัวแบบจากบิดามารดา

4 = ตัวแบบจากสื่อมวลชน

จากตาราง 4 เมื่อทำการวิเคราะห์ตัวแปรตามแบบถดถอยพหุคูณในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย พบว่า ในกลุ่มรวมตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวร่วมกันทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของ บุตรได้ร้อยละ 36.4 โดยตัวแปรอิสระที่สามารถทำนายได้เด่นชัดที่สุดคือ การรับรู้ความสามารถของตน ในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ($\beta = .40$) รองลงมาคือ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที ตัวแบบ จากสื่อมวลชนและตัวแบบจากบิดามารดา ($\beta = .17, .11$ และ $.11$ ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาในกลุ่ม ย่อย พบว่า กลุ่มเพศชาย ตัวแปรอิสระที่สามารถทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุได้ เ่นชัดที่สุดเพียงตัวแปรเดียว คือ ตัวแบบจากสื่อมวลชนสามารถทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุน บุพการีสูงอายุได้ร้อยละ 14.5 ($\beta = .38$) ในกลุ่มเพศหญิง ตัวแปรอิสระที่สามารถทำนายพฤติกรรม การดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ คือ การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที และตัวแบบจากบิดามารดา สามารถร่วมกันทำนายได้ ร้อยละ 42.0 โดยการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแล เกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงสุด ($\beta = .46$) ในส่วนของกลุ่มที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน พบว่า ในกลุ่ม ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ตัวแปรอิสระที่สามารถทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการี สูงอายุได้เด่นชัดที่สุดเพียงตัวแปรเดียว คือ การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการี สูงอายุ สามารถทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุได้ร้อยละ 27.4 ($\beta = .52$) ในกลุ่ม ระดับปริญญาตรี ตัวแปรอิสระที่สามารถทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ คือ การรับรู้ ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที และตัวแบบ จากบิดามารดา สามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 38.1 โดยการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแล เกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงสุด ($\beta = .43$) และใน กลุ่มระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ตัวแปรอิสระที่สามารถทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุน บุพการีสูงอายุได้เด่นชัดที่สุดเพียงตัวแปรเดียว คือ การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุน บุพการีสูงอายุ สามารถทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุได้ร้อยละ 19.0 ($\beta = .44$) และในกลุ่มที่รายได้แตกต่างกัน พบว่า กลุ่มรายได้ต่ำกว่า 7,000 บาท ตัวแปรอิสระที่สามารถทำนาย พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุได้เด่นชัดที่สุดเพียงตัวแปรเดียว คือ การรับรู้ความสามารถ ของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ สามารถทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุได้ ร้อยละ 44.5 ($\beta = .67$) กลุ่มรายได้ 7,001 – 13,000 บาท ตัวแปรอิสระที่สามารถทำนายพฤติกรรม การดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ คือ การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที และตัวแบบจากบิดามารดา สามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 36.6 โดยการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแล เกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ สูงสุด ($\beta = .40$) และในกลุ่มรายได้ 13,001-20,000 บาท ตัวแปรอิสระที่

สามารถทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุได้เด่นชัดที่สุดเพียงตัวแปรเดียว คือ การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ สามารถทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุได้ร้อยละ 27.8 ($\beta = .53$) ตัวทำนายที่พบว่าเข้าทำนายในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยมากที่สุดคือ การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ซึ่งเข้าทำนายเป็นตัวแปรสำคัญเด่นชัดทุกกลุ่ม ยกเว้นกลุ่มเพศชาย

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง

เป็นการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ จำแนกตามตัวแปรด้านชีวิตสังคม 3 ตัวแปร คือ เพศ ระดับการศึกษา และรายได้ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Analysis of Variance) โดยจำแนกตามตัวแปร ระดับการศึกษา และรายได้ การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเสนอผลตามตัวแปรตาม (พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร) ดังจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

ส่วนที่ 1 เป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุโดยจำแนกตามตัวแปรเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์ปรากฏผลดังตาราง 5

ตาราง 5 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร จำแนกตามตัวแปรเพศ

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงมาตรฐาน	ค่าที
เพศ				
ชาย	29	112.38	19.55	3.24**
หญิง	251	125.88	21.43	

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 5 การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรที่เป็นครู/อาจารย์ จำแนกตามตัวแปรเพศ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าครู/อาจารย์ที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 3.24$) โดยครู/อาจารย์ที่เป็นเพศหญิงมีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมากกว่าครู/อาจารย์ที่เป็นเพศชาย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 125.88 และ 112.38 ตามลำดับ)

ส่วนที่ 2 เป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุโดยจำแนกตามตัวแปร ระดับการศึกษา 3 ระดับ คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี และรายได้ 4 ระดับ คือ ต่ำกว่า 7,000 บาท 7,001-13,000 บาท 13,001-20,000 บาท และสูงกว่า 20,000 บาท โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Analysis of Variance) ผลการวิเคราะห์ปรากฏผลดังตาราง 6

ตาราง 6 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร จำแนกตามระดับการศึกษา และรายได้

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระดับการศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	2	1466.10	733.05	1.58
ภายในกลุ่ม	277	128808.58	465.01	
รายได้				
ระหว่างกลุ่ม	3	1319.69	439.90	.942
ภายในกลุ่ม	276	128954.99	467.23	

จากตาราง 6 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร จำแนกตามระดับการศึกษา และรายได้ พบว่า บุตรที่มีระดับการศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกันมีคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง

เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านลักษณะทางจิตและด้านสภาพแวดล้อมกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two way Analysis of Variance) โดยแบ่งการวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ โดยใช้ตัวแปรอิสระพร้อมกันทีละ 2 ตัว ประกอบด้วย ตัวแปรลักษณะทางจิต ได้แก่ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที และตัวแปรด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ ตัวแบบจากบิดามารดา

2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ โดยใช้ตัวแปรอิสระพร้อมกันทีละ 2 ตัว ประกอบด้วย ตัวแปรลักษณะทางจิต ได้แก่ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที และตัวแปรด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ ตัวแบบจากสื่อมวลชน

3. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ โดยใช้ตัวแปรอิสระพร้อมกันทีละ 2 ตัว ประกอบด้วย ตัวแปรลักษณะทางจิต ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแปรด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ ตัวแบบจากบิดามารดา

4. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ โดยใช้ตัวแปรอิสระพร้อมกันทีละ 2 ตัว ประกอบด้วย ตัวแปรลักษณะทางจิต ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแปรด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ ตัวแบบจากสื่อมวลชน

1. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ โดยใช้ตัวแปรอิสระพร้อมกันทีละ 2 ตัว คือ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที และตัวแบบจากบิดามารดา

ตาราง 7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ พิจารณาตามตัวแปร
ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวที และตัวแบบจากบิดามารดา

ค่านิยมในเรื่อง ความกตัญญู ทวดเวที	ตัวแบบจาก บิดามารดา	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
สูง	สูง	144	133.67	18.64
สูง	ต่ำ	42	121.93	22.46
ต่ำ	สูง	68	122.29	18.54
ต่ำ	ต่ำ	56	110.36	21.70

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวทีสูง และได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูง เป็นกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวทีต่ำ แต่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูง และกลุ่มที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวทีต่ำ และได้รับตัวแบบจากบิดามารดาต่ำ ส่วนกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวทีสูง แต่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาต่ำ

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ
พิจารณาตามตัวแปรค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวที และตัวแบบจากบิดามารดา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวที	1	8083.40	8083.40	20.49**
ตัวแบบจากบิดามารดา	1	8600.64	8600.64	21.80**
ค่านิยม X ตัวแบบจากบิดามารดา	1	.53	.53	.00
ความคลาดเคลื่อน	276	108883.26	394.51	
รวม	280			

** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 เมื่อศึกษามลรวมกันระหว่างค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีและตัวแบบจากบิดามารดาที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีและตัวแบบจากบิดามารดา แต่พบว่า บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีมาก (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 130.51) เป็นผู้ที่มีการพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวติน้อย (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 116.90) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังพบว่าบุตรที่ได้รับการเป็นตัวแบบจากบิดามารดามาก (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 129.42) เป็นผู้ที่มีการพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมากกว่าบุตรที่ได้รับการเป็นตัวแบบจากบิดามารดาน้อย (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 115.32) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ โดยใช้ตัวแปรอิสระพร้อมกันที่ละ 2 ตัว คือ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที และตัวแบบจากสื่อมวลชน

ตาราง 9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ พิจารณาตามตัวแปรค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที และตัวแบบจากสื่อมวลชน

ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที	ตัวแบบจากสื่อมวลชน	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
สูง	สูง	92	133.15	20.18
สูง	ต่ำ	64	126.71	20.14
ต่ำ	สูง	56	125.64	14.47
ต่ำ	ต่ำ	68	109.71	22.53

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีสูง และได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูง เป็นกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีต่ำ และได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำ และกลุ่มที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีสูง แต่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำ ส่วนกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยของ

พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีต่ำ แต่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูง

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ พิจารณาตามตัวแปรค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที และตัวแบบจากสื่อมวลชน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที	1	10175.77	10175.77	25.98**
ตัวแบบจากสื่อมวลชน	1	8479.92	8479.92	21.65**
ค่านิยม X ตัวแบบจากสื่อ	1	1526.61	1526.61	3.90*
ความคลาดเคลื่อน	276	108118.46	391.73	
รวม	280			

** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 เมื่อศึกษาผลร่วมกันระหว่างค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีและตัวแบบจากสื่อมวลชนที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีและตัวแบบจากสื่อมวลชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 3.90$) ซึ่งผลของการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที และตัวแบบจากสื่อมวลชน แตกต่างกัน เมื่อตัวแปรหนึ่งคงที่ ปรากฏผลดังตารางที่ 11

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุโดยพิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละตัวแปร คือ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที และตัวแบบจากสื่อมวลชน ซึ่งพิจารณาในกลุ่มรวม ผลการวิเคราะห์พบว่า บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 130.51) เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีน้อย (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 116.90) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนมาก (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 130.31) เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนน้อย (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 117.95) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ที่มี
ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวที และตัวแบบจากสื่อมวลชน แตกต่างกัน เมื่อตัวแปรหนึ่งคงที่

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ค่านิยมในกลุ่มตัวแบบจากสื่อต่ำ	1	9932.81	9932.81	25.36**
ค่านิยมในกลุ่มตัวแบบจากสื่อสูง	1	3697.98	3697.98	9.44**
ความคลาดเคลื่อน	276	108118.46	391.73	
ตัวแบบจากสื่อในกลุ่มค่านิยมต่ำ	1	9180.12	9180.12	23.43**
ตัวแบบจากสื่อในกลุ่มค่านิยมสูง	1	2712.35	2712.35	6.92**
ความคลาดเคลื่อน	276	108118.46	391.73	

* ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวที และตัวแบบจากสื่อมวลชน พบผลร่วมกันของตัวแปรเมื่อตัวแปรหนึ่งคงที่ (simple main effect) คือ 1) บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำและมีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีต่ำ จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำกว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำแต่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูงและมีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีสูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูงแต่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีต่ำและได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำ จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำกว่า บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีต่ำแต่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีสูง และได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่า บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีสูง แต่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีไม่ว่าสูงหรือต่ำนั้น การได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุที่แตกต่างกัน

และขณะเดียวกันบุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนไม่ว่าสูงหรือต่ำนั้น การที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทนที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุที่แตกต่างกันของบุตร

นอกจากนี้เมื่อทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมในตัวแปรกลุ่มย่อย (ดังตาราง 2 ในภาคผนวก ก.) พบว่ากลุ่มเพศหญิง พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทน และตัวแบบจากสื่อมวลชน ดังจะกล่าวในตาราง 12, 13 และ 14

ตาราง 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ พิจารณาตามตัวแปรค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทน และตัวแบบจากสื่อมวลชนในกลุ่มเพศหญิง

ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทน	ตัวแบบจากสื่อมวลชน	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
สูง	สูง	83	134.94	19.40
สูง	ต่ำ	57	129.41	18.16
ต่ำ	สูง	53	125.68	14.18
ต่ำ	ต่ำ	58	109.64	23.78

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มเพศหญิงที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทนสูง และได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูง เป็นกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทนต่ำ และได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำ และกลุ่มที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทนสูง และได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำ ส่วนกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญู-ทดแทนต่ำ และได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูง

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ
พิจารณาตามตัวแปรค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที และตัวแบบจากสื่อมวลชน ในกลุ่มเพศหญิง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที	1	12832.54	12832.54	34.45***
ตัวแบบจากสื่อมวลชน	1	7082.05	7082.05	19.01**
ค่านิยม X ตัวแบบจากสื่อมวลชน	1	1682.76	1682.76	4.52*
ความคลาดเคลื่อน	247	92007.17	372.50	
รวม	251			

* ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 เมื่อศึกษาผลร่วมกันระหว่างค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีและตัวแบบจากสื่อมวลชนที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรเพศหญิง พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีและตัวแบบจากสื่อมวลชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 4.52$) ซึ่งผลของการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที และตัวแบบจากสื่อมวลชน แตกต่างกัน เมื่อตัวแปรหนึ่งคงที่ ปรากฏผลดังตารางที่ 14

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุโดยพิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละตัวแปร คือ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที และตัวแบบจากสื่อมวลชน ซึ่งพิจารณาในกลุ่มเพศหญิง ผลการวิเคราะห์พบว่า บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีมาก (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 132.69) เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตแต่น้อย (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 117.30) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนมาก (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 131.33) เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนน้อย (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 119.44) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ที่มี
ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวที และตัวแบบจากสื่อมวลชน แตกต่างกัน เมื่อตัวแปรหนึ่งคงที่

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ค่านิยมในกลุ่มตัวแบบจากสื่อต่ำ	1	11356.17	11356.17	30.49**
ค่านิยมในกลุ่มตัวแบบจากสื่อสูง	1	4377.86	4377.86	11.75**
ความคลาดเคลื่อน	247	92007.17	372.50	
ตัวแบบจากสื่อในกลุ่มค่านิยมต่ำ	1	7789.27	7789.27	20.91**
ตัวแบบจากสื่อในกลุ่มค่านิยมสูง	1	2173.23	2173.23	5.83*
ความคลาดเคลื่อน	247	92007.17	372.50	

* ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวที และตัวแบบจากสื่อมวลชน พบผลรวมกันของตัวแปรเมื่อตัวแปรหนึ่งคงที่ (simple main effect) คือ 1) บุตรเพศหญิงที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำและมีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีต่ำ จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำกว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำแต่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) บุตรเพศหญิงที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูง และมีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีสูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูงแต่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) บุตรเพศหญิงที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีต่ำและได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำ จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำกว่า บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีต่ำแต่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) บุตรเพศหญิงที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีสูง และได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่า บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีสูง แต่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า บุตรเพศหญิงบุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีไม่ว่าสูงหรือต่ำนั้น การได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุที่

แตกต่างกัน และขณะเดียวกันบุตรเพศหญิงที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนไม่ว่าสูงหรือตานั้น การที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทนที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุที่แตกต่างกันของบุตรเพศหญิง

3. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ โดยใช้ตัวแปรอิสระพร้อมกันทีละ 2 ตัว คือ การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแบบจากบิดามารดา

ตาราง 15 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ พิจารณาตามตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแบบจากบิดามารดา

การรับรู้ ความสามารถ	ตัวแบบจาก บิดามารดา	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
สูง	สูง	116	134.58	18.17
สูง	ต่ำ	44	128.30	16.51
ต่ำ	สูง	66	120.35	18.11
ต่ำ	ต่ำ	54	104.75	21.56

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงและได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูง เป็นกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำแต่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูง และกลุ่มที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทนต่ำแต่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำ ส่วนกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทนสูงแต่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำ

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ
พิจารณาตามตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแบบ
จากบิดามารดา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
การรับรู้ความสามารถฯ	1	21951.81	21951.81	63.34**
ตัวแบบจากบิดามารดา	1	7367.79	7367.79	21.26**
การรับรู้ X ตัวแบบจากบิดามารดา	1	1335.87	1335.87	3.86*
ความคลาดเคลื่อน	276	95647.85	346.55	
รวม	280			

* ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 16 เมื่อศึกษาผลร่วมกันระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแบบจากบิดามารดา ที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุและตัวแบบจากบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 3.86$) ซึ่งผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแบบจากบิดามารดา แตกต่างกัน เมื่อตัวแปรหนึ่งคงที่ ปรากฏผลดังตารางที่ 17

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุโดยพิจารณาตามตัวแปรอิสระทีละตัวแปร คือ ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแบบจากบิดามารดา ซึ่งพิจารณาในกลุ่มรวม ผลการวิเคราะห์พบว่า บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุน้อย (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 132.85) เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุน้อยกว่าบุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุน้อย (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 113.23) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดามาก (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 129.42) เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุน

บุพการีสูงอายุนสูงกว่าบุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาต่ำ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 115.32) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแบบจากบิดามารดา แตกต่างกัน เมื่อตัวแปรหนึ่งคงที่

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
การรับรู้ในกลุ่มตัวแบบบิดามารดาต่ำ	1	15212.57	15212.57	43.90**
การรับรู้ในกลุ่มตัวแบบบิดามารดาสูง	1	11675.19	11675.19	33.69**
ความคลาดเคลื่อน	276	95647.85	346.55	
ตัวแบบบิดามารดาในกลุ่มการรับรู้ต่ำ	1	5560.04	5560.04	16.04**
ตัวแบบบิดามารดาในกลุ่มการรับรู้สูง	1	7412.55	7412.55	21.39**
ความคลาดเคลื่อน	276	95647.85	346.55	

* ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแบบจากบิดามารดา พบผลรวมกันของตัวแปรเมื่อตัวแปรหนึ่งคงที่ (simple main effect) คือ 1) บุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาต่ำและมีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนต่ำ จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนต่ำกว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาต่ำแต่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) บุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูงและมีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนสูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนสูงกว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูงแต่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนต่ำ และได้รับตัวแบบจากบิดามารดาต่ำ จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนต่ำกว่า บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุน

ต่ำแต่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง และได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูง จะเป็นผู้มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่า บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง แต่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุไม่ว่าสูงหรือต่ำนั้น การได้รับตัวแบบจากบิดามารดาที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุที่แตกต่างกัน และขณะเดียวกันบุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาไม่ว่าสูงหรือต่ำนั้น การมีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุที่แตกต่างกันของบุตร

4. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ โดยใช้ตัวแปรอิสระพร้อมกันทีละ 2 ตัว คือ การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแบบจากสื่อมวลชน

ตาราง 18 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ พิจารณาตามตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแบบจากสื่อมวลชน

การรับรู้ความสามารถฯ	ตัวแบบจากสื่อมวลชน	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
สูง	สูง	98	135.08	17.17
สูง	ต่ำ	62	129.33	18.60
ต่ำ	สูง	50	120.96	17.68
ต่ำ	ต่ำ	70	107.87	21.83

จากตาราง 18 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงและได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูง เป็นกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุน

บุพการีสูงอายุดำและได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำ และกลุ่มที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวทีสูงแต่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำ ส่วนกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวทีต่ำแต่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูง

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนิติพิจารณาดำตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนิติ และตัวแบบจากสื่อมวลชน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
การรับรู้ความสามารถ	1	20872.43	20872.43	58.85**
ตัวแบบจากสื่อมวลชน	1	5855.75	5855.75	16.51**
การรับรู้ X ตัวแบบจากสื่อมวลชน	1	885.53	885.53	2.50
ความคลาดเคลื่อน	276	97886.86	354.66	
รวม	280			

** คำนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 19 เมื่อศึกษาผลรวมกันระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนิติ และตัวแบบจากสื่อมวลชน ที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนิติพบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนิติและตัวแบบจากสื่อมวลชน แต่พบว่า บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนิติสูง (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 132.85) จะมีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนิติสูงกว่าบุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนิติต่ำ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 113.23) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังพบว่าบุตรที่ได้รับการเป็นตัวแบบจากสื่อมวลชนมาก (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 130.31) จะมีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนิติสูงกว่าบุตรที่ได้รับการเป็นตัวแบบจากสื่อมวลชนน้อย (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 117.95) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านลักษณะทางจิตด้านสภาพแวดล้อม และด้านชีวิตสังคม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร ในครั้งนี้สามารถสรุปขั้นตอนและผลของการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

สังเขปจุดมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร กับปัจจัยด้านลักษณะทางจิต และด้านสภาพแวดล้อม
2. เพื่อค้นหาตัวแปรที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรที่มีปัจจัยด้านชีวิตสังคมต่างกัน
4. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านลักษณะทางจิต และด้านสภาพแวดล้อม ที่มีต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร

สมมติฐานของการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและรายงานการวิจัย สามารถตั้งสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

1. การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ คำนิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเทวี ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ
2. การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ คำนิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเทวี ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุได้ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย
3. บุตรที่มีความแตกต่างกันทางด้านเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุแตกต่างกัน
4. บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเทวีมาก และได้รับตัวแบบจากบิดามารดามาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีลักษณะตรงข้าม

5. บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวทิตามาก และได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนมาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีลักษณะตรงข้าม

6. บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง และได้รับตัวแบบจากบิดามารดามาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีลักษณะตรงข้าม

7. บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง และได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนมาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีลักษณะตรงข้าม

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้มาจากประชากรครู/อาจารย์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่มีขนาดใหญ่ (นักเรียนมากกว่า 1,500 คนขึ้นไป ตามเกณฑ์ของกระทรวง ศึกษาธิการ) ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งชายและหญิง ที่มีอายุระหว่าง 30-50 ปี ที่อาศัยอยู่กับบิดาและ/หรือมารดาที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยใช้วิธีการสุ่มเขต และเลือกอาจารย์ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ จำนวน 280 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร แบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ
2. ตัวแปรลักษณะทางจิต คือ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวทิต และการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ
3. ตัวแปรสภาพแวดล้อม คือ ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน
4. ตัวแปรชีวสังคม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และรายได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามทฤษฎีทางจิตวิทยา และสังคมวิทยา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา แบ่งเป็น 6 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามด้านชีวสังคม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ ระดับการศึกษา และรายได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ จำนวน 28 ข้อคำถาม มีค่าความเชื่อมั่น .9179

ตอนที่ 3 แบบสอบถามค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวที ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ จำนวน 26 ข้อคำถาม มีค่าความเชื่อมั่น .9120

ตอนที่ 4 แบบสอบถามตัวแบบจากบิดามารดา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ จำนวน 24 ข้อคำถาม มีค่าความเชื่อมั่น .9590

ตอนที่ 5 แบบสอบถามตัวแบบจากสื่อมวลชน ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ จำนวน 28 ข้อคำถาม มีค่าความเชื่อมั่น .9628

ตอนที่ 6 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาสูงอายุ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ จำนวน 21 ข้อคำถาม มีค่าความเชื่อมั่น .9166

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการศึกษาคุณสมบัติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง
2. หาค่าความสัมพันธ์
 - 1) หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation)

เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

- 2) วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2
3. เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างดังนี้

1) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

2) เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ระหว่างระดับการศึกษา และรายได้ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Analysis of Variance) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

4. วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two way Analysis of Variance) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 ,5 ,6 และ 7

การสรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถสรุปผลที่ได้ ดังต่อไปนี้

1. การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ เป็นตัวแปรที่สำคัญที่สามารถทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุในกลุ่มรวมได้สูงที่สุด รองลงมาคือ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที ตัวแบบจากสื่อมวลชน และตัวแบบจากบิดามารดา โดยร่วมกันทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรได้ร้อยละ 36.4

3. บุตรที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่าบุตรเพศหญิงมีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมากกว่าบุตรเพศชาย บุตรที่มีระดับการศึกษาและรายได้ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุไม่แตกต่างกัน

4. พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านลักษณะทางจิตกับด้านสภาพแวดล้อม กล่าวคือ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีมีปฏิสัมพันธ์กับการเป็นตัวแบบจากสื่อมวลชน พบผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มเพศหญิง โดยผลของปฏิสัมพันธ์ที่พบ คือ 1) บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำและมีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีต่ำ จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำกว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำแต่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูงและมีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีสูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูงแต่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีต่ำและได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำ จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำกว่า บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีต่ำแต่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีสูง และได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่า บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีสูง แต่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ยังพบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ มีกับตัวแบบจากสื่อมวลชน พบผลในกลุ่มรวม โดยผลของปฏิสัมพันธ์ที่พบ คือ 1) บุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาต่ำและมีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำ จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำกว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดา

ต่ำแต่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) บุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูงและมีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูงแต่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำและได้รับตัวแบบจากบิดามารดาต่ำ จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำกว่า บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำแต่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง และได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่า บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงแต่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการวิเคราะห์ผลย่อย (main effects) มีดังนี้

4.1 บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวทีสูง มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวทีต่ำ

4.2 บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำ

4.3 บุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดามาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาน้อย

4.4 บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนมาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนน้อย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการประมวลแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้ข้อสรุปที่สามารถนำมาใช้ในการอภิปรายผลตามสมมติฐานทั้ง 7 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การสรุปผลและการอภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 1

ในการตอบจุดมุ่งหมายข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร กับปัจจัยด้านลักษณะทางจิต และด้านสภาพแวดล้อม ในการตอบสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า "การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ค่านิยมในเรื่องความ

กตัญญูทเวที ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ พบว่า ผลการวิจัยที่ค้นพบสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ คำนิยมในเรื่องความกตัญญูทเวที ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การที่ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุในระดับสูงที่สุด โดยพบว่ามีค่าความสัมพันธ์ เท่ากับ .55 ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive theory) ของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Aldert Bandura) ที่แบนดูราเชื่อว่าการรับรู้ความสามารถของตนมีความสำคัญและมีผลต่อการกระทำของบุคคล บุคคลสองคนอาจมีความสามารถไม่แตกต่างกัน แต่อาจแสดงออกในคุณภาพที่แตกต่างกันได้ถ้าพบว่าคนสองคนนี้มีการรับรู้ความสามารถที่แตกต่างกัน ในคนคนเดียวก็เช่นกัน ถ้ารับรู้ความสามารถของตนในแต่ละสภาพ การณ์แตกต่างกัน ก็อาจจะแสดงพฤติกรรมออกมาได้แตกต่างกัน ถ้าบุคคลมีความเชื่อว่าตนมีความสามารถ บุคคลนั้นก็จะแสดงออกถึงความสามารถนั้นออกมา บุคคลที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถจะมีความอดทน อุสาหะ ไม่ท้อถอยง่าย และประสบความสำเร็จในที่สุด (ประทีป จินฉ. 2539 : 6 ; อ้างอิงจาก Evans. 1989) ดังผลการวิจัยตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนกับพฤติกรรมอื่นๆก็พบความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมที่ทำการศึกษา อาทิ งานวิจัยของมณีรัตน์ จริยะประสพโชค (2536) ที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกของการรับรู้ความสามารถของตนต่อการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคเอดส์กับการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคเอดส์ รวมทั้งในงานวิจัยของศรีสุดา เจริญวงศ์วิวัฒน์ (2538) ที่พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย จากการศึกษาวิจัยดังที่กล่าวไปแล้วนั้นจึงสามารถสนับสนุนได้ว่าการรับรู้ความสามารถของตนมีความสัมพันธ์กับการแสดงออกถึงพฤติกรรมต่างๆของบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับที่พบผลในงานวิจัยนี้

ด้านค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทเวทีนั้น พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน โดยพบว่ามีค่าความสัมพันธ์ เท่ากับ .41 ทั้งนี้ การที่ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทเวทีมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนั้น อาจเนื่องมาจากการที่สังคมไทยเป็นสังคมที่มีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ อิทธิพลของหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่ให้ความสำคัญต่อความเคารพนับถือบิดามารดาได้ช่วยหล่อหลอมจิตใจคนไทยให้มีความผูกพันและยกย่องนับถือบิดามารดาในระดับที่ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับค่านิยมในเรื่องเดียวกันนี้กับประเทศในซีกโลกตะวันตก (ศิริวรรณ ศิริบุญ. 2535) โดยจากผลการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับค่านิยมของคนไทยนั้นพบว่า ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทเวทียังคงมีความ

สำคัญอยู่ในสังคมไทย (สุนทรี โคมิน และสนธิ สมักรการ . 2522 และ เกษม เกษมนุกิจกุล. 2534) ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของค่านิยมกับการเกิดพฤติกรรมนั้น ในงานวิจัยของสุกานดา นิยมทองคำ (2535) พบว่า ค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .153$) จึงอาจกล่าวได้ว่า การที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมใดๆออกไปนั้น สะท้อนถึงค่านิยมที่ช่วยชี้นำในการดำเนินชีวิตของบุคคลนั้นๆได้ ค่านิยมจะทำหน้าที่เป็นเครื่องกำหนดหรือเครื่องตัดสินใจแก่บุคคลในการตัดสินใจ จึงลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตของบุคคลไปได้ รวมทั้งทำหน้าที่เป็นแผนชีวิต (Blueprint) ให้แก่บุคคล โดยที่ค่านิยมทั้งหมดที่บุคคลยึดถืออยู่จะช่วยบอกให้บุคคลทราบว่า ควรจะดำเนินชีวิตไปเช่นไร และยังทำหน้าที่เป็นเครื่องคุ้มกันมิให้บุคคลประพฤตินอกระเบียบของสังคม หรือทำหน้าที่ด้านการควบคุมพฤติกรรมของบุคคล (เพ็ญแข ประจันปัจฉีก และอ้อมเดือน สดมณี. 2529 ; อ้างอิงจาก Rokeach. 1973) เช่นเดียวกับบุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวทีย่อมมีความเชื่อในวิธีปฏิบัติหรือเป้าหมายแห่งการดำรงชีวิตในเรื่องการรับรู้บุญคุณของบิดามารดาที่มีต่อบุตร และการตอบแทนบุญคุณของบิดามารดาเป็นสิ่งที่บุคคลยึดเป็นหลักประจำใจเพื่อช่วยในการตัดสินใจในการเลือกกระทำพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุน บุพการีสูงอายุ และเมื่อกระทำแล้วตนเองมีความสุขและสังคมนิยมยกย่องว่าถูกต้อง บุตรผู้นั้นย่อมแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุได้ต่อไป

นอกจากตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุและค่านิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวทียังเป็นตัวแปรทางด้านลักษณะทางจิตที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุแล้ว ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อม 2 ตัวแปร คือ ตัวแบบจากสื่อมวลชน และตัวแบบจากบิดามารดาก็มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .30$ และ $.28$ ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแบบจากสื่อมวลชนกับการเกิดพฤติกรรมต่างๆที่ทำการศึกษา ดังผลการวิจัยของ วิไลรัตน์ แสงวณิช (2542) พบผลที่สอดคล้องกันว่า พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารการออกกำลังกายและกีฬา กับพฤติกรรมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคเหนือ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ชนาธิป วิทาโน (2546) ก็พบผลว่า การเปิดรับสื่อโฆษณาของเครื่องดื่มน้ำนมข้าวยาคุในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับการจดจำสื่อโฆษณาของเครื่องดื่มน้ำนมข้าวยาคุในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า การจดจำสื่อโฆษณาของเครื่องดื่มน้ำนมข้าวยาคุในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มน้ำนมข้าวยาคุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นการที่สื่อมวลชนเป็นแบบอย่างในการเสนอข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกัพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวทียต่อบิดามารดาของบุคคล ย่อมเป็นตัวแบบให้บุคคลได้เกิดการเรียนรู้โดย

การสังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกไปของตัวแบบผ่านทางสื่อมวลชนประเภทต่างๆ และมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุได้

ส่วนตัวแบบจากบิดามารดาพบว่ามีความสัมพันธ์กับการแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนั้น พบผลวิจัยที่สอดคล้องกันของการได้รับตัวแบบจากบิดามารดากับการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่างๆ อาทิ งานวิจัยของลัดดาวลัย พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชววลลี (2524) พบว่า นักเรียนที่รายงานว่าได้รับการสั่งสอนและบิดามารดาทำตัวเป็นแบบอย่างให้เห็น มีคุณธรรมทางพุทธศาสนาห้าประการ (การอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจ หมายถึง การปฏิบัติตามคำสั่งสอนหรือปฏิบัติตามแบบอย่างของบิดามารดาเกี่ยวกับคุณธรรมทางพุทธศาสนาห้าประการ ได้แก่ การมีความกตัญญูกตเวทิตา ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อ การยึดบาปบุญ และการเคารพต่อผู้อาวุโส) ในปริมาณมากเป็นผู้ที่มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจสูงกว่านักเรียนที่มีลักษณะตรงข้าม รวมไปถึงงานวิจัยของ ชนานันท์ นิยมกุล (2546) ที่พบผลการวิจัยว่า ความตั้งใจจะประพฤติตนตามหลักสัปปริสธรรมของบุตรวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความประพฤติตามหลักสัปปริสธรรมของบิดาตามการรับรู้ของบุตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้พบผลการวิจัยที่สอดคล้องกันคือ อากา จัวยโต และดวงเดือน พันธุมนาวัน (2533 : 47) พบว่า การเป็นตัวแบบทางพุทธของมารดาสามารถทำนายความตั้งใจปฏิบัติกิจของสงฆ์ ได้ร้อยละ 19.74 ร่วมกับตัวแปรทางชีวสังคม 4 ตัวแปร โดยการมีมารดาเป็นแบบอย่างทางพุทธเป็นตัวแปรที่เข้าสู่การทำนายเป็นตัวแปรอันดับแรก ทั้งนี้การเป็นตัวแบบ เป็นลักษณะที่บิดามารดาแสดงพฤติกรรมต่างๆออกมาและมีอิทธิพลให้บุคคลได้รู้ได้เห็น ซึ่งบุคคลอาจเลียนแบบบุคลิภาพและพฤติกรรมตามที่บิดามารดาต้องการหรือไม่ต้องการให้มีในตัวบุคคลได้ พฤติกรรมที่บิดามารดาแสดงออกจึงมีผลต่อการปลูกฝังพฤติกรรมให้แก่บุคคล เพราะบุคคล จะเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆด้วยการเลียนแบบการกระทำของบิดามารดาได้ง่ายกว่าคำพูดที่ใช้อบรมสั่งสอน และเมื่อบุคคลได้พบเห็นหรือได้แสดงพฤติกรรมเหล่านั้นบ่อยครั้งเข้า ก็จะเกิดเป็นความเคยชินที่จะทำเป็นนิสัย (เกษม เกษมนุกิจกุล. 2535 : 27) ดังนั้นการที่บิดามารดาเป็นตัวแบบในการแสดงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นผู้มี ความกตัญญูกตเวทิตต่อบิดามารดาของตน ย่อมเป็นตัวแบบให้บุตรได้เกิดการ เรียนรู้โดยการสังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกไปของตัวแบบ และสามารถแสดงพฤติกรรมนั้นๆได้ต่อไป

การสรุปผลและการอภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 2

ในการตอบจุดมุ่งหมายข้อที่ 2 คือ เพื่อค้นหาตัวแปรที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร ในการตอบสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า "การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ คำนึงถึงในเรื่องความกตัญญูกตเวทิตา ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุได้ ทั้งในกลุ่มรวม

และกลุ่มย่อย" พบว่า ผลการวิจัยที่ค้นพบสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทนที่ ตัวแบบจากบิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน สามารถทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุได้

จากผลการวิจัย พบว่า ในกลุ่มรวมการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงสุด ($\beta = .40$) และตัวแปรที่สำคัญที่เข้าสมการทำนายรองลงมาคือ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทนที่ ตัวแบบจากสื่อมวลชนและตัวแบบจากบิดามารดา ($\beta = .17, .11$ และ $.11$ ตามลำดับ) โดยตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุได้ร้อยละ 36.4 และเมื่อพิจารณาในกลุ่มย่อย พบว่า ในกลุ่มเพศชาย ตัวแบบจากสื่อมวลชน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงสุด ($\beta = .38$) ในเพศหญิง การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงสุด ($\beta = .46$) ในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำ ปานกลาง สูง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงสุดตัวเดียวกันคือ การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ($\beta = .52, .43$ และ $.44$ ตามลำดับ) และในส่วนของรายได้ พบว่า รายได้ต่ำกว่า 7,000 บาท, 7,001-13,000 บาท, และ 13,001-20,000 บาท มีตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุได้สูงสุดตัวเดียวกันคือ การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ($\beta = .67, .40$ และ $.53$ ตามลำดับ)

จากผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุเป็นตัวแปรที่มีอำนาจในการทำนายสูงที่สุดทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย (ยกเว้นกลุ่มเพศชาย) ซึ่งผลดังกล่าวสามารถอธิบายและสนับสนุนผลการวิจัย ได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตน มีความสำคัญและมีผลต่อการกระทำของบุคคล ถ้าบุคคลมีความเชื่อว่าตนมีความสามารถ บุคคลนั้นก็จะแสดงออกถึงความสามารถนั้นออกมา บุคคลที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถจะมีความอดทน อุตสาหะ ไม่ท้อถอย และสามารถประสบความสำเร็จได้ในที่สุด (ประทีป จินฺ, 2539 : 6 ; อ้างอิงจาก Evans, 1989) ทั้งนี้จากการศึกษาตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนกับพฤติกรรมอื่นๆก็พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนสามารถทำนายพฤติกรรมต่างๆได้ ดังงานวิจัยที่สนับสนุนผลดังกล่าว อาทิ งานวิจัยของมณีรัตน์ จริยะประสพโชค (2536) ที่พบความสัมพันธ์ของการรับรู้ความสามารถของตนต่อการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคเอดส์กับการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคเอดส์ รวมทั้งในงานวิจัยของศรีสุดา เจริญวงศ์วิวัฒน์ (2538) ที่พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย นอกจากนี้ กรรณิกา ศิลปพรหมมาศ (2547) พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนต่อพฤติกรรมการพยาบาลจิตเวชที่มีจริยธรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการพยาบาลจิต

เพศที่มีจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ใน 2 ด้าน คือ พฤติกรรมการพยาบาลตามกระบวนการพยาบาล ($r = .50$) และพฤติกรรมการพยาบาลที่เคารพสิทธิผู้ป่วย ($r = .55$)

จากการศึกษาวิจัยดังที่กล่าวไปแล้วนั้น จึงเป็นการสนับสนุนข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยเป็นอย่างดีถึงความสามารถในการทำนายของการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการแสดงพฤติกรรมต่างๆ รวมทั้งการรับรู้ความสามารถของตนเองในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ กล่าวคือ ผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะมีการตัดสินใจว่าตนมีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมต่างๆ ได้สำเร็จลุล่วงมากกว่าผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ ดังนั้นจึงสามารถทำนายได้ว่า บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงจะมีการตัดสินใจว่าตนเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุได้สูงกว่าบุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำ

การสรุปผลและการอภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 3

ในการตอบจุดมุ่งหมายข้อที่ 3 คือ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรที่มีปัจจัยด้านชีวิตสังคมแตกต่างกัน โดยสมมติฐานข้อที่ 3 กล่าวว่า “ บุตรที่มีความแตกต่างกันทางด้านเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุแตกต่างกัน ”

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน พบว่า ผลการวิจัยที่ค้นพบสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เพียงบางส่วน กล่าวคือ พบผลความแตกต่างในบุตรที่มีเพศต่างกันจะมีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ไม่พบผลความแตกต่างของพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุในบุตรที่มีระดับการศึกษาและรายได้ที่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกันไม่ได้ทำให้พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุแตกต่างกันออกไป จะมีเพียงเพศที่แตกต่างกันเท่านั้นที่มีผลต่อความแตกต่างของการแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากผลของการปลูกฝังค่านิยมและการอบรมสั่งสอนของสังคมให้ระเบียบของสังคม (socialization) ซึ่งในสังคมไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน ยังคงมีความเกี่ยวเนื่องและสอดคล้องต่อกันโดยตลอด โดยค่านิยมและระเบียบสังคมที่คนไทยในอดีตและปัจจุบันยอมรับ และยกย่องว่าเหมาะสมที่คนไทยจะยึดถือเป็นหลักหรือแนวทางปฏิบัติในการดำเนินชีวิตทางสังคมร่วมกันคือ การยึดถือระบบอาวุโส (seniority) เป็นหลักเกณฑ์ในการดำเนินชีวิต คนไทยจะถูกอบรมสั่งสอนมาตั้งแต่เยาว์วัยให้มีความเคารพนับถือและเชื่อฟังผู้ที่มีอายุสูงกว่า ผู้สูงอายุได้ถูกจัดให้อยู่ในประเภทของบุพชนบุคคลที่จะต้องได้รับความเคารพและความนับถือจากสมาชิกของสังคมที่อ่อนอาวุโสกว่า โดยเฉพาะบิดามารดานั้นจะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มบุคคลที่จะต้องได้รับความนับถืออย่างยิ่งจากบุตรธิดา (ศิริวรรณ ศิริบุญ, 2535) ซึ่งการปลูกฝังและ

อบรมให้บุคคลรู้ระเบียบของสังคมในเรื่องความกตัญญูต่อนั้น เป็นการถ่ายทอดที่บุคคลได้รับทั้งจากครอบครัว และสังคมภายนอกอื่นๆ มาตั้งแต่วัยเด็ก ระดับการศึกษาและรายได้ที่แตกต่างกันจึงอาจไม่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร แม้จะพบว่าระดับการศึกษาที่สูงขึ้นจะเป็นที่มาของรายได้ที่สูงขึ้นของบุคคล และรายได้ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้บุตรได้ดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาสูงอายุ (ชลลดา ภักดีประพจน์, 2541) แต่จากการศึกษาของ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ (2541) พบผลจากการสอบถามทัศนคติของครอบครัวต่อเหตุผลของการอุปการะดูแลผู้สูงอายุ ว่า ครอบครัวไม่เห็นด้วยกับการที่บุคคลใดมีฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้ดีกว่าบุคคลอื่น บุคคลนั้นจึงต้องรับภาระในการดูแลผู้สูงอายุ แต่เห็นว่าเหตุผลที่สำคัญในการรับภาระดูแลผู้สูงอายุ ก็คือ ต้องการทำตามหน้าที่ที่บุตรหรือบุคคลในครอบครัวพึงกระทำ และการอุปการะดูแลผู้สูงอายุถือเป็นการทดแทนบุญคุณ ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณีของไทยที่ให้ความสำคัญกับการอุปการะดูแลผู้สูงอายุในระดับมาก

นอกจากนี้ผลที่พบจากการวิจัย แสดงให้เห็นว่า เพศชายและเพศหญิงมีการแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมาลินี วงษ์สิทธิ์ และศิริวรรณ ศิริบุญ (2541) ที่พบประเด็นที่น่าสนใจ ในการดูแลผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงและเพศชาย ในการรายงานเหตุผลของการให้การดูแลผู้สูงอายุ โดยในเพศชายมีแนวโน้มที่จะรายงานเหตุผลในการดูแลผู้สูงอายุว่าเป็นเรื่องของหน้าที่และเป็นเรื่องที่ได้รับการคาดหวังจากสังคมให้เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุหรือเป็นเรื่องของภาระหน้าที่ที่ผู้ดูแลที่เป็นชายหลีกเลี่ยงไม่ได้และจำเป็นต้องปฏิบัติตาม ในขณะที่ผู้ดูแลที่เป็นเพศหญิงจะรายงานว่าเป็นผู้สูงอายุเป็นพ่อแม่ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องดูแลและทดแทนคุณ ซึ่งมักจะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกและความผูกพันที่มีต่อบุพการีและการได้รับการอบรมหรือถ่ายทอดจากสังคมในเรื่องของความกตัญญูรู้คุณและการทดแทนบุญคุณบิดามารดา ซึ่งความแตกต่างของเหตุผลที่พบอาจมีผลต่อการแสดงออกถึงการให้การดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาที่แตกต่างกันได้ และเมื่อพิจารณาถึงความคาดหวังของมารดาในการได้รับการเกื้อหนุนในด้านต่างๆ จากบุตรนั้น ก็พบว่า สตรีส่วนใหญ่คาดหวังการเกื้อหนุนจากบุตรสาวมากกว่าบุตรชายอย่างชัดเจน ในความคาดหวังด้านที่อยู่อาศัย ด้านการดูแลยามเจ็บป่วย และด้านการเงิน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัฒนธรรมไทยมักให้บุตรชายเป็นผู้สืบสกุลและทำงานหาเงินมาจุนเจือครอบครัว ในขณะที่บุตรสาวจะเป็นผู้อยู่บ้านช่วยเหลืองานบ้านและคอยเลี้ยงดูบิดามารดาในยามแก่ชรา (สุนันทา ศรีศิริ, 2541 : 57) นอกจากนี้คนไทยมีแนวโน้มที่จะพักอาศัยอยู่ร่วมกับบุตรสาวและ/หรือครอบครัวของบุตรสาวที่สมรสแล้วซึ่งได้แก่บุตรเขย และหลาน (ลูกของบุตรสาว) เป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง (Bhassorn Llimanonda, 1990) ทั้งนี้เป็นเพราะบุตรสาวมักจะมีความใกล้ชิดกับบิดามารดามากกว่าบุตรชาย ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลบ้าน ดูแลสมาชิกในครอบครัวและผู้สูงอายุ รวมทั้งรับภาระการทำงานบ้านแทนผู้สูงอายุ (มาลินี วงษ์สิทธิ์ และ

ศิริวรรณ ศิริบุญ. 2541 ; อ้างอิงจาก Malinee Wongsith. 1996 ; Siriwan Siriboon. 1996) ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทั้งในเรื่องของหน้าที่ของบุตรในการดูแลบิดามารดา การทดแทนบุญคุณบิดามารดา หรือในเรื่องความคาดหวังทั้งจากบิดามารดาเองและจากสังคมในการได้รับการดูแลจากบุตร ย่อมเกิดความแตกต่างกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงในการให้การดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาสูงอายุ ดังที่พบผลดังงานวิจัย

การสรุปผลและการอภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 4

ในการตอบจุดมุ่งหมายข้อที่ 4 คือ เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านลักษณะทางจิตและด้านสภาพแวดล้อม ที่มีต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร โดยสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ว่า " บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีมาก และได้รับตัวแบบจากบิดามารดามาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีลักษณะตรงข้าม " พบว่า ผลการวิจัยที่ค้นพบไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุไม่ได้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสองตัวแปรพร้อมกัน คือ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที และตัวแบบจากบิดามารดา กล่าวคือ บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีมากและได้รับตัวแบบจากบิดามารดามาก ไม่ได้มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่า บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวติน้อยและได้รับตัวแบบจากบิดามารดาน้อย และเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่ละตัวแปรพบว่า พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัวแปรอย่างชัดเจน กล่าวคือ บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีมาก จะมีพฤติกรรมในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวติน้อย ในกลุ่มรวม และบุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดามาก จะเป็นบุตรที่มีพฤติกรรมในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรได้รับตัวแบบจากบิดามารดาน้อย ในกลุ่มรวม

ผลการวิจัยดังกล่าวไม่สนับสนุนอิทธิพลร่วมของตัวแปรอิสระสองตัวแปร แต่สนับสนุนอิทธิพลของตัวแปรแต่ละตัวต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ กล่าวคือค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร ซึ่งพบว่ามีผลสอดคล้องกันคือ การวิจัยในส่วนของทฤษฎีการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นที่พบว่า ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ โดยเป็นตัวแปรสำคัญที่เข้าสมการทำนายเป็นลำดับที่ 2 ในกลุ่มรวม ($\beta = .17$) และในกลุ่มย่อยอีก 3 กลุ่มคือ กลุ่มเพศหญิง กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และกลุ่มที่มีรายได้ 7,001-13,000 บาท ($\beta = .22$ เท่ากันในทุกกลุ่ม) จากผลดังกล่าวทำให้ทราบถึงอิทธิพลของค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวทีที่มีต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร ซึ่งในเรื่องของค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนั้น พบ

ความสอดคล้องกันในการศึกษาของสุกานดา นิมทองคำ (2535) ที่พบว่า ค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.153$) และสามารถทำนายพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมได้ 2.33% จากผลดังกล่าวแสดงถึงความสามารถในการทำนายหรือความมีอิทธิพลของค่านิยมที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีมาก ย่อมมีพฤติกรรมในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนสูงกว่าบุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีน้อย

ด้านตัวแบบจากบิดามารดาที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรนั้น พบความสอดคล้องกันในผลการวิจัยในส่วนของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นพบว่า ตัวแบบจากบิดามารดามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ โดยเป็นตัวแปรที่เข้าสมการทำนายเป็นลำดับที่ 3 ในกลุ่มรวม ($\beta = .11$) และในกลุ่มย่อยอีก 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเพศหญิง ($\beta = .15$) กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และกลุ่มที่มีรายได้ 7,001-13,000 บาท ($\beta = .14$ และ $.19$) จากผลดังกล่าวทำให้ทราบถึงอิทธิพลของตัวแบบจากบิดามารดาที่มีต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร ซึ่งในเรื่องของตัวแบบจากบิดามารดาต่อพฤติกรรมทางพุทธศาสนานั้น พบความสอดคล้องกันในงานวิจัยของ ฉกาจ ช่วยโต และดวงเดือน พันธมนาวิน (2533 : 47) ที่ศึกษาการเป็นตัวแบบทางพุทธของมารดากับการบวชในพุทธศาสนาของชายไทย โดยพบว่า การเป็นตัวแบบทางพุทธของมารดาสามารถทำนายความตั้งใจปฏิบัติกิจของสงฆ์ ได้ร้อยละ 19.74 ร่วมกับตัวแปรทางชีวสังคม 4 ตัวแปร โดยการมีมารดาเป็นแบบอย่างทางพุทธเป็นตัวแปรที่เข้าสู่การทำนายเป็นตัวแปรอันดับแรก ดังนั้น การที่บิดามารดาเป็นตัวแบบในการแสดงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นผู้มีเมตตาตต่อกตัญญูต่เวทีต่อบิดามารดาของตน ย่อมเป็นตัวแบบให้บุตรได้เกิดการเรียนรู้โดยการสังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกไปของตัวแบบ และสามารถแสดงพฤติกรรมนั้นๆได้ต่อไป จึงอาจกล่าวได้ว่า บุตรที่ได้รับการเป็นตัวแบบจากบิดามารดามาก จะมีพฤติกรรมในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนสูงกว่าบุตรที่ได้รับการเป็นตัวแบบจากบิดามารดาน้อย

การสรุปผลและการอภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 5

ในการตอบจุดมุ่งหมายข้อที่ 4 คือ เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านลักษณะทางจิตและด้านสภาพแวดล้อม ที่มีต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร โดยสมมติฐานข้อที่ 5 ที่ว่า “ บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีมาก และได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนมาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนสูงกว่าบุตรที่มีลักษณะตรงข้าม ” พบว่า ผลการวิจัยที่ค้นพบสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ พฤติกรรมในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทั้งสองตัว อย่างเชื่อมั่นได้ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มเพศหญิง เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรม

ในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมำทำการเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า คือ 1) บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำและมีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที่ต่ำ จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุดำกว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำแต่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที่สูง 2) บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูงและมีค่านิยมในเรื่อง ความกตัญญูตเวที่สูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุดำกว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูงแต่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที่ต่ำ 3) บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที่ต่ำและได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำ จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุดำกว่า บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที่ต่ำแต่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูง และ 4) บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที่สูง และได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุดำกว่า บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที่สูง แต่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนต่ำ

จากผลการวิจัยที่พบปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างค่านิยมในเรื่องความกตัญญูตเวที่ และตัวแบบจากสื่อมวลชน ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มเพศหญิงนั้น อาจเนื่องมาจากกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมที่บุคคลได้รับจากตัวแทนการถ่ายทอดทางสังคม ที่หล่อหลอมให้บุคคลมีคุณสมบัติตามที่สังคมต้องการ สังคมโดยรวมประกอบด้วยกลุ่มทางสังคมหลายๆ กลุ่มที่มีส่วนในการขัดเกลาบุคคล เช่น พ่อแม่ ครู เพื่อน สื่อมวลชน ชุมชนที่บุคคลอาศัยอยู่ เป็นต้น โดยกลุ่มต่างๆ เหล่านี้ จะแสดงอิทธิพลในวิถีทางต่างกันและต่างเวลากัน อาจกล่าวได้ว่า ตัวแทนการถ่ายทอดแต่ละกลุ่มมีบทบาทหน้าที่เฉพาะของตน ในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (Berns.1997 : 51)

ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่หล่อหลอมพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กมาตั้งแต่แรก เกิดจนถึงวัยผู้ใหญ่ การที่บุคคลมีบุคลิกภาพและอุดมคติเฉพาะตัวเพราะครอบครัวให้การเรียนรู้ให้สิ่งแวดล้อม ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ โดยบุคคลจะถูกอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดค่านิยมทางด้านศีลธรรมจริยธรรม คุณงามความดี การแยกแยะผิดชอบชั่วดีตามเกณฑ์มาตรฐานของสังคมจากครอบครัว ซึ่งนอกเหนือจากสถาบันทางครอบครัวที่เป็นสถาบันแรกที่ทำหน้าที่ดังกล่าวแล้ว สื่อมวลชนก็เป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดทางสังคมอีกรูปแบบหนึ่งให้กับบุคคลเช่นกัน เนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยีทางการสื่อสารพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว สื่อมวลชนได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของบุคคลและมีบทบาทในการถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรมมากขึ้น หน้าที่พื้นฐานของสื่อมวลชนคือการเลือกสรรและแพร่กระจายข่าวสารต่างๆ ให้สมาชิกในสังคมได้รับทราบ ข่าวสารเหล่านี้มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น ข่าวสารที่ให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ ข่าวสารที่มีลักษณะโน้มนำความคิดหรืออุดมการณ์ต่างๆ การโฆษณาชวนเชื่อ ข่าวสารที่มีลักษณะให้ ข้อมูลเกี่ยวกับปทัสถานทางสังคมหรือการตัดสินคุณค่าต่างๆ เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า สื่อมวลชนมีบทบาทคล้ายสถาบันการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง (งามตา วรินทร์านนท์, 2545 : 174) เพราะมีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ความคิดเห็น

ค่านิยม เจตคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆของคนในสังคม (วันเพ็ญ พิศาลพงษ์. 2540) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากโลกของเรามีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ สื่อมวลชนจึงเป็นเสมือนเสียงที่มีอิทธิพล (Authoritative Voice) ในขณะที่ยังมีอีกเสียงที่มีอิทธิพลลดลง นอกจากนั้นปัจจัยเรื่องเวลาก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ที่พบว่าในปัจจุบันคนเราใช้เวลาคลุกคลีกับสื่อมวลชนประเภทต่างๆมาก จนทำให้สื่อมวลชนเป็นตัวแทนของสังคม (Social Agent) ซึ่งมีอิทธิพลในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมเป็นอย่างมาก (เมตตา กฤตวิทย์. 2530) อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีเพิ่มมากขึ้นนี้ จึงมีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมของบุคคล กล่าวคือ เกิดการสร้างค่านิยม โดยการเรียนรู้ค่านิยมต่างๆ จากสื่อมวลชน อาทิ ค่านิยมในการสะสมทรัพย์สิน ค่านิยมในการดำเนินชีวิต หรือจะเป็นค่านิยมในเรื่องศีลธรรมจรรยา ทั้งนี้ สื่อมวลชนที่ดีจะเน้นการให้ข่าวสาร เพื่อกระตุ้นเตือนจริยธรรมในบุคคล อันก่อให้เกิดการปฏิบัติตามค่านิยมที่ตั้งงานั้น (เมตตา กฤตวิทย์. 2530) ดังที่พบอิทธิพลของสื่อมวลชนในการปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของบุคคลในงานวิจัยของบำรุง สุขพรรณ (2526) ที่พบว่าค่านิยมพื้นฐานและคุณธรรมที่นักเรียนนำไปใช้มากที่สุดจากการได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนต่างๆ คือ ค่านิยมในการแสดงความรักชาติและเทิดทูนศาสนาและพระมหากษัตริย์ รองลงมาคือ ค่านิยมเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ การประหยัดและการออม การมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย และการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา ทั้งนี้การที่สื่อมวลชนเป็นแม่แบบที่ดีในการเสนอข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับความกตัญญูต่เวทีด้วยการตอกย้ำในเรื่องการรับรู้บุญคุณของบิดามารดา และการตอบแทนบุญคุณของบิดามารดาผ่านทางสื่อมวลชนประเภทต่างๆย่อมทำให้บุคคลเกิดค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีได้ และเมื่อบุคคลมีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวที บุคคลย่อมมีความเชื่อในวิถีปฏิบัติหรือเป้าหมายแห่งการดำรงชีวิตในเรื่องการรับรู้บุญคุณของบิดามารดาที่มีต่อบุตร และการตอบแทนบุญคุณของบิดามารดา ซึ่งเป็นการกระทำที่สังคมนิยมยกย่องว่าถูกต้อง ทำแล้วตนเองมีความสุข บุตรผู้นั้นย่อมแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุได้ต่อไป

จากแนวคิดที่ใช้อธิบายปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวที และตัวแบบจากสื่อมวลชน จึงเป็นการยืนยันผลที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีมาก และได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนมาก ย่อมมีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีลักษณะตรงข้าม

การสรุปผลและการอภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 6

ในการตอบจุดมุ่งหมายข้อที่ 4 คือ เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านลักษณะทางจิตและด้านสภาพแวดล้อม ที่มีต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร โดยสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ว่า “ บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง และได้รับตัวแบบจากบิดามารดามาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีลักษณะตรงข้าม ” พบว่า ผลการวิจัยที่ค้นพบสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ พฤติกรรมในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทั้งสองตัว อย่างเชื่อมั่นได้ในกลุ่มรวม เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมารับเทียบรายคู่ พบว่า คือ 1) บุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาต่ำและมีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำ จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำกว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาต่ำแต่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง 2) บุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูงและมีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่า บุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูงแต่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำ 3) บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำและได้รับตัวแบบจากบิดามารดาต่ำ จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำกว่า บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำแต่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูง และ 4) บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง และได้รับตัวแบบจากบิดามารดาสูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่า บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง แต่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาต่ำ

จากผลการวิจัยที่พบปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแบบจากบิดามารดานั้น สามารถอธิบายผลที่ได้จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) (ประทีป จินฉี, 2540 ; อ้างอิงจาก Bandura, 1986) ที่กล่าวถึงทั้งในเรื่องของการเรียนรู้จากตัวแบบ และการรับรู้ความสามารถของตน ซึ่งใช้อธิบายได้ว่า

การเป็นตัวแบบ เป็นลักษณะที่บิดามารดาแสดงพฤติกรรมต่างๆออกมาและมีอิทธิพลให้บุคคลได้รู้ได้เห็น ซึ่งบุคคลอาจเลียนแบบบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่บิดามารดาต้องการหรือไม่ต้องการให้มีในตัวบุคคลได้ พฤติกรรมที่บิดามารดาแสดงออกจึงมีผลต่อการปลูกฝังพฤติกรรมให้แก่บุคคล โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ 4 กระบวนการ คือ การเอาใจใส่ การเก็บจำ การแสดงออก และสิ่งจูงใจ ซึ่งกระบวนการแรกจะไม่เกิดขึ้นถ้าบุคคลไม่สนใจในตัวแบบ บิดามารดาเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อบุคคล และเป็นผู้ใกล้ชิดกับบุคคลมากที่สุด พฤติกรรมต่างๆที่แสดงออกไปจึงเป็นสิ่งที่บุคคลเห็นได้บ่อยที่สุด เช่น การที่บิดามารดาแสดงพฤติกรรมดูแลเกื้อหนุนปู่ย่า/ตายายให้เห็นบ่อยครั้ง บุคคลก็จะรับรู้ถึงพฤติกรรมนั้น และ

จะเก็บจำพฤติกรรมเกี่ยวกับการดูแลเกื้อหนุนของบิดามารดาไว้ และเมื่อมีลักษณะเหตุการณ์เดียวกันเกิดขึ้นกับบุคคล เช่น เมื่อบุคคลได้อยู่ใกล้ชิดกับปู่ย่า/ตายาย หรือบิดามารดา บุคคลก็จะใช้ข้อมูล ย้อนกลับโดยการเทียบเคียงกับตัวแบบ และแสดงพฤติกรรมนั้นๆออกมา ซึ่งขึ้นอยู่กับสิ่งที่กระตุ้นจากภายนอกด้วย เช่น การได้รับคำชม การยกย่องสรรเสริญ เมื่อบุคคลได้แสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาของตน ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เกิดความภาคภูมิใจ ในที่สุดก็จะทำให้รู้สึกชอบ พอใจ และพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบิดามารดา จนกลายเป็นนิสัยต่อไป

การที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งออกมาได้นั้น บุคคลจะรับรู้ในความสามารถของตน และเรียนรู้ถึงผลลัพธ์ของการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ผลจากการรับรู้ความสามารถของตน และผลลัพธ์ของการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวอาจส่งผลกลับไปมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอื่นๆของบุคคลอีก นั่นคือการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมใดๆของบุคคลจะเกิดจากการรับรู้ความสามารถของตน ในเรื่องความสามารถของตนเองของบุคคลที่จะกระทำพฤติกรรมได้สำเร็จ เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ และการคาดการณ์ล่วงหน้าของบุคคลว่า ถ้าตนกระทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการอย่างแน่นอน (นุชนาถ ละกะมะณี. 2541 : 56-57 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1977 : 79, 1986 : 391, 1997 : 21-24) ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นสามารถพัฒนาหรือส่งเสริมได้จากการเห็นประสบการณ์ของผู้อื่น หรือการสังเกตเห็นตัวแบบประสบความสำเร็จจากการกระทำพฤติกรรม ทำให้บุคคลมีการรับรู้ว่าคุณเองก็มีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นๆ และส่งผลให้บุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้นได้ (นพรัตน์ ศรีแปดริ้ว. 2546 : 33-34 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1986 : 399-401) เช่นเดียวกับการที่บิดามารดาเป็นตัวแบบในการแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุให้บุตรได้เห็น ย่อมทำให้บุตรเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตบิดามารดาในสถานการณ์ที่ใช้แทนประสบการณ์ ทำให้บุตรเกิดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุเพิ่มขึ้นได้ ดังนั้นการที่บุตรคนใดมีการรับรู้ความสามารถของตนต่อการกระทำพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง บุตรผู้นั้นจะตัดสินใจว่าคุณมีความสามารถที่จะดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุได้ตามเจตนารมณ์ที่ตั้งใจไว้ และมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นสูงด้วยเช่นกัน

จากแนวคิดทฤษฎีที่ใช้อธิบายปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแบบจากบิดามารดา จึงเป็นการยืนยันผลที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง และได้รับตัวแบบจากบิดามารดามาก ย่อมมีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีลักษณะตรงข้าม

การสรุปผลและการอภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 7

ในการตอบจุดมุ่งหมายข้อที่ 4 คือ เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านลักษณะทางจิตและด้านสภาพแวดล้อม ที่มีต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร โดยสมมติฐานข้อที่ 7 กล่าวว่า " บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง และได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนมาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีลักษณะตรงข้าม "

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน พบว่า ผลการวิจัยที่ค้นพบไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุไม่ได้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสองตัวแปรพร้อมกัน คือ การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแบบจากสื่อมวลชน ในกลุ่มรวม และเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระทีละตัวแปร พบว่า พฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทีละตัวแปรอย่างชัดเจน กล่าวคือ บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง จะมีพฤติกรรมในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำ ในกลุ่มรวม และบุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนมาก จะเป็นบุตรที่มีพฤติกรรมในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนน้อย ในกลุ่มรวม

ผลการวิจัยดังกล่าวไม่สนับสนุนอิทธิพลร่วมของตัวแปรอิสระสองตัวแปร แต่สนับสนุนอิทธิพลของตัวแปรแต่ละตัวต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ กล่าวคือ การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร ซึ่งพบว่ามีความสอดคล้องกันคือ ผลของการวิจัยในส่วนของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นที่พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ โดยเป็นตัวแปรสำคัญที่เข้าสมการทำนายเป็นลำดับที่ 1 ในกลุ่มรวม ($\beta = .40$) และในกลุ่มย่อยอีก 7 กลุ่มคือ กลุ่มเพศหญิง ($\beta = .46$) กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างๆ คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ($\beta = .52, .43$ และ $.44$ ตามลำดับ) และกลุ่มที่มีรายได้ระดับต่างๆ คือ ต่ำกว่า 7,000 บาท, 7,001-13,000 บาท และ 13,001-20,000 บาท ($\beta = .67, .40$ และ $.53$ ตามลำดับ) จากผลดังกล่าวทำให้ทราบถึงอิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุที่มีต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร ซึ่งในเรื่องของการรับรู้ความสามารถของตนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอื่นๆนั้น ในงานวิจัยของรัชนิกร ประสาร (2547) พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนในการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงานของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .69$) และพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนในการทำงานเป็นตัวทำนายที่มีอิทธิพลสูงสุดในการทำนายประสิทธิภาพการทำงานของครู ($\beta = .69$) สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการทำงานของครูได้ร้อยละ 48.1 และในงานวิจัยของ

กรรณิกา ศิลปพรหมมาศ (2547) พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนต่อพฤติกรรมการพยาบาลจิตเวชที่มีจริยธรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการพยาบาลจิตเวชที่มีจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ใน 2 ด้าน คือ พฤติกรรมการพยาบาลตามกระบวนการพยาบาล ($r = .50$) และ พฤติกรรมการพยาบาลที่เคารพสิทธิผู้ป่วย ($r = .55$)

จากผลที่พบดังกล่าวจึงเป็นการยืนยันถึงความสามารถในการทำนายหรือความมีอิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนั้น จะมีพฤติกรรมในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนั้นสูงกว่าบุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนั้นต่ำ

ในส่วนของตัวแบบจากสื่อมวลชนที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรนั้น พบความสัมพันธ์กันในการวิจัยในส่วนของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นที่พบว่า ตัวแบบจากสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ โดยเป็นตัวแปรที่เข้าสมการทำนายเป็นลำดับที่ 3 ในกลุ่มรวม ($\beta = .11$) และพบว่าตัวแบบจากสื่อมวลชนเป็นตัวแปรที่เข้าสมการทำนายเพียงตัวเดียวในกลุ่มเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 14.5 ($\beta = .38$) จากผลดังกล่าวทำให้ทราบถึงอิทธิพลของตัวแบบจากสื่อมวลชนที่มีต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร ซึ่งในเรื่องของการได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้น พบผลสอดคล้องกันในงานวิจัยของ ชนาธิป วิทาโน (2546) ที่พบว่า การเปิดรับสื่อโฆษณาในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับการจดจำสื่อโฆษณาในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า การจดจำสื่อโฆษณาในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคของบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้การที่สื่อมวลชนเป็นแบบอย่างในการเสนอข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวทีต่อบิดามารดาของบุคคล ย่อมเป็นตัวแบบให้บุคคลได้เกิดการเรียนรู้โดยการสังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกไปของตัวแบบผ่านทางสื่อมวลชนประเภทต่างๆ จึงอาจกล่าวได้ว่า บุตรที่ได้รับการเป็นตัวแบบจากสื่อมวลชนมาก จะมีพฤติกรรมในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนั้นสูงกว่าบุตรที่ได้รับการเป็นตัวแบบจากสื่อมวลชนน้อย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

จากผลที่ได้รับจากการวิจัย สามารถนำผลที่ได้มาเสนอเป็นแนวทางในการนำไปใช้ประโยชน์ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง อาทิ เยาวชน ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งจากผลการวิจัยพบข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ คือ

1. จากผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ เป็นลักษณะทางจิตที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร และพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายรร่วมกับตัวแบบจากบิดามารดาส่งผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแบบจากบิดามารดา เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร ซึ่งการพัฒนาให้บุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุผ่านทางสถาบันครอบครัวนั้น มีวิธีการดังต่อไปนี้

1) บิดามารดาเป็นตัวแทนในการแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุให้บุตรได้เห็นอยู่เสมอ เช่น คอยดูแลใกล้ชิดเมื่อป่วย/ตายายไม่สบาย การพาบุตรไปเยี่ยมมู่ย่า/ตายาย เป็นต้น

2) บิดามารดาเปิดโอกาสให้บุตรได้แสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุน เช่น ให้บุตรได้มีส่วนร่วมในการดูแลมู่ย่า/ตายาย ดูแลเมื่อพ่อหรือแม่ไม่สบาย เป็นต้น

3) บิดามารดาให้คำชมเชยหรือแสดงท่าทางยินดีเมื่อบุตรแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุน เช่น การกล่าวคำชม หรือการกอดเพื่อแสดงความพอใจ

จากผลการวิจัยพบว่าบุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำ ถ้าได้รับตัวแบบจากบิดามารดามาก จะมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุที่สูงขึ้นได้ เช่นเดียวกับบุตรที่ได้รับตัวแบบจากบิดามารดาน้อย ถ้าได้รับการปลูกฝังให้มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมากขึ้น จะมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุที่สูงขึ้นได้

ทั้งนี้การพัฒนาบุคคลให้มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุนั้น ควรทำการปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กเพื่อให้เกิดเป็นความเคยชิน และติดเป็นนิสัยที่ดีตลอดไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ บิดามารดาจึงควรตระหนักถึงความสำคัญในการเป็นตัวแทนที่แสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาของตนให้บุตรได้เห็น และสามารถปฏิบัติตามได้ต่อไป

2. จากผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวที เป็นลักษณะทางจิตที่มีความสำคัญรองลงมา ในการพัฒนาค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวทีให้มีในตัวบุคคลนั้น สถาบันที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่เวที คือ ครอบครัว โรงเรียน สื่อมวลชน รวมทั้งรัฐบาล

สถาบันดังกล่าวควรตระหนักถึงความสำคัญ พร้อมกับส่งเสริมค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวที โดยเพิ่มการปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวให้เกิดในตัวเยาวชนมากขึ้น อาทิ

- ครอบครัว ควรเน้นการอบรมสั่งสอนและทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการรับรู้บุญคุณ และการตอบแทนบุญคุณของบิดามารดา และกล่าวสรรเสริญบุคคลที่มีความกตัญญูต่อบิดามารดา ให้บุตรได้ฟังเสมอๆ

- โรงเรียน ควรจัดกิจกรรมในวันพ่อ และวันแม่ โดยส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมดังกล่าว เช่น การจัดนิทรรศการ การพาพ่อและแม่มาเข้าร่วมในงาน โดยมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนได้สำนึกในบุญคุณของบิดามารดา และปฏิบัติตนเพื่อตอบแทนบุญคุณบิดามารดาได้ ทั้งนี้ทางโรงเรียนควรมีการมอบรางวัลให้กับเด็กที่มีความกตัญญูทวดเวทีต่อบิดามารดาของตน เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนคนอื่นๆต่อไป

- สื่อมวลชนแขนงต่างๆ อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ควรนำเสนอเน้นในเรื่องค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวทีผ่านทางสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ให้มากขึ้น เช่น เสนอละครที่เน้นความเป็นผู้มี ความกตัญญูทวดเวทีต่อบิดามารดา นำเสนอสารคดีสายใยครอบครัว และเสนอข่าวลูกกตัญญูที่เลี้ยงดูไม่ทอดทิ้งบิดามารดา เป็นต้น ทั้งนี้การเสนอตัวแบบต้องเป็นไปอย่างสม่าเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้บุคคลในสังคมเกิดการซึมซับและรับเอาค่านิยมนั้นมาปฏิบัติตามได้ต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่าบุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวทีต่ำ ถ้าได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนมาก จะมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุที่สูงขึ้น เช่นเดียวกับบุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนน้อย ถ้าปลูกฝังให้มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวทีที่สูงขึ้น จะมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุที่สูงขึ้นได้

- ภาครัฐบาล ควรเร่งผลักดันนโยบายต่างๆที่เอื้อต่อบุตรที่เลี้ยงดูบิดามารดา เช่น ผลักดันนโยบายเงินอุดหนุนหรือการลดภาษีแก่ผู้เลี้ยงดูบิดามารดาให้เกิดขึ้นจริง ผลักดันนโยบายการรักษาพยาบาลฟรีแก่ผู้สูงอายุเพื่อลดภาระของบุตร และให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น นอกจากนี้รัฐบาลควรส่งเสริมค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวทีให้เป็นค่านิยมที่มีคุณค่าและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในสังคมไทย เช่น การเพิ่มรางวัลลูกกตัญญูไปทั่วทุกสาขาอาชีพ มอบรางวัลให้สื่อที่เสนอข่าวดีเด่นในเรื่องความกตัญญูของบุคคล รวมทั้งส่งเสริมให้ในตำราเรียนมีการเน้นค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวทีที่บุตรพึงมีต่อบิดามารดาเพิ่มมากขึ้น

3. จากผลการวิจัยพบว่า บุตรที่เป็นเพศชายมีค่าเฉลี่ยในการแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำกว่าเพศหญิง ทั้งนี้ในการพัฒนาบุตรเพศชายให้มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุให้มากขึ้นนั้น ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีความสำคัญในการอบรมสั่งสอนบุคคล จึงควรเน้นการอบรมและปลูกฝังพฤติกรรมดังกล่าวกับบุตรที่เป็นเพศชายให้มากขึ้น โดยการพัฒนาการรับรู้ความ

สามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเทวี ตัวแบบจาก บิดามารดา และตัวแบบจากสื่อมวลชน โดยเฉพาะตัวแบบจากสื่อมวลชนพบว่าเป็นตัวแปรที่มีความสามารถในการทำนายพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุในบุตรเพศชายเพียงตัวเดียว ดังนั้น สื่อมวลชนจึงควรเสนอสื่อที่เกี่ยวข้องกับการแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาโดยเน้นตัวแสดงที่เป็นเพศชาย ในการแสดงการดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาในเรื่องต่างๆ รวมถึงการเลี้ยงดูบิดามารดาที่สูงอายุโดยบุตรเพศชายให้มีเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นตัวแบบให้บุตรเพศชายได้สังเกตและสามารถแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของตนได้ต่อไป

4. ควรมีการเผยแพร่ผลการวิจัยเรื่องนี้สู่สังคม โดยการ

- นำเสนอบทความเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาให้บุคคลมีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาสูงอายุแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ โรงเรียนในสังกัดต่างๆ มหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นต้น
- นำเสนอผ่านทางเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น
- จัดอบรมเยาวชนให้มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงขึ้น ด้วยการเข้าค่ายทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการี และค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเทวี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุแยกย่อยในแต่ละด้าน เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดที่บุตรได้ทำพฤติกรรมดังกล่าวตามความสำคัญในแต่ละด้าน
2. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากการวิจัยในครั้งนี้ เช่น ศึกษาตัวแปรในกลุ่มลักษณะทางพุทธศาสนาเพิ่มเติม เนื่องจากพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุเป็นหนึ่งในหลักคำสอนทางพุทธศาสนา
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเทวีที่มีต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร เนื่องจากค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเทวีเป็นค่านิยมหนึ่งที่มีความสำคัญและอยู่กับสังคมไทยมายาวนาน จึงควรศึกษารายละเอียดให้ลึกซึ้งมากขึ้น เพื่อให้ได้รายละเอียดของค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเทวีที่มีต่อพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น

4. ตัวแปรด้านชีวสังคมควรทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมเพื่อให้ได้รายละเอียดเฉพาะของบุคคลที่เพิ่มมากขึ้น อาทิ สถานภาพการสมรส อายุของบิดามารดา เป็นต้น

5. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ร่วมกับบิดามารดาและที่ไม่ได้อยู่ร่วมกับบิดามารดา ว่ามีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร นอกจากนี้ อาจศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเมืองและชนบทถึงความแตกต่างของการแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ

6. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มอาชีพอื่นๆ ถึงการแสดงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ นอกเหนือจากกลุ่มครู/อาจารย์ เช่น พนักงานบริษัทเอกชน ข้าราชการในสายงานต่างๆ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก จันทร์ขจร. (2532). **ธรรมเพื่อชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ห้างจำกัด พี เอ็น การพิมพ์.
- กรรณิกา ศิลปพรหมมาศ. (2547). **ปัจจัยด้านจิตลักษณะ และสถานการณ์ทางสังคมของพยาบาลวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพยาบาลจิตเวชที่มีจริยธรรม**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนานา.
- กรรณ ศรีสแสน. (2546). **ผลการใช้นำสือการดูแลตัวแบบ ต่อการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสามัคคีมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์)**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. อุดลำนานา.
- ก่อ สวัสดิพานิช. (2518). **วัยรุ่นกับค่านิยมและระบบศีลธรรม**. กรมสามัญศึกษา.
- ก่อ สวัสดิพานิช. (2519). **องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับค่านิยม. วัยรุ่นและการปรับปรุงบุคลิกภาพ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- กองวางแผนทรัพยากรมนุษย์. (2538). **การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย 2533 -2563**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- กองสุศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2542). **การรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพของประชาชน**. นนทบุรี : โรงพิมพ์กองสุศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- เกษม เกษมนุกิจกุล. (2535). **ค่านิยมจุดหมายปลายทางและค่านิยมวิถีปฏิบัติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษา ภูมิหลังทางครอบครัว และการถ่ายทอดค่านิยมที่แตกต่างกัน**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนานา.
- เกื้อ วงศ์บุญสิน, สุวณี สุรเสียงสังข์, จินตนา เพชรานนท์, ปรียา มิตรานนท์ และกิตติ ลิ้มสกุล. (2546). **การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย (พ.ศ.2543-2546) : ผลต่อการกำหนดทิศทางการนโยบายประชากรในอนาคต. เอกสารวิทยาลัยประชากร**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะทำงานพิจารณานโยบายและมาตรการหลักเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุ. (2535). **สาระสำคัญของนโยบายและมาตรการสำหรับผู้สูงอายุระยะยาว (พ.ศ. 2535-2554)**. กรุงเทพฯ .

- งามตา วรินทร์านนท์. (2536). **ลักษณะทางพุทธศาสนาและพฤติกรรมศาสตร์ของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร**. รายงานการวิจัยฉบับที่ 50. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- งามตา วรินทร์านนท์. (2545). การถ่ายทอดทางสังคมกับพัฒนาการของมนุษย์. **เอกสารคำสอน วป 581**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทร์เพ็ญ แสงเทียนฉาย จิราพร เกศพิชญวัฒนา ยุพิน อังสุโรจน์ และ Berit Ingersoll-Dayton. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างการช่วยเหลือเกื้อหนุนในครอบครัวกับความสุขทางใจของผู้สูงอายุไทย. **วารสารประชากรศาสตร์**. 17 (2).
- จิราพร เกศพิชญวัฒนา จันทร์เพ็ญ แสงเทียนฉาย ยุพิน อังสุโรจน์ และ Berit Ingersoll-Dayton. (2543). ความมีความสุขทางใจของผู้สูงอายุไทย : การศึกษาเชิงคุณภาพ. **วารสารสมาคมพฤติกรรมศาสตร์และเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ**. 1 (3).
- ฉกาจ ช่วยโต และดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2533). **ลักษณะจิตสังคมที่เกี่ยวกับการบวชในพุทธศาสนาของชายไทยในภาคใต้**. รายงานการวิจัยฉบับที่ 43. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชนาธิป วิทาโน. (2546). **การเปิดรับสื่อโฆษณา การจดจำ และพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่ม น้านมข้าวยาคู ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร**. ปรินูญานิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ชลลดา ภัคดีประพจน์. (2541). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางครอบครัวกับการได้รับการตอบสนองจากครอบครัวตามความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุในเขตเมือง กรุงเทพมหานคร**. วท.ม. (สาธาณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.
- ชานนท์ ณียกุล. (2546). **ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจจะประพฤติตนตามหลักสัปปริสธรรมของบุตรวัยรุ่นกับความประพฤติตามหลักสัปปริสธรรมของบิดาตามการรับรู้ของบุตร**. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- คุชฎี ดินเจิมศิริ. (2542). **ปัญหาและอุปสรรคในการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยสื่อวิทยุโทรทัศน์**. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ทรงศรี สนิททรัพย์. (2541). **ความต้องการ ความคาดหวัง และทัศนะของผู้บริโภคเกี่ยวกับศูนย์บริการผู้สูงอายุ**. **วารสารบริหารธุรกิจ**. 77 (ม.ค.-มี.ค.).

- นุชนาก สะกะมะณี. (2541). **ผลของการใช้โปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเอง ต่อความสามารถในการดำรงบทบาทมารดาครั้งแรกของมารดาหลังคลอด**. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (พยาบาลศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- นพรัตน์ ศรีแปดริ้ว. (2546). **ตัวแปรลักษณะทางจิต ลักษณะทางพุทธ และลักษณะทางสังคม ที่ใช้ในการจำแนกการเข้ารับการฝึกอบรมทางพุทธศาสนาของเยาวชนไทย**. ปริญญาานิพนธ์ วท.ม (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- นภาพร ขยอวรรณ และจอร์ห์น โนเดล. (2542). **การอยู่อาศัย และการเกื้อหนุนโดยครอบครัวของผู้สูงอายุไทย**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาพร ขยอวรรณ และจอร์ห์น โนเดล. (2539). **รายงานการสำรวจสภาวะผู้สูงอายุในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาพร ขยอวรรณ ศิริวรรณ ศิริบุญ และจอร์ห์น โนเดล. (2535). **ครอบครัวอุปถัมภ์กับขั้นตอนชีวิตของผู้สูงอายุและของบุตร**. กรุงเทพฯ : สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรลุ ศิริพานิช. (2538). ผู้สูงอายุ : ภาวะของใคร. **วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช**. 8 (3).
- บำรุง สุขพรรณ. (2526). **บทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่และปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อเยาวชนไทย**. กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประทีป จินี. (2539). **ผลของการเตือนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประทีป จินี. (2540). **วิชาการวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับพฤติกรรม**. เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเทือง ภูมิภักทาคม. (2540). **การปรับพฤติกรรม : ทฤษฎีและการประยุกต์**. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- ปรีชา วิหคโต. (2533). **การเรียนรู้และการปรับพฤติกรรม**. เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาและสังคมวิทยาพื้นฐานเพื่อการแนะแนว หน่วยที่ 13. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2536). **การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น**. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรรณิ บุญประกอบ วิลาศลักษณ์ ชิววัณลี และมนัส บุญประกอบ. (2547). กลยุทธ์สำหรับครอบครัวในการพัฒนาพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเด็กไทย. **บทความวิชาการสร้างสรรค์ เอกสารวิชาการ เนื่องในโอกาสครบรอบวันสถาปนา 49 ปี สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พระมหาจำเริญ รักษาภักดี. (2541). การศึกษาวิเคราะห์คำสอนในมงคลสูตรที่มีอิทธิพลต่อสังคมและวัฒนธรรมไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีมงคลที่ 11 การบำรุงมารดาและบิดา. พ.ศ. 31(212) (ก.ค.-ส.ค.).

พระสมชาย สุานวาทโธ. (2533). **มงคลชีวิต ฉบับธรรมทนายา เล่ม 1**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์นิวไวก์เด็กการพิมพ์.

พิษณุพร รุโจปการ. (2541). **บทบาทของบิดา บทบาทของมารดา กับค่านิยมในการพึ่งตนเองของนักเรียนวัยรุ่น**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.

เพ็ญแข ประจันปัจจนึก และอ้อมเดือน สดมณี. (2529). รายงานการวิจัยฉบับที่ 35. **ค่านิยมของชาวชนบทไทย : ค่านิยมทางวัตถุกับค่านิยมทางระเบียบประเพณี**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

มณีรัตน์ วิริยะประสพโชค. (2536). **การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคเอดส์และการรับรู้ในประสิทธิภาพของการปฏิบัติตนต่อการป้องกันโรคเอดส์ ของหญิงอาชีพพิเศษที่มารับการตรวจสุขภาพในคลินิกกามโรมของสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดเชียงรายและพะเยา**. วิทยานิพนธ์ สธ.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อุดลำนเา.

มณฑนาวดี เมธาพัฒนะ. (2547). **ประสบการณ์ในสถานศึกษา แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดาและลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตภาคกลาง**. ปรินญานิพนธ์ วท.ม (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.

มาลินี วงษ์สิทธิ์ และศิริวรรณ ศิริบุญ. (2541). **ครอบครัวและผู้สูงอายุ : ศึกษากรณีกรุงเทพมหานครและจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เมตตา กฤตวิทย์. (2530). **แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.

- รัชนิกร ประสาร. (2547). **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการทำงานของครูประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ผ่านการรับรองคุณภาพการศึกษา**. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). บัณฑิตวิทยาลัย กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2542). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542**. พิมพ์ครั้งที่ 2. เลดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2524). **ครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของเยาวชนไทย**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลาดทองใบ ภูอภิรมย์. (2531). "การถ่ายทอดทางสังคมกับงานของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์" ใน **ประมวลบทความวิชาการด้านพฤติกรรมศาสตร์**. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัชร ฐะธรรม. (2525). **ยุทธวิธีในการพิจารณาสร้างเสริมค่านิยม**. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์.
- วันชัย มีกลาง. (2530). **ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติ ความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติตาม และการได้รับการถ่ายทอดทางพุทธศาสนาของนิสิตระดับอุดมศึกษา ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร**. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- วันเพ็ญ พิศาลพงษ์. (2540). **การถ่ายทอดทางสังคมกับพัฒนาการของมนุษย์**. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิเชียร สุขจันทร์. (2540). **การเปรียบเทียบผลการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อลดพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญกับความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ กรุงเทพมหานคร**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2542). **พระพุทธศาสนา**. (รายวิชา ส 0410). พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2542). **ผลของรางวัลภายนอกและการรับรู้ความสามารถของคนที่มีความตั้งใจภายในของนักเรียน**. รายงานการวิจัยฉบับที่ 81. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีไลรัตน์ แสงวนิช. (2542). **ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารการออกกำลังกายและกีฬา กับพฤติกรรมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาของนักศึกษา**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

- ศิริน สุสุข. (2532). **กระบวนการขัดเกลาเข้าสู่วิชาชีพพยาบาล**. วิทยานิพนธ์ สค.ม. (สังคมศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. อุดลำนนา.
- ศรีสุดา เจริญวงศ์วิวัฒน์. (2538). **การรับรู้สมรรถนะของตนเองและพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย**. วิทยานิพนธ์ พย.ม (พยาบาลศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อุดลำนนา.
- ศศิธร บรรลือสินธุ์. (2530). **ผลของการใช้ตัวแบบที่มีต่อคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดเวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ จังหวัดอุดรดิษฐ์**. ปรินญานิพนธ์ กค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนนา.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร เล็ก สมบัติ และระพีพรรณ คำหอม. (2541). **การพัฒนาสถาบันครอบครัว : ปัจจัยสำคัญในการเกื้อหนุนผู้สูงอายุ**. คณะสังคมศาสตร์ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. อุดลำนนา.
- ศิริวรรณ ศิริบุญ. (2535). **ข้อเท็จจริงและทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูและการดูแลผู้สูงอายุของคนหนุ่มสาวไทย**. กรุงเทพฯ : สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนนา.
- สมโภชน์ เขียมสุภาษิต. (2536). **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สวณา พรพัฒน์กุล. (2525). **อิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อพัฒนาการทางด้านการคิดและการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กไทย**. รายงานการวิจัยฉบับที่ 3. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2542). **วาระการวิจัยแห่งชาติในภาวะวิกฤตเพื่อฟื้นฟูชาติ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2539). **รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2537**. กรุงเทพฯ.
- สุกานดา นิมทองคำ. (2535). **ตัวแปรจิตสังคมและชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร**. ปรินญานิพนธ์ วท.ม (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนนา.
- สุนันทา ศรีศิริ. (2541). **ความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรของสตรีไทย**. วิทยานิพนธ์ สค.ม (ประชากรศาสตร์) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนนา.

- สุนทร โคมิน และสนธิ สมักรการ. (2522). *รายงานการวิจัย ค่านิยมและระบบค่านิยมเครื่องมือในการสำรวจจิต*. สำนักวิจัย. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุพัตรา สุภาพ. (2520). *สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพัตรา สุภาพ. (2537). *สังคมวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2534). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรพันธ์ บวรรักษา วีรภา เจริญรัตน์ และพรทิพย์ เจริญจินนา. (2542). *ทัศนะเรื่องความกตัญญูทวดเทวี : ภาพสะท้อนจากวรรณกรรม*. ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. อุดรธานี.
- อ้อมเดือน สดมณี, อูษา ศรีจินดารัตน์, จรัส อุ่นจิตติวัฒน์ และอนิสรา จรัสศรี. (2543). *รายงานการวิจัย ฉบับที่ 78. ค่านิยมเกี่ยวกับการทำงาน การถ่ายทอดการทำงาน และลักษณะทางจิตใจของประชาชน*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉรา สุขารมณ์. (2531). "การถ่ายทอดทางสังคมกับงานของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์" ใน *ประมวลบทความวิชาการด้านพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อำไพพรรณ ปัญญาโรจน์. (2545). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- Barthol, R.B. and Mill R. (1970). *Project ECHO*. California : General Research Cooperation.
- Bern, R.M. (1997). *Child, family, school, community : Socialization and support*. 4th ed. Fort Worth : Harcourt Brace College.
- Chayovan, Napaporn, Malinee Wongsith and Chanpen Saengtienchai. (1988). *Socio-economic Consequence of the Aging of the Population in Thailand : Survey Findings*. IPS Publication No. 161/88 Bangkok : Institute of Population Studies, Chulalongkorn University.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw-Hill Book Company.

- Hale, J. P. and Trumbetta, S. L. (1996). Woman's self-efficacy and sexually transmitted disease preventive behaviors. *Research in Nursing and Health* 19 (April) : 101-110.
- Jiraporn Kespichayawattana. (1999). *Katanyu katavedi and Caregiving for Elderly Parents : The Pperspectives of Thai Families in Metropolitan Bangkok, Thailand*. Degree of Doctoral of Philosophy. School of Nursing , Oregon Health Sciences University.
- Limanonda, Bhassorn. (1990). *Family Formation in Thailand with Special Reference to Marriage and Coresidence*. Bangkok : Chulalongkon University, Institute of Population Studies, unpublished paper presented at the Nihon University International Symposium on Family and the Contemporary Japanese Culture : An International Perspective Tokyo, Japan. October 20-24, 1990.
- Ross, A.O. (1992). *The Sense of Self : Research and theory*. New York : Springer.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม

ตาราง 1 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ พิจารณาตามตัวแปรค่านิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวที และตัวแบบจากบิดามารดาในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย 9 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวน คน	ค่าเฉลี่ย	ค่าสถิติเอฟ		
			ค่านิยมในเรื่อง ความกตัญญู กตเวที (ก)	ตัวแบบจาก บิดามารดา (ข)	(ก) x (ข)
กลุ่มรวม	280	124.48	20.49***	21.80***	<1
เพศชาย	29	112.38	<1	1.11	<1
เพศหญิง	251	125.88	26.79***	24.12***	<1
ต่ำกว่าปริญญาตรี	34	121.80	2.40	2.70	<1
ปริญญาตรี	225	124.18	15.74***	19.53***	<1
สูงกว่าปริญญาตรี	21	132.05	<1	.49	1.80
ต่ำกว่า 7,000 บ.	52	120.15	4.45*	3.51	<1
7,001 – 13,000 บ.	179	125.85	8.35**	22.84***	2.36
13,001 – 20,000 บ.	40	124.16	5.10*	.51	1.79
สูงกว่า 20,000 บ.	9	123.67	2.70	.47	-

* ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 , *** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทั้งสองตัวทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย แต่เมื่อทำการพิจารณาตัวแปรอิสระที่ละตัวพบว่า คะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรแปรปรวนไปตามค่านิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวทีทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 5 กลุ่ม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มบุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวทีที่แตกต่างกัน พบว่า บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวทีมาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมากกว่าบุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวทีน้อย

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบผลในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย 130.51 และ 116.90) , กลุ่มเพศหญิง (ค่าเฉลี่ย 132.69 และ 117.30) , กลุ่มการศึกษาระดับปริญญาตรี (ค่าเฉลี่ย 130.62 และ 116.27) , กลุ่มรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 7,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 128.09 และ 110.90) 7,001-13,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 131.81 และ 119.41) และ 13,001-20,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 129.85 และ 112.38) นอกจากนี้คะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรยังแปรปรวนไปตามตัวแบบจากบิดามารดาทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มบุตรที่ได้รับการเป็นตัวแบบจากบิดามารดาที่แตกต่างกันพบว่า บุตรที่ได้รับการเป็นตัวแบบจากบิดามารดามาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมากกว่าบุตรที่ได้รับการเป็นตัวแบบจากบิดามารดาน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบผลในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย 129.42 และ 115.32) , กลุ่มเพศหญิง (ค่าเฉลี่ย 131.15 และ 116.13) , กลุ่มการศึกษาระดับปริญญาตรี (ค่าเฉลี่ย 130.62 และ 116.27) และ กลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ย 7,001-13,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 131.42 และ 115.34)

ตาราง 2 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ พิจารณาตามตัวแปรค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทดแทน และตัวแบบจากสื่อมวลชนในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย 9 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวน คน	ค่าเฉลี่ย	ค่าสถิติเอฟ		
			ค่านิยมในเรื่อง ความกตัญญู ทดแทน (ก)	ตัวแบบจาก สื่อมวลชน (ข)	(ก) x (ข)
กลุ่มรวม	280	124.48	25.98***	21.65***	3.90*
เพศชาย	29	112.38	<1	2.73	<1
เพศหญิง	251	125.88	34.45***	19.01***	4.52*
ต่ำกว่าปริญญาตรี	34	121.80	1.96	<1	<1
ปริญญาตรี	225	124.18	22.46***	18.21***	3.18
สูงกว่าปริญญาตรี	21	132.05	1.20	3.53	2.34

ตาราง 2 (ต่อ)

กลุ่ม	จำนวน คน	ค่าเฉลี่ย	ค่าสถิติเอฟ		
			ค่านิยมในเรื่อง ความกตัญญู กตเวที (ก)	ตัวแบบจาก สื่อมวลชน (ข)	(ก) x (ข)
ต่ำกว่า 7,000 บ.	52	120.15	6.30*	1.32	<1
7,001 – 13,000 บ.	179	125.85	12.45**	13.54***	1.88
13,001 – 20,000 บ.	40	124.16	7.90**	8.26**	1.45
สูงกว่า 20,000 บ.	9	123.67	2.38	<1	-

* ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 , *** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ในกลุ่มรวมและกลุ่มเพศหญิง คะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรแปรปรวนไปตามตัวแปรค่านิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวทีและตัวแบบจากสื่อมวลชน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มบุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวทีที่แตกต่างกัน พบว่า บุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวทียิ่งมาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมากกว่าบุตรที่มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวทีน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบผลในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย 130.51 และ 116.90) , กลุ่มเพศหญิง (ค่าเฉลี่ย 132.69 และ 117.30) , กลุ่มการศึกษาระดับปริญญาตรี (ค่าเฉลี่ย 130.62 และ 116.27) , กลุ่มรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 7,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 128.09 และ 110.90) 7,001-13,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 131.81 และ 119.41) และ 13,001-20,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 129.85 และ 112.38) และ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มบุตรที่ได้รับการเป็นตัวแบบจากสื่อมวลชนที่แตกต่างกัน พบว่า บุตรที่ได้รับการเป็นตัวแบบจากสื่อมวลชนมาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมากกว่าบุตรที่ได้รับการเป็นตัวแบบจากสื่อมวลชนน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบผลในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย 130.31 และ 117.95) , กลุ่มเพศหญิง (ค่าเฉลี่ย 131.33 และ 119.44) , กลุ่มการศึกษาระดับปริญญาตรี (ค่าเฉลี่ย 130.10 และ 116.78) กลุ่มรายได้เฉลี่ย 7,001-13,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 131.62 และ 118.38) และ 13,001-20,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 133.23 และ 119.81)

ตาราง 3 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ พิจารณาตามตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแบบจากบิดามารดาในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย 9 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวน คน	ค่าเฉลี่ย	ค่าสถิติเอฟ		
			การรับรู้	ตัวแบบจาก	
			ความสามารถ (ก)	บิดามารดา (ข)	(ก) x (ข)
กลุ่มรวม	280	124.48	63.34***	21.26***	3.86*
เพศชาย	29	112.38	<1	<1	<1
เพศหญิง	251	125.88	72.90***	26.80***	2.27
ต่ำกว่าปริญญาตรี	34	121.80	7.15*	3.06	<1
ปริญญาตรี	225	124.18	47.68***	16.88***	2.16
สูงกว่าปริญญาตรี	21	132.05	3.58	1.06	1.65
ต่ำกว่า 7,000 บ.	52	120.15	10.51**	4.35*	<1
7,001 – 13,000 บ.	179	125.85	36.12***	16.72***	<1
13,001 – 20,000 บ.	40	124.16	7.97**	1.49	2.26
สูงกว่า 20,000 บ.	9	123.67	6.97*	<1	-

* ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 , *** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ในกลุ่มรวม คะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรแปรปรวนไปตามตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแบบจากบิดามารดา เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระทีละตัว พบว่า คะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรแปรปรวนไปตามการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 7 กลุ่ม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มบุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุที่แตกต่างกัน พบว่า บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ

สูงกว่าบุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบผลในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย 132.85 และ 113.23) , กลุ่มเพศหญิง (ค่าเฉลี่ย 134.88 และ 113.78) , กลุ่มการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (ค่าเฉลี่ย 130.47 และ 112.06) , ระดับปริญญาตรี (ค่าเฉลี่ย 132.91 และ 113.07) , กลุ่มรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 7,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 130.00 และ 109.52) , 7,001-13,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 134.58 และ 115.05) , 13,001-20,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 130.07 และ 110.42) และ สูงกว่า 20,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 130.17 และ 110.67) นอกจากนี้คะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรยังแปรปรวนไปตามตัวแบบจากบิดามารดาทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 4 กลุ่ม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มบุตรที่ได้รับการเป็นตัวแทนจากบิดามารดาที่แตกต่างกันพบว่า บุตรที่ได้รับการเป็นตัวแทนจากบิดามารดามาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุน่ามากกว่าบุตรที่ได้รับการเป็นตัวแทนจากบิดามารดาน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบผลในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย 129.42 และ 115.32) , กลุ่มเพศหญิง (ค่าเฉลี่ย 131.15 และ 116.13) , กลุ่มการศึกษา ระดับปริญญาตรี (ค่าเฉลี่ย 130.62 และ 116.27) และ กลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ย ต่ำกว่า 7,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 130.00 และ 109.52) และ 7,001-13,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 131.42 และ 115.34)

ตาราง 4 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ พิจารณาตามตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ และตัวแบบจากสื่อมวลชนในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย 9 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวน คน	ค่าเฉลี่ย	ค่าสถิติเอฟ		
			การรับรู้	ตัวแบบจาก	
			ความสามารถ	สื่อมวลชน	(ก) x (ข)
			(ก)	(ข)	
กลุ่มรวม	280	124.48	58.85***	16.51***	2.50
เพศชาย	29	112.38	<1	3.31	2.32
เพศหญิง	251	125.88	70.11***	14.86***	1.50
ต่ำกว่าปริญญาตรี	34	121.80	8.19**	2.99	<1
ปริญญาตรี	225	124.18	43.40***	10.79**	1.26
สูงกว่าปริญญาตรี	21	132.05	3.44	4.08	2.63

ตาราง 4 (ต่อ)

กลุ่ม	จำนวน คน	ค่าเฉลี่ย	ค่าสถิติเอฟ		
			การรับรู้	ตัวแบบจาก	
			ความสามารถฯ	สื่อมวลชน	(ก) x (ข)
			(ก)	(ข)	
ต่ำกว่า 7,000 บ.	52	120.15	13.92**	3.14	2.50
7,001 – 13,000 บ.	179	125.85	33.41***	6.96**	1.55
13,001 – 20,000 บ.	40	124.16	6.49*	4.32*	<1
สูงกว่า 20,000 บ.	9	123.67	12.43*	2.68	<1

* ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 , *** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทั้งสองตัวทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย แต่เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระทีละตัว พบว่าคะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรแปรปรวนไปตามการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 7 กลุ่ม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มบุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุที่แตกต่างกัน พบว่า บุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูง มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุสูงกว่าบุตรที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบผลในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย 132.85 และ 113.23) , กลุ่มเพศหญิง (ค่าเฉลี่ย 134.88 และ 113.78) , กลุ่มการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (ค่าเฉลี่ย 130.47 และ 112.06) , ระดับปริญญาตรี (ค่าเฉลี่ย 132.91 และ 113.07) , กลุ่มรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 7,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 130.00 และ 109.52) , 7,001-13,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 134.58 และ 115.05) , 13,001-20,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 130.07 และ 110.42) และ สูงกว่า 20,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 130.17 และ 110.67) นอกจากนี้คะแนนพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตรยังแปรปรวนไปตามตัวแบบจากสื่อมวลชนทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 4 กลุ่ม และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มบุตรที่ได้รับการเป็นตัวแบบจากสื่อมวลชนที่แตกต่างกัน พบว่า บุตรที่ได้รับการเป็นตัวแบบจากสื่อมวลชนมาก มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุมากกว่าบุตรที่ได้รับการเป็นตัวแบบจากสื่อมวลชนน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบผลในกลุ่มรวม

(ค่าเฉลี่ย 130.31 และ 117.95) , กลุ่มเพศหญิง (ค่าเฉลี่ย 131.33 และ 119.44) , กลุ่มการศึกษาระดับปริญญาตรี (ค่าเฉลี่ย 130.10 และ 116.78) กลุ่มรายได้เฉลี่ย 7,001-13,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 131.62 และ 118.38) และ 13,001-20,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 133.23 และ 119.81)

ภาคผนวก ข

คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ตาราง 5 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร

ข้อที่	ค่าอาร์ (r)
1	.59
2	.56
3	.50
4	.61
5	.54
6	.60
7	.64
8	.64
9	.69
10	.46
11	.60
12	.62
13	.62
14	.50
15	.37
16	.69
17	.63
18	.64
19	.67
20	.47
21	.16
22	.69
23	.50
24	.67
25	.65
26	.41
27	.62
28	.62

ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .92

ตาราง 6 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามค่านิยมในเรื่องความกตัญญูคุณทวด

ข้อที่	ค่าอาร์ (r)
1	.52
2	.48
3	.47
4	.60
5	.65
6	.58
7	.65
8	.61
9	.64
10	.54
11	.57
12	.62
13	.62
14	.44
15	.44
16	.50
17	.60
18	.59
19	.63
20	.62
21	.64
22	.53
23	.15
24	.58
25	.60
26	.62

ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .91

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามตัวแบบจากบิดามารดา

ข้อที่	ค่าอาร์ (r)
1	.80
2	.84
3	.87
4	.87
5	.86
6	.88
7	.88
8	.74
9	.22
10	.70
11	.70
12	.73
13	.85
14	.82
15	.32
16	.85
17	.86
18	.86
19	.86
20	.82
21	.80
22	.83
23	.83
24	.84

ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .96

ตาราง 8 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามตัวแบบจากสื่อมวลชน

ข้อที่	ค่าอาร์ (r)
1	.71
2	.71
3	.65
4	.73
5	.77
6	.76
7	.64
8	.64
9	.73
10	.54
11	.68
12	.69
13	.63
14	.72
15	.74
16	.35
17	.68
18	.76
19	.79
20	.81
21	.76
22	.82
23	.77
24	.78
25	.68
26	.71
27	.61
28	.59

ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .96

ตาราง 9 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนในการดูแลเกื้อหนุน
บุพการีสูงอายุ

ข้อที่	ค่าอาร์ (r)
1	.48
2	.53
3	.45
4	.60
5	.56
6	.68
7	.62
8	.50
9	.74
10	.58
11	.56
12	.58
13	.58
14	.64
15	.61
16	.37
17	.64
18	.59
19	.58
20	.61
21	.69

ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .92

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม ตอนที่ 1
ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำแนะนำในการตอบ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ () ชาย () หญิง

2. ระดับการศึกษา
 - () ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรี
 - () สูงกว่าปริญญาตรี

3. รายได้เฉลี่ยที่ได้รับในเวลา 1 เดือน
 - () ต่ำกว่า 7,000 บาท () 7,001-13,000 บาท
 - () 13,001-20,000 บาท () สูงกว่า 20,000 บาท

แบบสอบถาม ตอนที่ 2
การดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร

ด้านที่ 1 ด้านพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุน

คำแนะนำในการตอบ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างตามความเป็นจริงของตัวท่านมากที่สุด

ข้อความ	บ่อย ครั้ง ที่สุด	บ่อย ครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย ครั้ง	ค่อนข้าง น้อย ครั้ง	น้อย ครั้ง	น้อย ครั้ง ที่สุด
1) เมื่อพบอาหารที่บิดา/มารดา ชอบท่านจะซื้ออาหารนั้นไปฝาก						
2) จัดหาอาหาร / เครื่องดื่ม บำรุงร่างกายให้บิดา/มารดา						
3) เลือกซื้อหรือจัดหาเสื้อผ้า และสิ่งของส่วนตัวที่จำเป็น เช่น สบู่ แปรงสีฟัน ยาสีฟัน ฯลฯ ให้กับ บิดา/มารดา เสมอๆ						
4) ดูแลความสะอาดและความปลอดภัยจากอุบัติเหตุในการ ใช้ห้องน้ำ						
5) ดูแลเรื่องการขับถ่ายในขณะที่บิดา/มารดาป่วยและไม่สามารถ ช่วยตนเองได้						
6) จัดยา เช็ดตัว ให้บิดา/มารดา เมื่อไม่สบาย						
7) พาบิดา/มารดา ไปตรวจสุขภาพประจำปี						
8) พาบิดา/มารดา ไปพบแพทย์เมื่อเจ็บป่วย						
9) จัดเตรียมรถในการเดินทางให้กับบิดา/มารดา เมื่อมีธุระ ไปนอกบ้าน						
10) ช่วยทำงานภายในบ้าน เช่น งานบ้านต่างๆ เพื่อลดภาระ งานของบิดา/มารดา						
11) ไต่ถามถึงความต้องการในเรื่องต่างๆ ของบิดา/มารดา เสมอๆ						
12) ถามไถ่ถึงเรื่องสุขภาพร่างกายของบิดา/มารดา ทั้งในยาม ปกติและเจ็บป่วยอยู่เป็นประจำ						
13) ขอคำแนะนำจากบิดา/มารดา ในเรื่องสำคัญต่างๆ ใน ทุกๆ ครั้ง						
14) มีส่วนในการช่วยแก้ไขปัญหที่ทำให้บิดา/มารดา ไม่ สบายใจ						

ข้อความ	บ่อย ครั้ง ที่สุด	บ่อย ครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย ครั้ง	ค่อนข้าง น้อย ครั้ง	น้อย ครั้ง	น้อย ครั้ง ที่สุด
15) สนับสนุนให้บิดา/มารดา ได้ออกไปทำงานตามที่ชอบ						
16) พาบิดา/มารดา ไปทำบุญในวันสำคัญทางศาสนาเป็นประจำ						
17) พาบิดา/มารดาไปเที่ยวพักผ่อนนอกบ้านทุกครั้งที่มีโอกาส						
18) พาบิดา/มารดา ไปเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง/เพื่อนฝูง						
19) พาบิดา/มารดา ไปงานมงคล / งานทำบุญ / งานศพ						
20) ทำกิจกรรมในบ้านร่วมกันในวันหยุด เช่น รับประทานอาหาร ดูทีวี ปลูกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น						
21) สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ บิดา/มารดา						
22) สนับสนุนให้ บิดา/มารดา มีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น /ชุมชน						
23) ชักชวนให้บิดา/มารดา ได้ไปเที่ยวเปิดหูเปิดตาไปกับเพื่อนๆ						
24) ให้ข่าวสารด้านต่างๆแก่บิดา/มารดา เช่น การเมือง เศรษฐกิจ อาชีพ และสุขภาพ เป็นต้น						
25) จัดหาหนังสือหรือสื่อต่างๆในการให้ข้อมูลข่าวสารด้านต่างๆกับบิดา/มารดา						
26) มอบเงินพิเศษไว้ซื้อของตามความต้องการ						
27) มอบเงินไว้ทำบุญเป็นครั้งคราว						
28) ดูแลกิจการหรือผลประโยชน์ต่างๆ แทนบิดา/มารดา						

ด้านที่ 2 ด้านค่านิยมความกตัญญูทดเวท

คำแนะนำในการตอบ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างตามความเป็นจริงของตัวท่านมากที่สุด

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1) การดูแลบิดา/มารดา ในเรื่องการจัดหาอาหารเป็นหน้าที่ที่บุตรควรกระทำ						
2) การเลือกซื้อเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและสิ่งของส่วนตัวที่จำเป็นต่างๆ เช่น สบู่ แปรงสีฟัน ยาสีฟัน ฯลฯ เป็นหน้าที่บุตรต้องเป็นผู้จัดหาไว้ให้บิดา/มารดา						
3) บุตรควรเป็นผู้ดูแลในเรื่องการอยู่อาศัยของบิดา/มารดา ในยามแก่ชรา						
4) การดูแลความปลอดภัยในการใช้น้ำเป็นสิ่งจำเป็นในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับบิดา/มารดา						
5) เมื่อบิดา/มารดา อยู่ในวัยชรามากๆ บุตรควรเข้ามาดูแลในเรื่องการตัดผม สระผม ตัดเล็บ ให้กับท่าน						
6) บุตรควรเป็นผู้ดูแลใกล้ชิด เมื่อบิดา/มารดา เจ็บป่วย เช่น การเช็ดตัว การดูแลเรื่องขับถ่าย การพาไปพบแพทย์						
7) หน้าที่ที่ดีของบุตรคือการพาบิดา/มารดา ไปตรวจร่างกายเป็นประจำทุกปี						
8) บุตรควรส่งเสริมให้บิดา/มารดา ได้ออกกำลังกายตามสมควร						
9) บุตรควรเป็นผู้จัดเตรียมพาหนะเดินทางให้กับบิดา/มารดา เมื่อท่านมีธุระไปนอกบ้าน						
10) บุตรควรช่วยดูแลการทำงานภายในบ้านแทนบิดา/มารดา เท่าที่จะทำได้						
11) เป็นเรื่องที่ดีถ้าสามารถบอกให้บิดา/มารดา รู้ว่ารักท่านอยู่เสมอๆ						
12) การคอยดูแลปรนนิบัติรับใช้บิดา/มารดา เป็นสิ่งที่บุตรควรกระทำทุกครั้งที่มีโอกาส						

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ค่อนข้าง เห็น ด้วย	ค่อนข้าง ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
13) การถามไถ่ถึงสภาวะสุขภาพร่างกายของบิดา/มารดา เป็น การแสดงถึงความห่วงใยที่บุตรควรทำ						
14) เมื่อต้องตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญๆ ควรขอคำปรึกษาจาก บิดา/มารดา ก่อน						
15) แม้ว่าบิดา/มารดา จะอยู่ในวัยเกษียณก็ควรสนับสนุนให้ ท่านได้ทำงานตามที่ท่านชอบต่อไป						
16) การทำให้บิดา/มารดา คลายเหงาวิธีหนึ่งคือ หางาน อดิเรกให้ท่านทำ เช่น ปลูกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์ หรือให้ทำงาน บ้านเบาๆ						
17) การพาบิดา/มารดา ไปฟังเทศน์ ฟังธรรมที่วัด หรือไป ทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา เป็นเรื่องที่บุตรควรทำ						
18) ควรจัดหาของขวัญให้บิดา/มารดา ในวันสำคัญหรือ โอกาสพิเศษต่างๆ						
19) บุตรควรพาบิดา/มารดา ไปเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง / พบปะเพื่อนเก่า ตามความต้องการของท่าน						
20) การพาบิดา/มารดา ไปงานมงคล /งานศพ /งานบุญ จัดเป็นธุระที่บุตรควรทำให้พ่อแม่						
21) การมีกิจกรรมทำร่วมกันในวันหยุด โดยมีบิดา/มารดา ร่วมอยู่ด้วย ทำให้ทุกคนในครอบครัวเกิดความรักกันมากขึ้น						
22) การทำให้บิดา/มารดา รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า บุตรควร สนับสนุนให้ท่านมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้ ครอบครัว / ชุมชน						
23) ไม่มีความจำเป็นที่บุตรจะต้องให้ข้อมูลข่าวสารด้านต่างๆ กับบิดา/มารดา เพราะท่านไม่ควรที่จะรับรู้ความเป็นไป ของบ้านเมืองมากนัก						

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
24) เป็นหน้าที่ของบุตรที่ควรมอบเงินให้บิดา/มารดา เป็นประจำเพื่อให้ท่านได้มีไว้ใช้จ่ายส่วนตัว						
25) เมื่อถึงโอกาสพิเศษต่างๆ ควรมอบเงินหรือของขวัญแก่บิดา/มารดา เพื่อเป็นการระลึกถึงท่าน						
26) กิจกรรมหรือผลประโยชน์ต่างๆของบิดา/มารดา ที่ท่านทำไว้ ควรช่วยเหลือ						

ด้านที่ 3 ด้านตัวแบบจากบิดามารดา

คำแนะนำในการตอบ ขอให้ท่านพิจารณาว่า ท่านเคยเห็นบิดา/มารดา ประพฤติปฏิบัติตนกับปู่ ย่า/ตา ยาย ในกิจกรรมต่อไปนี้บ่อยครั้งเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างตามความเป็นจริงของตัวท่านมากที่สุด

ข้อความ	บ่อยครั้งที่สุด	บ่อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อยครั้ง	ค่อนข้างน้อยครั้ง	น้อยครั้ง	น้อยครั้งที่สุด / ไม่เคยเลย
1) ฉันมักจะเห็นแม่จัดเตรียมอาหารให้กับตาและยายเสมอๆ						
2) แม่จะเป็นผู้จัดหาเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และสิ่งของส่วนตัวที่จำเป็น เช่น สบู่ แปรงสีฟัน ยาสีฟัน ไว้ให้กับปู่ ย่า/ตา ยาย อยู่เป็นประจำ						
3) ทั้งพ่อและแม่จะคอยเป็นธุระในการดูแลเรื่องการอยู่อาศัยของปู่ ย่า/ตา ยาย ให้ฉันเห็นอยู่เสมอ						
4) เมื่อปู่ ย่า/ตา ยาย เจ็บป่วย แม่จะคอยดูแลเช็ดตัว จัดหา ยา ให้พวกท่านอยู่เสมอ						

ข้อความ	บ่อย ครั้ง ที่สุด	บ่อย ครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย ครั้ง	ค่อนข้าง น้อย ครั้ง	น้อย ครั้ง	น้อย ครั้ง ที่สุด / ไม่เคย เลย
5) ฉันมักจะเห็นพ่อ/แม่จะเป็นผู้พาปู่ ย่า/ตา ยาย ไป โรงพยาบาล เพื่อรักษาอาการป่วยด้วยตนเองอยู่เสมอ						
6) พ่อ/แม่มักจะเป็นผู้ดูแลเรื่องพาหนะเดินทางให้ปู่ ย่า/ตา ยาย เพื่อเดินทางไปนอกบ้าน						
7) พ่อ/แม่จะคอยช่วยดูแลทำงานบ้านต่างๆ เพื่อลดภาระ งานของปู่ ย่า/ตา ยายอยู่เสมอ						
8) พ่อ/แม่จะแสดงให้ปู่ ย่า/ตา ยาย รู้ว่ารักด้วยคำพูด/ การ โอบกอด ให้ฉันเห็นอยู่เสมอ						
9) พ่อ/แม่ จะเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขหรือปรนนิบัติปู่ ย่า/ตา ยาย ให้ฉันเห็นอยู่เสมอ						
10) พ่อ/แม่ จะพาฉันกลับไปเยี่ยมปู่ ย่า/ตา ยาย ที่บ้าน ต่างจังหวัดเสมอๆ						
11) ฉันเห็น พ่อ/แม่ ชื่อของขวัญให้ปู่ ย่า/ตา ยาย ในวันสำคัญ หรือโอกาสพิเศษต่างๆ อยู่เป็นประจำ						
12) พ่อ/แม่ มักจะโทรศัพท์พูดคุยกับปู่ ย่า/ตา ยาย เสมอๆ						
13) ฉันมักเห็นพ่อ/แม่ จะเป็นผู้ช่วยแก้ไขปัญหาก็ไม่สบายใจให้ ปู่ ย่า/ตา ยาย อยู่เสมอ						
14) พ่อ/แม่ มักจะให้ปู่ ย่า/ตา ยาย ได้ทำงานต่างๆ ตามที่ท่าน ชอบหรือที่สนใจ						
15) พ่อ/แม่ จะพาปู่ ย่า/ตา ยาย ไปทำบุญในวันสำคัญทาง ศาสนา /ไปท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน เสมอๆ						
16) พ่อ/แม่ จะพาปู่ ย่า/ตา ยาย ไปเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง / พบปะเพื่อนฝูง ให้ฉันเห็นเป็นประจำ						
17) พ่อ/แม่จะเป็นผู้พาปู่ ย่า/ตา ยาย ไปร่วมงานพิธีต่างๆ ของ เพื่อนบ้าน เช่น งานมงคล / งานศพ						
18) พ่อ/แม่ มักจะทำกิจกรรมในบ้านร่วมกันกับ ปู่ ย่า/ตา ยาย เช่น รับประทานอาหารร่วมกันในครอบครัว พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ทำงานอดิเรกร่วมกัน เป็นต้น						

ข้อความ	บ่อย ครั้ง ที่สุด	บ่อย ครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย ครั้ง	ค่อนข้าง น้อย ครั้ง	น้อย ครั้ง	น้อย ครั้ง ที่สุด / ไม่เคย
19) พ่อ/แม่ จะสนับสนุนให้ปู่ ย่า/ตา ยาย ได้มีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้กับชุมชนทุกครั้งที่มีโอกาส						
20) พ่อ/แม่ จะจัดหาหนังสือหรือสื่อต่างๆในการให้ข่าวสารด้านต่างๆแก่ปู่ ย่า/ตา ยาย เพื่อรับรู้ความเป็นไปของสังคม ให้ฉันเห็นอยู่เสมอ						
21) ฉันเห็น พ่อ/แม่ มอบเงินให้ ปู่ ย่า/ตา ยาย ไว้ใช้จ่ายส่วนตัว เป็นประจำทุกเดือน						
22) พ่อ/แม่ จะมอบเงินให้ ปู่ ย่า/ตา ยาย ไว้ใช้ตามโอกาสพิเศษต่างๆ เพื่อไว้ทำบุญ						
23) พ่อ/แม่ จะเป็นผู้ดูแลงานหรือผลประโยชน์ต่างๆแทนปู่ ย่า/ตา ยาย เสมอๆ						
24) ฉันเห็นอยู่เสมอว่า พ่อ/แม่ จะช่วยเหลือปู่ ย่า/ตา ยาย ในการจัดการงานต่างๆ ทุกครั้งที่สามารถทำได้						

ด้านที่ 4 ด้านตัวแบบจากสื่อมวลชน

คำแนะนำในการตอบ ขอให้ท่านพิจารณาว่า ท่านเคยได้รับชม หรือรับฟังเรื่องราวต่างๆ เหล่านี้ จาก สื่อโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ บ่อยครั้งเพียงใด โดยขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างหลังข้อความ ต่อไปนี้ตามความเป็นจริงของตัวท่านมากที่สุด

ข้อความ	บ่อย ครั้ง ที่สุด	บ่อย ครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย ครั้ง	ค่อนข้าง น้อย ครั้ง	น้อย ครั้ง	น้อย ครั้ง ที่สุด / ไม่เคย เลย
1) ลูกปรนนิบัติพ่อแม่ ด้วยการจัดหาอาหาร/อาหารเสริม ให้กับพ่อแม่						
2) ลูกเลือกซื้อเสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นต่างๆ ให้กับ พ่อแม่						
3) ลูกทำงานเก็บเงินเพื่อซื้อบ้านให้พ่อแม่ได้อยู่อาศัย						
4) ลูกดูแลเรื่องส่วนตัวต่างๆของพ่อแม่ เช่น การซักรีดเสื้อผ้า ให้พ่อแม่						
5) ลูกเช็ดตัว ป้อนยา ให้พ่อแม่เมื่อไม่สบาย						
6) ลูกพาพ่อแม่ไปตรวจรักษาร่างกาย (อาการป่วย) ที่ โรงพยาบาล						
7) ลูกพาพ่อแม่ไปออกกำลังกายในสวนสาธารณะ						
8) ลูกขับรถให้พ่อแม่เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทาง ไปนอกบ้าน						
9) ลูกช่วยเหลือพ่อแม่ในการทำงานต่างๆภายในบ้าน						
10) ลูกแสดงความรักกับพ่อแม่ด้วยการโอบกอด						
11) ลูกให้ของขวัญในวันสำคัญหรือโอกาสพิเศษต่างๆกับพ่อแม่						
12) ลูกโทรศัพท์พูดคุยกับพ่อแม่ เมื่อไม่อยู่บ้าน						
13) การกลับไปเยี่ยมพ่อแม่ที่บ้านต่างจังหวัดของลูกๆใน เทศกาลต่างๆ						
14) ลูกที่เชื่อและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อแม่ ไม่ทำให้พ่อ แม่ต้องเสียใจ						
15) ลูกๆ อยู่พร้อมหน้ากันในวันสำคัญๆ ของพ่อแม่ เช่น วันเกิด						

ข้อความ	บ่อย ครั้ง ที่สุด	บ่อย ครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย ครั้ง	ค่อนข้าง น้อย ครั้ง	น้อย ครั้ง	น้อย ครั้ง ที่สุด / ไม่เคย เลย
16) ลูกที่ทำให้พ่อแม่เกิดความภาคภูมิใจในความมุ่งมั่นจนประสบความสำเร็จในชีวิต						
17) ลูกพาพ่อแม่ไปทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา						
18) ลูกพาพ่อแม่ไปเที่ยวพักผ่อนนอกบ้านเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ						
19) ลูกพาพ่อแม่ไปเยี่ยมญาติพี่น้อง หรือพบปะเพื่อนๆของท่านเพื่อคลายเหงา						
20) ลูกพาพ่อแม่ไปร่วมงานบุญ หรืองานพิธีต่างๆของเพื่อนบ้าน						
21) ลูกหาเวลามารับประทานอาหารพร้อมกันกับพ่อแม่						
22) ลูกร่วมทำกิจกรรมในบ้านกับพ่อแม่ในวันหยุด						
23) ลูกสนับสนุนให้พ่อแม่มีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้กับชุมชนที่อาศัยอยู่ เช่น การถ่ายทอดวิชาความรู้ในเรื่องต่างๆ						
24) ลูกส่งเสริมให้พ่อแม่ได้รับรู้ข่าวสารด้านต่างๆ ให้ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบันที่เป็นอยู่						
25) ลูกสนับสนุนให้พ่อแม่ได้ศึกษาหาความรู้ตามความต้องการของท่านจากแหล่งต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต หนังสือต่างๆ						
26) ลูกให้เงินเดือนของตนกับพ่อแม่เพื่อไว้ใช้จ่าย						
27) ลูกทำงานหนักเพื่อส่งเสียเงินให้พ่อแม่ที่อยู่ต่างจังหวัด						
28) ลูกที่สืบทอดกิจการหรือผลประโยชน์ต่างๆ แทนพ่อแม่						

ด้านที่ 5 ด้านความสามารถ

คำแนะนำในการตอบ ขอให้ท่านพิจารณาว่าท่านสามารถปฏิบัติตามข้อความต่อไปนี้ได้หรือไม่ ถ้าสามารถทำได้ ท่านมีความมั่นใจเพียงใด ที่จะปฏิบัติ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างตามความเป็นจริงของตัวท่านมากที่สุด

1) ดูแลเรื่องอาหารการกินให้กับบิดามารดา ในเวลาที่ต้องรีบไปทำงาน

0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถทำได้	ทำได้และมั่นใจน้อยมาก			ทำได้และมั่นใจปานกลาง			ทำได้และมั่นใจที่สุด

2) เลือกซื้อเสื้อผ้าและสิ่งของส่วนตัวที่จำเป็น เช่น สบู่ แปรงสีฟัน ยาสีฟัน ฯลฯ ให้กับบิดามารดา ในวันหยุดที่ต้องการไปเที่ยว

0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถทำได้	ทำได้และมั่นใจน้อยมาก			ทำได้และมั่นใจปานกลาง			ทำได้และมั่นใจที่สุด

3) ท่านสามารถรับภาระในการจัดการเรื่องการอยู่อาศัยของบิดามารดาแทนพี่น้องคนอื่นๆ ได้

0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถทำได้	ทำได้และมั่นใจน้อยมาก			ทำได้และมั่นใจปานกลาง			ทำได้และมั่นใจที่สุด

4) พาบิดามารดาไปโรงพยาบาลด้วยตนเอง แม้ว่าจะงานจะรัดตัวก็ตาม

0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถทำได้	ทำได้และมั่นใจน้อยมาก			ทำได้และมั่นใจปานกลาง			ทำได้และมั่นใจที่สุด

- 5) ในกรณีที่บิดามารดาเจ็บป่วย/ชราภาพ จนไม่สามารถควบคุมการขับถ่ายของตนเองได้ ท่านสามารถที่จะช่วยเหลือดูแลในเรื่องนี้ได้

0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถ ทำได้	ทำได้และมั่นใจ น้อยมาก			ทำได้และมั่นใจ ปานกลาง			ทำได้และมั่นใจ ที่สุด

- 6) แม้ว่าท่านจะมีนัดสำคัญ ท่านก็จะเป็นธุระในการเตรียมพาหนะในการเดินทางไปนอกบ้านให้กับบิดามารดาก่อนเสมอ

0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถ ทำได้	ทำได้และมั่นใจ น้อยมาก			ทำได้และมั่นใจ ปานกลาง			ทำได้และมั่นใจ ที่สุด

- 7) ท่านทำงานบ้านต่างๆ แทนบิดามารดา แม้เหนื่อยล้าจากการทำงาน

0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถ ทำได้	ทำได้และมั่นใจ น้อยมาก			ทำได้และมั่นใจ ปานกลาง			ทำได้และมั่นใจ ที่สุด

- 8) ท่านสามารถแสดงความรักให้บิดามารดาได้รับรู้ด้วยการสัมผัส

0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถ ทำได้	ทำได้และมั่นใจ น้อยมาก			ทำได้และมั่นใจ ปานกลาง			ทำได้และมั่นใจ ที่สุด

- 9) แม้ท่านต้องออกงานสังคมบ่อยๆ ท่านก็จะหาเวลาอยู่ใกล้ชิดคอยปรนนิบัติรับใช้บิดามารดา

0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถ ทำได้	ทำได้และมั่นใจ น้อยมาก			ทำได้และมั่นใจ ปานกลาง			ทำได้และมั่นใจ ที่สุด

10) ท่านสามารถประพฤติปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของบิดามารดา แม้ว่าสิ่งนั้นจะขัดกับความรู้สึกของท่าน

-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถ ทำได้	ทำได้และมั่นใจ น้อยมาก			ทำได้และมั่นใจ ปานกลาง			ทำได้และมั่นใจ ที่สุด

11) แม้จะยากลำบากเพียงใดก็ตาม ท่านจะทำให้บิดามารดามีใจในตัวท่าน ที่ท่านพึงพาตนเองได้

-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถ ทำได้	ทำได้และมั่นใจ น้อยมาก			ทำได้และมั่นใจ ปานกลาง			ทำได้และมั่นใจ ที่สุด

12) ท่านช่วยแก้ไขปัญหาก็ทำให้บิดามารดาไม่สบายใจในทุกๆ เรื่องที่สามารถทำได้

-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถ ทำได้	ทำได้และมั่นใจ น้อยมาก			ทำได้และมั่นใจ ปานกลาง			ทำได้และมั่นใจ ที่สุด

13) ท่านจะสนับสนุนให้บิดามารดา ได้ทำงานต่างๆตามที่บิดามารดาชอบหรือที่สนใจ แม้ว่าท่านไม่ต้องการให้บิดามารดาทำก็ตาม

-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถ ทำได้	ทำได้และมั่นใจ น้อยมาก			ทำได้และมั่นใจ ปานกลาง			ทำได้และมั่นใจ ที่สุด

14) ท่านพาบิดามารดาไปทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา แม้จะติดธุระก็ตาม

-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถ ทำได้	ทำได้และมั่นใจ น้อยมาก			ทำได้และมั่นใจ ปานกลาง			ทำได้และมั่นใจ ที่สุด

15) แม้ว่ายังมีงานอีกมากที่ต้องสละสาง ท่านก็จะหาเวลาพาบิดามารดาไปพักผ่อน ท่องเที่ยว

-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถ ทำได้	ทำได้และมั่นใจ น้อยมาก			ทำได้และมั่นใจ ปานกลาง			ทำได้และมั่นใจ ที่สุด

16) พาบิดามารดาไปพบญาติพี่น้อง / เพื่อนฝูง ในวันที่ท่านต้องการพักผ่อนอยู่บ้าน

0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถ ทำได้	ทำได้และมั่นใจ น้อยมาก			ทำได้และมั่นใจ ปานกลาง			ทำได้และมั่นใจ ที่สุด

17) พาบิดามารดาไปร่วมงานมงคล / งานศพ ในขณะที่ท่านเหนื่อยกับการทำงาน

0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถ ทำได้	ทำได้และมั่นใจ น้อยมาก			ทำได้และมั่นใจ ปานกลาง			ทำได้และมั่นใจ ที่สุด

18) ท่านจะอยู่เพื่อทานอาหารร่วมกัน / ทำกิจกรรมร่วมกันในวันหยุดกับบิดามารดา แม้ว่าจะมีงานอีกมากที่
ยังต้องทำก็ตาม

0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถ ทำได้	ทำได้และมั่นใจ น้อยมาก			ทำได้และมั่นใจ ปานกลาง			ทำได้และมั่นใจ ที่สุด

19) ดูแลจัดหาหนังสือหรือสื่อต่างๆในการให้ข้อมูลข่าวสารด้านต่างๆ เพื่อรับรู้ความเป็นไปของสังคมให้กับ
บิดามารดา

0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถ ทำได้	ทำได้และมั่นใจ น้อยมาก			ทำได้และมั่นใจ ปานกลาง			ทำได้และมั่นใจ ที่สุด

20) แม้ท่านจะมีปัญหาเรื่องการเงิน ท่านก็จะดูแลในเรื่องค่าใช้จ่ายต่างๆ ภายในบ้านแทนบิดามารดาต่อไป

0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถ ทำได้	ทำได้และมั่นใจ น้อยมาก			ทำได้และมั่นใจ ปานกลาง			ทำได้และมั่นใจ ที่สุด

21) ช่วยเหลือได้ตามารดา ในการจัดการงานต่างๆ ในขณะที่ท่านมีภาระงานล้นมือ

-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
0	1	2	3	4	5	6	7
ไม่สามารถ ทำได้	ทำได้และมั่นใจ น้อยมาก			ทำได้และมั่นใจ ปานกลาง			ทำได้และมั่นใจ ที่สุด

ภาคผนวก ง

รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

รายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
(ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย)

ลำดับที่	รายชื่อโรงเรียน
1	โรงเรียนจิตรลดา
2	โรงเรียนพันธะวัฒนา
3	โรงเรียนราชินีบน
4	โรงเรียนช่างอากาศอ่ำรุ่ง
5	โรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์เพชรราชูวิทยา
6	โรงเรียนปราโมชวิทยารามอินทรา
7	โรงเรียนอมตยกุล
8	โรงเรียนเทพอักษร
9	โรงเรียนสวนบัว
10	โรงเรียนปัญจทรัพย์
11	โรงเรียนอำนวยการพิทย
12	โรงเรียนปฐวิกรณวิทยา
13	โรงเรียนสตรีวรรณาทบางเขน
14	โรงเรียนบริบูรณ์ศิลป์ศึกษา
15	โรงเรียนเทพเสนานุสรณ์
16	โรงเรียนไผ่ตมศึกษา
17	โรงเรียนประเทืองทิพย์วิทยา
18	โรงเรียนระเบียบศึกษา
19	โรงเรียนอนุบาลฤทธิยะวรรณาลัย
20	โรงเรียนโสมภานุสรณ์
21	โรงเรียนถนนอมพิศวิทยา
22	โรงเรียนอุดมศึกษา
23	โรงเรียนกานดา
24	โรงเรียนสรรพาวุธวิทยา

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวธิดาพร ศุภสิริวุฒิ
วันเดือนปีเกิด	20 พฤศจิกายน 2519
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 178/3 หมู่ 2 แขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพฯ 10220
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2533	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย
พ.ศ. 2541	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สาขาสัตวศาสตร์) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2548	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ